Ч. 95 (14.638). Львів, субота 1. травня 1937 Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LVIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
„ Банку Чеськях Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Місячно	5.00 зол.
Чвертьрічно	15.00 „
Піврічно	30.00 „
Річно	60.00 „

В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ. У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 35 сот.

Зміст.

БОГДАН ЛЕПКИЙ.

СПОМИН.

ПРИГАДУЮ СОБІ, ЯК СЕМИЛІТНИМ ХЛОПЦЕМ,
НАРВАВШИ НА ВАЛАХ ФІЯЛОК СИНІХ,
РОСИСТИХ, СВІЖИХ, А СУМНИХ, ЯК ОЧІ
СИРІТ БЕЗДОМНИХ, БІГ Я В ЦЕРКВУ НАШУ,
ПОХИЛЕНУ, СТАРЕНЬКУ, МХОМ ПОРОСЛУ...
БУЛА ВЕЛИКА ПЯТНИЦЯ, ДЕНЬ СМУТКУ.
ВОРОТА ЦАРСЬКІ ЗАМКНЕНІ, — НА ПЛИТІ
ЛЕЖАВ ХРИСТОС.

З ДОЛОНЬ ЙОГО ПРОБИТИХ
І З ГОЛОВИ, ЗПІД КОЛЮЧОК ТЕРНОВИХ,
СПЛИВАЛА КРОВ. ГОРІЛИ СВІЧІ ЯРІ,
І ДИМ ВІД НИХ, ЯК СЕРПАНОК СНУВАВСЯ
КРУГОМ ПО ЦЕРКВІ.

В ГОЛОВАХ СТОЯЛИ
ЯЛИЧКИ ДВІ, ПОМЕЖИ ПЛИТИ ТКНУТІ,
І ПАХЛИ. ТИХО БУЛО І СВЯТОЧНО
ПЕРЕД ЛИЦЕМ ГОСПОДНЬОГО ТЕРПІННЯ —
СВЯТОЇ ЖЕРТВИ.

ВІД СЕЛА, КРІЗЬ ДВЕРІ
ВБІГАВ ДАЛЕКИЙ ГАМІР, ВІДГУК БОЮ,
ЩО ДЕНЬ І НІЧ ЙДЕ ЗА ЖИТТЯ НЕВПИННО,
А КРІЗЬ ВІКНО ВІДЧИНЕНЕ ВЛИВАВСЯ
ВІД ЦВИНТАРЯ СПОКІЙ ГРОБІВ, МИР-МИРА.
ДО НІГ ХРИСТОВИХ КЛАЛОСЬ СОНЦЕ ЯСНЕ,
АЛЕ ЙОГО ВОНО ВЖЕ НЕ ОГРІЛО.
ЛЕЖАВ ТАКИЙ ЗНЕМОЖЕНИЙ, БЕЗСИЛИЙ,
ЩО ДИВЛЯЧИСЬ НА НЬОГО ГОДІ БУЛО
ПЕРЕД ТЕРПІННЯМ НІГ НЕ ПРИКЛОНИТИ...
ПРИГАДУЮ СОБІ, З ЯКИМ ТРЕМТІННЯМ
ДУШІ, ЦІЛУЮЧИ ХРИСТОВІ НОГИ,
КЛАВ Я ФІЯЛКИ БІЛЯ ПЛАЩЕНИЦІ,
ЩОБИ ХОЧ ТИМИ КВІТАМИ ДРІБНИМИ
ВЕЛИКІ БОЖІ МУКИ ОБЛЕГЧИТИ.
А НИНІ...?

НИНІ СТАЮЧИ НАД ГРОБОМ
ГОСПОДНІМ, В ЦЕРКВІ КАМЯНІЙ, У МІСТІ,
І ДИВЛЯЧИСЬ НА ТИХ, ЩО ЙДУТЬ ДО НЬОГО
З ШЕПТОМ МОЛИТВИ НА УСТАХ, А В СЕРЦІ
З ПРИТАЄНИМ БАЖАННЯМ ЗЛОБИ Й ПОМСТИ,
Я НЕ КВІТКИ СКЛАДАЮ, А ПИТАННЯ,
ГІРКЕ Й ТРІВОЖНЕ, ЯК КОЛИСЬ ПИТАВСЯ
ПОЕТ, ПРОРОК НАШ: „ЙСУСЕ, ХРИСТЕ, БОЖЕ!
ЗА ЩО І ЗА КОГО ТИ РОЗПИНАВСЯ?!"

Д-Р КОСТЬ ЛЕВИЦЬКИЙ.

Громадянська характерність символом воскресення нації.

Теперішня атмосфера душности, що нас трівожить і придавляє, яка проявляється у непримирних суперечних думках і свавільному розбиванні громадянства, надзвичайно ослаблює нашу національну енергію, яка має стояти на сторожі всіх наших здобутків і змагань, загрожених важким лихоліттям. Найболючіше відчуваємо ту гнітучу атмосферу, коли призадумуємось над українською майбутністю: події, не звертаючи на нас уваги, пливуть попри нас і проти нас. Це наші страстні думки, невеселі думки, які не дозволять радіти цьогорічним Великоднем.

Ось нпр. політичний орган станиславівського владики Григорія Хомишина обізвався недавно до українських послів і сенаторів із запитом, як вони могли голосувати за буджетом держави, коли переводиться кольонізація. При цій нагоді відповів єпископ Хомишин УНДО-ві, що „Нова Зоря" — це власність Товариства священників імени св. Йосафата, а сам єпископ стоїть понад усякими політичними партіями й організаціями, тим більше, що у нас — мовляв — нема таких політиків, на котрих можна би полягати. Це незвичайно важка політична енунціяція Ексцеленції єпископа...

А до цього додав єпископ Хомишин, що ідеольогія його Української Народньої Обнови дуже далека від ідеольогії УНДО, як небо від землі, і тому він порадив послам своєї „УНО", щоб вони вступили як члени до Парляментарної Репрезентації „УНДО" і там фігурували як члени УНДО, а не „УНО", — щоб не розплистися в УНДО... На це знову обізвались громадяни з другого боку і сказали: чому Преосвященний висилає своїх послів до грішного УНДО, а не призначив їх як окрему групу, що мала би проповідати високу ідеольогію „УНО" на визволення українського народу. Бож змарнувати носіїв високої ідеольогії в такому важкому часі — це велика шкода...

Не дивниця, що той черговий виступ Преосвященного не причинився до обєднання, а до дальшого розладдя в українському політичному таборі. Але „Нова Зоря" не вирікається свого привичного шляху. І ось у числі з 11. квітня ц. р. у „Слові до наших послів і сенаторів" знову якийсь „виборець" погоджується зі зневажливим висловом якогось закостенілого австрійського гофрата, начеб наші посли за часів Австрії займалися тільки „хлополапством", — і так само нинішні посли, — а переїхавшись безтурботне по всіх українських послах, подає згори засіб спасення сучасної нашої політики: „попрацювати, так сказатиб, з олівцем в руках: виказати втрати... і підняти ввесь край, щоб домагався свого"...

У чім було це „хлополапство" — не знати, зате всі знаємо, що такі легкодушні фрази й образи мстяться: не вільно обманювати народу, а „Нова Зоря" повинна знати, що це гріх, заборонений християнською етикою. І це повинен знати

шановний наш „виборець", тим більше, що він зараховує себе до виборців з передвоєнних часів: тоді він певне працював з нашими економістами послами Олесницьким, Вӧйнаровським, Охимовичем, Залозецьким та іншими, яких ніхто хіба не назве „хлополапами". Вони дійсно працювали „з олівцем в руках" і не годиться кидати на них за їхню велику й хосенну працю каменем. У здоровому громадянстві такі нездорові газетні статті неможливі.

У пошуканці ліків на нинішню розбіжність думок чуємо запит: хто і що може обєднати український нарід? І зараз почули ми в дискусійній статті „Діла" таку відповідь: „Підготовний Комітет для скликання Всеукраїнського Національного Конгресу! Він є нині відповідальний за цю справу і за ним відповідальне слово!"...

Тимчасом це заворожене коло, бо Всеукраїнський Конгрес — це тільки формальна сторінка завершеного обєднання провідної політичної думки, а сама суть справи в тому, щоб **витворити щиру охоту і добру волю та розуміння потреби співпрацювати над реалізацією того ідеалу, який ніби обєднює всіх українців.** Оце головна вимога, яку висуває наша важка дійсність та яка губиться на манівцях громадянської характерности, — коли одні других хочуть зловити і перехитрити, — значить: низько підходять до високої справи...

Та нікуди правди діти, що й у наших центрах не всюди здорово діється. Бо й дехто з провідних громадян намагається для особистих забаганок поборювати управи установ, хоч би неетичними засобами, коби тільки на свому поставити, — не зважаючи на недобрі або й погубні наслідки для національного життя. Тут не треба аж показувати на збори „Рідної Школи", „Земельного Банку Гіпотечного" або інших ділових спілок... А внаслідку таких подій годі дивуватися, коли потім на селах гурра-патріоти воюють зі всіми, хто не хоче признати їхньої диктатури, або коли наш сват у своїй сучасній деправації хапає за ніж чи кріс і за щонебудь у вікно стріляє. Це вже страшне!

Находимось на хибному шляху взаємного поборювання себе, замісць боротися зі спільним лихом і поборювати погані вчинки — добрими ділами. У нашому громадянстві були й давніше, у передвоєнному часі, тенденції нищити комусь немилі особи, але розважніші громадяни до цього не допускали і такі маняки перевелись були; сьогодні вони скрізь на громадянському фронті.

Добрі і доцільні шляхи для зорганізованого українського громадянства, що творить стрижень нації, це **характерна діяльність для здійснення нашої провідної думки** та приєднування до цього всіх громадян, щоб не лукавили у ділах та творили безнастанно дійсні національні цінности на всіх ділянках життя. Для громадянської праці є у нас місця пребагато. Нові діячі доростають — і треба всім разом ставати до діла. А до того діла мусить бути у нас **своя віра і мораль, — що тільки чистим серцем і праведним духом дійдемо до мети — воскресення обновленої нації!** Це тайна успіху нашої праці! Без цього не підемо вперед.

Тому отого оздоровлення бажаю з Воскресенням Христовим усьому нашому українському громадянству.

ВОЛОДИМИР КУЗЬМОВИЧ.

Делікатна справа, якої не обійти.

Гострий присуд у черновецькому процесі за зневагу румунського національного гимну відбився стоголосим відгомоном усюди, де живуть українці. Безперечно, це дрібна справа, проте вона викликала не лише чуттєвий рефлекс. Багато з нас поставило собі питання: чи істнує можливість подібної ситуації в Польщі? Не улягає найменшому сумнівові, що за всіми перипетіями цього процесу, за поведенням підсудних, свідків, оборони, за реакцією української преси і громадянства, тут і там, слідкував пильно ще хтось... Слідкував з одної простої причини: реакція недержавної нації на державний гимн — це покажчик чи мірник, як далеко зайшов та які вигляди має процес державної асиміляції. Це є те загальніше, важніше підложа тієї дрібної, здавалось би, події, якою була демонстрація українських студентів у Чернівцях.

У черновецькому випадку маємо такий тип державної практики: маємо вимогу чуттєвого підходу (любови) до держави — без національно-політичної рекомпенсати. Без сумніву цей тип у теперішніх державах домінуючий. Його сформулював у найзагальнішому виді чеський міністр д-р Крофта в грудні м. р. у Карльсбаді так: Німців можна признати „другою державною нацією" під умовиною, що вони зростуться чуттєво з чеською республикою і признають її своєю справжньою батьківщиною. Еквівалент за це — у формі неокреслених культурних концесій і неустійненого покищо впливу в правлінні державою — обіцяв міністр Крофта з хвилиною, коли державна льояльність чеських німців проявиться в ділах. Отож це першенство чинів меншини перед актами держави, це відвернення політичної льогіки, яке обовязує лише меншини, є чи не найістотнішим внутоішнім, скажім, завузленням у сучасних національно неоднородних державах. Спершу співання державних гимнів, чуттєве зляття зі змаганнями держави, з її безпекою, експанзією, турботами і щойно потім визнання нею тих чуттєвих потреб меншин, які... ще залишаться. Не синтеза вищого ряду, лише ідейна павперизація, не пошуканка за правом бездержавних націй, яке зрівнялоб їх перед змагом культур, далоб їм рекомпензату за брак власної держави, — лише спихання їх до приземних комплексів, де остаточним відрухом волі до життя є розпука.

Та ми поставили питання, чи в Польщі можлива подібна ситуація, як у Румунії. Цим питанням не хочемо випереджувати фактів, ані їх викликувати. Хочемо просто піддати аналізі окреслену льогіку подій, які сьогодні мають місце, та які здебільша промовчують як „делікатні". Коли вжити слів одного польського публіциста, до них не підходять просто, лише „прикучнувши".

Отож вимогу чуттєвого зростання в ідейний патос польської держави подибуємо на кожному кроці. Тут не важна форма тієї вимоги, важне те, що вона є і що українські громадяни чи установи щораз частіше находяться в ситуації, яка ще перед двома-трьома роками була не до подумання. Чи було, скажім, перед трьома роками можливо, щоб українська централя „радила" своїм низовим клітинам вивішувати державні прапори на польське державне свято? З другого боку кожному ясно, що така „рада" має свої якнайдальші консеквенції, з яких не можна не здавати собі справи. Теж ясно, що з „приватних" починів, на неофіціяльну „пораду" офіціяльних місцевих чинників, повстає незамітно важний політичний стан, у якому раптом опиняється цілий нарід.

Як відомо, „воно почалось" від шкіл. Школи дістали приказ святкувати державні свята, якнайбільш радісно, торжественно. Згідно з висловом б. куратора Питляковського, навіть „шкільні стіни мають деклярувати чинну льояльність". В наслідку прийшла реакція молоді, яка закінчилась повною її моральною і фізичною девастацією. Однак держава свою вимогу таки перевела, хоч може не в первісному вигляді. Пригадаймо справу державних гимнів по наших вселюдних школах. Їх теж уже співають, що правда, здебільша діти молодших річників, але співають,

Чи сьогоднішня вчительська формація, головно ця нова, що тепер наростає, подібна до цієї зперед пяти до десяти років? Хай на це питання відповідять по совісти самі вчителі. Перед кількома роками прилюдний похід молоді державної української гімназії в Тернополі підчас державного свята врешті-решт довів до розвязання цієї гімназії. Сьогодні молодь не лише державних, але й приватних шкіл машерує вулицями міста вкупі з польською підчас покищо спортових або подібних імпрез і ніякий з українських послів, як колись небіжчик Галущинський, не називає цих походів „суб югум". Сьогодні на зборах української централі являються польські представники а українське громадянство вважає це в порядку. Чи було це можливе перед кількома роками?

Отож, чи ці події мають окреслену льогіку? Думаємо, що не трудно її добачити. Не трудно теж признати, що вростання українського життя в польський державний ідейний комплекс відбувається, що це відбувається з надзвичайними жертвами і що форма його другорядна. Чи важне те, що у 1937. р. українські низові установи вивішують за порадою своєї централі державні прапори в одному лише повіті

Здається, тут не має значіння ані мотив, ані те, що сталося це в одному місці. Скоро прийдуть усі повіти, нпр. у 1938. р., на мотив тоді забудуть. Та сама льогіка каже, що прийдуть іще й дальші вимоги, глибші й сильніші. Може прийде вимога співати державний гимн у приватних школах,

Чи ширимо дефетизм друком? Думаємо, що ні. Робимо прості висновки.

По-друге, чому боятися бачити ці речі такими, якими вони є в дійсности, чому не додумати їх у їхній правдивій розвитковій льогіці до кінця? Адже краще давати властиву інтерпретацію семій статті польської конституції: „Вартістю зусилля і заслуг громадянина на річ прилюдного добра будуть міряти його права до впливу на прилюдні справи", — ніж перед тією інтерпретацією ховати голову в пісок. Не знаємо, чи багато сьогодні найдеться таких наївних, щоб віщували довге життя першій статті тієї конституції: „Польська Держава є спільним добром усіх громадян". Здається, більше є таких, які скоріш повірять, що в найближчій конституції того речення не буде.

Отож це не дефетизм, лише правда, яка йде, або яка вже є, лише ховається стидливо. Хтось сказав, що правда негарна, бо ніхто її не любить, коли вона нага. Однак у політиці не повинна разити ніяка правда. Важно її пізнати і ще важніше — зрозуміти її політичні наслідки. В дану хвилину правдою є, що українське громадянство інакше реагує на вимоги маніфестацій державної льояльности, ніж реагувало колись. Пра-

дою є теж, що українське громадянське життя вростає в польський державний комплекс і що ми витворюємо вже деякі норми чи форми державного солідаризму. Який-же висновок з цієї правди? Висновок той, що все це відбувається приватним шляхом. Стидливо, ніби нехотя зі серпанком фрази, іноді ; але все це йде і захоплює щораз ширші кола громадянства. Однак ясно, що тієї зміни **не можна відірвати від політики і від політичної дійсности**, ані не можна перекинути її на поодинокі установи чи групи людей. Саме ця сорокатість нашого поведення і втеча від вироблення однакового солідарного становища є тою істотною причиною, що наше вростання в державний комплекс відбувається дико, без створення вищих форм синтези **української національної і польської державної рації.** Ми тим і себе і державу призвичаюємо до примітивізації, до упрощування цієї незвичайно трудної проблеми, просто до рівнання її вділ. Аналіза нашого прилюдного життя останніх кільканацяти років, нашого громадянського етосу, наших настроїв і поведінки, аналіза крізь призму державного льоялізму булаб безперечно прецікавою студією.

Сьогодні цієї справи не обійдемо. Не обійдемо ми, себто не втечемо від неї в царину громадянської безвідповідальности. Не втече від неї і держава, себто не вдасться їй зіпхати тих справ з площини високих ідейних змагань у площину приземих комплексів. Чим скорше прийде зрозуміння, що чуттєвий підхід до вимог польської держави можливий лише через такий сам підхід держави до сфери українських національних змагань, тим скорше можлива розвязка цієї нерозвязаної досі проблеми.

Ми її поставили. Раді будемо, коли наші читачі передумають її підчас святочних вільних хвилин.

О. АДАМ СТАНКЕВІЧ б. посол до сойму.

Білоруський привіт українцям.

З нагоди найбільшого Свята Воскресення Христового осмілююся переслати „Ділові" і за його посередництвом усьому українському громадянству щирий привіт і „спасибі" за теплі слова і моральну підтримку, яку ми, білорусини у Польщі, дізнали в останньому часі у звязку з ударами, які впали на нас в кінці минулого року. При цій нагоді інформуємо українське громадянство, що алярми про „кінець білорусинів" ще в кожному разі передчасні: білоруський нарід живе, не вважаючи на всі перешкоди, далі творить свою рідну культуру, бореться за вияви свого національного обличчя і не тратись віри у своє краще завтра. Наше життя в загальних рисах виглядає ось так:

Білоруське національне відродження розпочалося при кінці мин. століття. Його творцями були Богушевич із своїм славним покликом „шануйте свою білоруську мову, щоб не вмерти"; далі — проф. Епімах-Шипіла, Іван Луцкевіч і ін. Найбільший розмах білоруського національного розвитку, вже не тільки культурного, але й політичного, починається від російської революції 1917. року. 25. III. 1918. у Мінську Рада Білоруської Народньої Республіки, що повстала на Всебілоруськім Конгресі у Мінську при кінці 1917. р., проголосила державну суверенність Білоруси. Одначе зберегти тієї суверенности не вдалося: боротьба на два фронти, східний і західний, була не під силу і закінчилася — риським договором. Більша частина білоруського народу, згідно з совітською статистикою ок. 5 мілонів (загалом білорусинів є понад 10 мілонів) опинилась у границях СССР, у Білоруській Соц. Сов. Републиці, де серед подібних умовин, як має їх український нарід на Совітській Україні, бореться за своє національне „я".

Менша частина білоруського народу, 2 і пів міліона душ (офіціяльна статистика каже про 1,600.000), зосереджена головно у виленськім воєвідстві, дальше у воєвідстві новогрудському, у більшій частині білостоцького і в значній частині Полісся — опинилася у Польщі. У зах. повітах Виленщини та на півночі білостоцького воєвідства нац. більшість творять білорусини з литовцями. На тих землях збереглося з часів німецької окупації поверх 200 білоруських народніх шкіл та білоруська вчительська семінарія у Свіслочі. Коли створився там „Polski Zarząd Ziem Wschodnich", не вважаючи на ріжні труднощі, вдавалось білоруському громадянству навіть розбудовувати своє шкільництво, засновуючи приватні гімназії у Вильні, Буцлаві, Клецку, Новогрудку і Радошкевичах, а також нову учительську семінарію у Борунах. Такий стан тревав більш-менше і за часів т. зв. Середньої Литви аж до повної інкорпорації до Польщі: щойно тоді поволи почалася ліквідація середнього і початкового білоруського шкільництва (народніх шкіл було в тому часі ок. 250).

Політичне білоруське життя в Польщі найшло свій яскравий вислів у парляментарних виборах у 1922. році: з бльоку національних меншин увійшло тоді до варшавського сойму 11 білоруських послів і 3 сенатори. У чергових виборах у 1928. р. скількість послів і сенаторів упала вже до 10-ох, у 1930-му ввійшов до польського сойму на українській листі лише один посол Єреміч, а з останніх виборів не дістали ми вже ні одного мандату. Причини відомі. Політична боротьба обмежилася тільки до місцевого терену. З політичних білоруських організацій залишилося тепер лише Білоруське Народне Обеднання, що повстало з Білоруської Хрисіянської Демократії, та деякі прихильники колишньої „Білоруської Громади". Зродились теж нечисленні прихильники націоналістичної течії. Ситуація дуже важка тому, що істнує небувалий досі натиск іззовні і тому люди часто бояться явно анґажуватись у якунебудь політичну роботу.

Після 28. листопада мин. року, коли-то у Вильні відбулися масові ревізії у білоруських інтелігентів, прийшла низка репресійних актів: закрито „Беларускую Криніцу", розвязано Т-во Білоруської Школи та Білоруський Інститут Господарки і Культури. З білоруського шкільництва залишилася лише одна ґімназія, як філія польської державної ґімназії у Вильні; ок. 40 т. зв. утраквістичних народніх шкіл є фактично школами польськими. З часописів виходить: тижневик „Белоруская Криніца"" (гор. суд відхилив адміністраційне припинення), літературно-науковий квартальник „Калосьсе", місячник „Шлях Маладзі", двотижневик „Хрисціянска Думка"", господарський двотижневик „Самопомоч", літературно-громадський місячник „Летапіс" і деякі менші. Маємо музей ім. Ів. Луцкевича та власну друкарню ім. Франца Скорини; наші студенти гуртуються у Білоруському Студентському Союзі; в салі Білоруського Нар. Обеднання відбуваються від часу до часу білоруські відчити, а в університеті інколи уладжує реферати студентське Т-во „Беларусоведи".

Білоруські римо-католики, не маючи змоги досі ще здобути собі у Вильні окремого костела, користають з литовського костела, де щонеділі правлять Службу Божу для білорусинів з проповіддю і піснями у білоруській мові. Знову православні білорусини слухають від часу до часу білоруської проповіди у Пятницькій церкві. Вище московське православне духовенство намагається впровадити православну Службу Божу для білорусинів по-польськи, — вірні рішуче цьому противляться.

Трудність загальної нашої ситуації полягає в тім, що істнує виразна тенденція зліквідувати не так окремі білор. установи, як головно саму **національну білоруську проблему.** Хоч ця тенденція проявляється у щораз нових і ріжних дуже драстичних прикладах, проте ми, білорусини, у своїй національній свідомості не заломлюємося. Навпаки, можна вже зауважити природну чуттєву реакцію, яка скріплює у молоді й інтеліґенції та у „сірих людей" свідомість і солідарність.

Велику ролю грає у цьому свідомість, що маємо моральну підтримку українського громадянства. Будучність білоруського народу, тісно звязана з долею великого народу українського. Але й на білоруську теперішність українці моглиб мати чималий вплив, колиб ще більш нами цікавилися, втримували з нами звязки і помагали нам у наших тяжких національних змаганнях своїм великим досвідом.

ДР. ІВАН РАКОВСЬКИЙ, голова Наукового Т-ва ім. Шевченка.

Потреби української науки.

Одна з найважніших прикмет, що відріжняють людину від усіх інших живих творів природи, це нестримний гін пізнавати правду: безупинне змагання розслідити та зрозуміти всі твори, явища й закони природи, з метою використати по змозі здобуте знання, щоб облегчити собі туземне життя й забезпечити собі перемоги в важкій боротьбі за існування. Вислід цього вродженого змагання пізнати правду є — поступневий розвиток уселюдської культури й цивілізації, що зі свого боку безупинно змінює й ускладнює життя людини особисте, родинне, громадське й суспільне.

Згодом пізнанням правди займаються особливі люди, вчені дослідники, що, відповідно до ділянки знання, створюють особливі складні засоби і способи й відповідні до цього владження, конечні не лише до пізнання всього того, що було, є та діється на цьому світі, але й до того, щоб зберегти та передати здобуте знання для молодших і всіх грядучих поколінь та виховати нових, іще кращих учених-дослідників.

Отак повстає наука й уладження конечних для цього наукових установ, у всіх культурних народів, — як завершення і показник та мірило ступеня розвитку їх культури, — адже наукові досліди є найвищою чинністю людського духа.

З розвитком культури повстало багато ріжних наукових установ, а саме: високі школи, дослідчі установи або інститути, наукові товариства й академії наук.

Високі школи, а саме: загальні або університети, та особливі, як ось для технічних наук — політехніки, для інших навчальні інститути або академії, це не лише навчальні установи, що мають завдання передати молодому поколінню здобуте знання, але й осередки наукових дослідів, улаштовані й ведені відповідно до вимог сучасного ступня культури й цивілізації, що дають змогу ученим-дослідникам не лише навчати молодь, але й плекати наукову працю та розвивати все далі й далі дану ділянку науки.

Особливі дослідчі установи (інститути) та загальні наукові товариства й академії наук не мають безпосереднього навчального призначення. Їх завдання: плекати науки рідною мовою даного народу й дати спромогу тому народові не лише піднестися на вищий ступінь освіти, але, й зі свого боку спричинитися до духового розвитку й розквіту всього людства.

Таким способом кожний народ, що плекає й розвиває свої рідні наукові установи, стає в ряді культурних народів і, хоч би й не мав своєї власної держави, здобуває собі між ними признання й пошану. Власне для недержавних народів їх рідні наукові установи й є переможними твердинями в їх боротьбі за існування, твердинями, що дають їм змогу вдержати свою окремішність серед інших культурних народів, видержати з ними суперництво, не стати погноєм їх культури.

Тимто й не диво, що чим більше культурний народ, тим більше він відчуває потребу розвивати свою власну науку і плекати свої власні наукові установи, тим більше дбає він про їх удержання та про їх гарний розвиток.

Український народ вже віддавна проявляє змагання до створення своїх власних наукових установ, українські вчені докинули не одну вже цеголку до будови величного храму вселюдської науки, й як кожний культурний народ, так і ми, українці, маємо свої конечні, необхідні потреби на полі науки.

І справді, з хвилиною, коли воскресла українська держава над Дніпром, — наші брати над Дніпром здобули можливість заспокоювати свої власні наукові потреби. Своя, українська влада створює Українську Академію Наук і доволі поважну кількість високих шкіл і дослідчо-навчальних установ. Правда, в останньому десятилітті багато цих наукових установ порозвязувано, а ті, що залишилися, мусять працювати в особливому, докладно означеному напрямі, та все ж вони по змозі працюють для добра української науки.

Але ж частина нашого народу, по цей бік ризького кордону, відділена цілком від свойого матірного пня, не має ніякої змоги користати з усіх цих високих шкіл та наукових установ, бо ж ані наші вчені, ані наша молодь немає туди ніякого доступу. На превеликий жаль, як на всіх інших ділянках суспільного життя, так і в культурно-науковій праці, між нами й нашими братьми-наддніпрянцями — тепер усі звязки цілком попереривані.

А все ж 6-міліонова частина українського народу, що живе в межах польської держави, має свої необхідні наукові потреби, вона цілком свідома їх великої ваги і глибоко відчуває всі ці трудноші, з якими зустрічаються всі зусилля для їх заспокоєння.

Перша необхідна потреба української науки й культури, в межах польської держави це — **український університет.** Не треба нам тут розказувати про справжню мартирольогію цієї такої для нашого народу важної справи. Пригадуємо тільки, що перший університет у Львові, заснований цісарем Йосифом II. 1784. р. та заложений при ньому Український Науковий Інститут (Studium Rutgenum) — були призначені для українського населення Східньої Галичини, що той львівський університет до кінця існування австрійської держави був утраквістичний і що, саме, за ціну признання його чисто польською установою, польські політики згодилися в грудні 1912. р. на заснування самостійного українського університету, — найдалі до 1916. року. На жаль — війна не дозволила перевести в життя дотичних постанов. Але ж 1920. р., коли з переходом Східньої Галичини під польську владу, українській молоді замкнено вступ до львівських високих шкіл, наша суспільність закладає приватний, український університет і приватну українську техніку, що перетривали до 1926. р., були цілком добре зорґанізовані та здобули собі признання високих шкіл закордоном. Це ясно доказує, що наше громадянство добре розуміє свої наукові й культурні потреби, та що воно може само їх заспокоїти.

Велику вагу українського університету для нашого народу в межах польської держави, признав і польський сойм, що 26. IX. 1922. р. ухвалив заснувати таку високу держ. школу найдалі до 1926. р. Як відомо, ця ухвала й досі не виконана, і це спричинює самозрозуміле огірчення й невдоволення посеред усіх свідомих українців по цілому світі.

Серед щоденних турбот за матеріяльне існування наш загал забув на цю багато важну університетську справу, але ж уже крайній час і знову пригадати її нашому громадянству та всім чинникам, управненим до її полагоди. Маємо надію, що це станеться та, що наші справедливі домагання в цьому напрямі будуть сповнені.

Та всі ми дуже добре знаємо, що заснування державного, українського університету в Польщі справа дуже важка, не так з матеріяльних, як головно з політичних причин — хоч саме ці останні пророчисто промовляють за корисну полагоду цієї справи. Але ж це можуть зрозуміти люди, які мають глибший політичний хист і розум — мабуть треба буде ще довго ждати, заки такі люди знайдуться, та за-

П. КАРМАНСЬКИЙ.

Великодня пригода.

Досвіта мій приятель, парох Куритиби, в місцевій церковці відправив воскресну утреню і посвятив „паску" винятково вчасно, бо перед ним стояло ще важке завдання поїхати на далеку оселю, яких пятьдесять кільометрів від Куритиби, де треба було дати людям змогу розговітися.

Та поки наші сварливі земляки згодили дві таксівки в місті, поки всі зібралися докупи і розмістилися у двох возах так, щоб один одному не „наступав на нагнітки", почало вже розвиднюватися.

Їхав десяток душ. Опріч священика і мене їхала пара старих вуйків, один столяр, другий шинкар; решту творили молодші — трохи не всі ремісники, шевці і кравці. Тільки одна була між нами жінка — молода й доволі гарна, претенсійно одягнута в легку, чорну, шовкову сукню, хоч вчасна пора і зимовий місяць травень, веліли одягнутися більш практично.

На передмісті ми розговілися, як знали, в одного земляка, що мав крамницю, а в крамниці, як звичайно алькоголь. І підкріплені на силах, фізичних і духових, рушили ми в дорогу, доручивши шоферам їхати так, як личить їхати на весілля, чи хрестини.

Я, священик і ще дехто находилися в першому самоході. За нами гнався другий віз, навантажений так, як це звичайно діється, коли їдуть наші земляки, для яких питання вигоди не істнує. В ньому їхала наша едина дама, яку з огляду на холод годилося втиснути в середину і обсадити по змозі з усіх боків тісно.

Кажучи щиро: мені трохи не понутру було те, що священик потягнув мене до першого воза, бо таки краще відбувати довшу дорогу в жіночому товаристві, ніж у товаристві священика-черця. Та дальші події переконали мене, мій духовний приятель був справді моїм другом і опікунчим духом.

Наші самоходи вибилися на безлюдні кампи і гналися вузькою рудою доріжкою серед буйних трав так, що трави за нами стелилися, мов за гураганом. І приємно було ловити грудьми свіже, ранкове, степове повітря, коли з середини йшло тепло від доброї великодньої ковбаси і горілки. Не дивниця, що степ розбудився від гучних українських пісень.

Як вихор промчали ми через малу польську оселю і погналися далі „росами", тобто лісовою околицею, що її людські руки і вогонь перемінили на зруб, де шелестіли поля з кукурудзою. Кажу: лісовою околицею, бо бразилійські поля від лісу годі відріжнити; бурями і відростаючий з коріння ліс сильніші збіжжя, і при найбільшій пильности хлібороба кукурудза, хоч вона і дуже висока, — все-ж поки доспіє, щезає в гущавині наростаючого молодняка.

Ми вже їхали більш години і мали за собою половину дороги. Кожному вже ввижалася добра гостина після церковної відправи.

В одному місці наш самохід помчався з горбка стрілою і перелетів містком на річці, та саме мав переїхати калюжу. Боком ішли два обірвані тубільці, як звичайно з рушницями на раменах, у товаристві мізерних, виголоднілих собак.

У тому моменті за нами почувся якби вистріл з рушниці. Наш шофер мимохіть спинив авто, саме в середині калюжі. Всі обернулися взад; всі зацікавилися самоходом, що нісся за нами.

І враз усі задубіли.

Самохід гнався згори на місток на річці, закочуючи собою спіралі.

Всім стало ясно, що шофер не має над ним влади, та що віз жене з головокружною швидкістю на наш самохід, обезвладнений у болоті. Тікати з воза не було вже змоги: було ясно, що нам усім загрожує, як не смерть, так каліцтво бо без вибуху у збірниках бензини в обох возах, при такому сильному зударі, не обійдеться.

Мій сусід, священик, сполотнів і мав змогу тільки скрикнути: „Мати Божа!" Що я пережив у тій секунді, цього не переказати.

Та тоді, як ми всі вважали себе вже покійними, ненадійно прийшов рятунок для одних і других. Віз у повному розгоні вгнався на місток, і поки наші очі мали час освоїтися з новою ситуацією, завернув луком у повітрі і шубовснув у річку. Ми тільки сплеснули долонями і почулося тривожне: „А-а-а!"

ки вони будуть мати спромогу недопустити до постійного принижування та обурювання нашого народу.

Тимчасом наша високошкільна молодь мусить набувати потрібне їй знання в чужих, головно закордонних високих школах, дарма що через це пропадає дуже багато дорогого часу й гроша та ще — цінніших духових сил. Та є одна ділянка людського знання, якої звичайно в чужих високих школах здобути не можна. Маємо тут на думці такі цінні для нас науки, як — українознавство. Безперечно, тільки українські вчені дослідники можуть розсліджувати як-слід усі явища існування нашого народу в часі й просторі, та плекати як-слід українознавчі науки.

Українські катедри історії, літератури і права на львівському університеті були перед війною власне такими осередками, де виховувалися молоді дослідники на полі українознавства. Опісля, з хвилиною, коли позасновувались українські університети на Наддніпрянщині, коли повстала Українська Академія Наук у Києві, українознавчі науки найшли там своє природне пристановище й почали там буйно розвиватися.

Але ж від 1930. р. всі українознавчі осередки в У. С. С. Р. позакривали, займатися українознавчими дослідами там заборонено. Правда, по цей бік ризького кордону такої заборони немає, але ж недостача своєї високої школи незвичайно спиняє а то просто й унеможливлює працю в цьому напрямі.

Як ми вже згадували, заснування державного українського університету, не скоро здійсниться — а тимчасом наші старі досвідчені українознавці один за одним вимирають, а ті, що залишилися, тай молодші вчені, не мають можности займатися своїми дослідами. Внаслідок цього наша молодь, яка хоче посвятитися дослідам життя-буття нашого народу, звичайно не може в чужих здобути потрібного знання.

Та тепер є можливість зарадити цьому лиху. На основі нових законів про приватні високі школи, можна б заснувати дослідчо-навчальний приватний інститут українознавства, який уладжений відповідно, міг би мати навіть вигляди здобути права державної високої школи. На владження такого інституту, при нашому Науковому Товаристві, треба річно кругло 50.000 зл. Негайне заснування такої наукової установи є нашою другою необхідною конечністю.

Третьою потребою української науки й культури в межах польської держави, є належний розвиток Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові.

Усім нам добре відомо, серед яких обставин розвивалося наше Наукове Товариство перед війною. Тоді воно діставало значні допомоги від австрійського міністерства освіти, від галицького сойму й від багатих наших братів ізнад Дніпра, — згадані допомоги доходили до 150.000 а. корон річно. Отак наше Наукове Товариство могло як-слід сповняти своє важне завдання: воно видавало річно до 30 томів наукових праць, платило науковим робітникам значні авторські гонорарі, які давали нашим дослідникам змогу постійно займатися науковими дослідами; в часі вакаційних ферій Товариство висилало по краю найменше 4 наукові екскурсії збирати свіжі наукові матеріяли, — етноґрафічні, ґеоґрафічні, антропольоґічні, воно удержувало на відповідному рівні свої наукові робітні, бібліотеку й музеї.

З розпадом Австрії всі згадані допомоги пропали. Наукове Товариство ім. Шевченка удержувалося ще якийсь час давніми засобами, а далі — значними допомогами Української Академії Наук у Києві. Коли ж від 1928. р. Академія, з відомих причин, перестала нашому Науковому Товариству допомагати, його видавнича діяльність цілком занепала, бо на неї не було ніяких засобів. Правда, від 1934. р. міністерство освіти дає Товариству допомогу в 1000 зл. місячно, але ж усіх доходів, які має Товариство із своїх маєтностей, враз із згаданою субвенцією, стає ледви на те, щоб удержати бібліотеку, музеї та центральну адміністрацію. На наукову працю, і на наукові видання не залишається Товариству нічого.

Такі жалюгідні матеріяльні обставини нашого Товариства спричинюють болючі наслідки для нашої науки. Наші наукові робітники, знеохочені неможливістю друкувати свої праці, перестають займатися наукою й переходять на популяризацію або публіцистику, праці невеликого числа наших дослідників, що все ж не покидають науки, ждуть роками, заки їх праці видадуть, або нарешті ці праці появляються в наукових виданнях чужих народів. Та найприкріше тут це те, що всесвітні наукові установи, які присилають нам свої видання в обмін, перери-

---

Та тут розігралася найсмішніша сцена, якої ніхто з нас не ждав.

Коли ми метнулися на місце катастрофи, ми добачили самохід порожній і ввесь у воді. При кермі сидів тільки шофер, який схопився руками за груди, а поруч нього сидів найкраще одягнений парубок, із шиєю, як у підрізаного когута. Шиба зпереду була поторощена, мабуть від удару голови панича. З інших прогульковців залишилися тільки капелюхи на поверхні води. Великий розмах воза і ненадійне його загрузнення в болоті річки викинули їх понад голови тих, що сиділи при кермі, і закинули далеко в намул на дні річки.

Та не минуло хвилини, як голови тих, що їх ми вважали вже покійними, почали виринати з води. Виринали заболочені, змінені страшно; ловили устами повітря і промивали долонями очі. Одною з останніх виринула молода дама — і як тільки змогла схопити повітря в легені, стала трівожно репетувати. Ми кинулися рятувати її; витягнули її на місток і стали намовляти, щоб успокоїлася. Вона не бачила нас, ані не чула нічого. Їй мабуть здавалося, що вона все ще на дні ріки, вона хлипала як в істерії і репетувала. А при тому трусилася від холоду, бо її тоненька сукня прилипла до її стрункого тіла, а з цілої принадливої постаті спливала струмками холодна вода.

Тоді, як одні з нас заопікувалися дамою, інші рятували інших загрожених. З трудом витягнули на місток старого вуйка столяра, який був закутаний у зимову опанчу ще з Галичини і на ногах мав велитенські чоботи. Опанча намокла і в кишені набралося повно болота й води; те саме було з чоботами. Треба було добре спітніти, поки вдалося поставити його на суху. Стояв ні в цих, ні в тих. Сива, кругло підстрижена гривка осунулась йому на очі, які трудно було добачити за болотом, а по цілому тілі стікала вода. Вирячив очі на свого кума, кругленького, огрядного шинкаря, а врешті не втерпів, пожалувався йому: „Куме, ви бачите?...“ — Та бачу, куме, бачу — відповів його кум, нібн спочуваючи йому, а водночас аж трусився від притаєного сміху. Щасливий сміхун їхав на першому самоході і міг справді сміятися.

Останніми станули на суходолі молодці. Один з них передовсім вихопив з кишені калитку з грішми, щоб перевірити, в якому стані находилися його паперові гроші. Про недавню небезпеку, яку оминув тільки чудом, не мав часу думати. Другий його товариш лапнув себе рукою позаду і замітив, що в нього нема револьвера. Не надумуючись, хоча ввесь трусився від холоду, шубовснув назад у воду, пірнув на дно річки і не виринув скоріше, поки з тріюмфом не виніс згуби. Станувши знову на березі, він випалив з револьвера і заспокоївся аж тоді, коли впевнився, що з його зброєю все в порядку.

Дивлячися на тих двох юнаків, я відчував шану для них. Ось що значить нехтувати небезпеками і розуміти життя! Гроші і револьвер значили більше, як здоровля, а може й життя.

Ми перевезли жертви до хати одного з наших поселенців, що жив при дорозі недалеко, і мусіли задовольнитися скромною гостиною в його хаті. Про дальшу їзду годі було думати.

Жертви порозміщувано в ліжках під перинами, а їхня ґардероба, сполокана в чистій воді, опинилася на тині і гіршила проїзжих, якто хтось зважився так спрофанувати великдень!

Коли ми покріпилися, я з шинкарем пішов до спальні, де під периною лежав його кум. Трусився від страху і постогнував. На його чолі зпід сивої гривки визирав здоровий синяк; в боці боліло його і жалувався, що мабуть ребро в ньому зломилося. А згодом промовив:

— Бідна моя стара! І що була би вона вдіяла, якби я був убився?

І сльози покапували з його старечих очей.

Помовчав хвилину, а потім, немов би зробив важне відкриття, сказав рішуче:

— Як ти хлоп, то хай авта тобі не забагається! Так, куме!

Кум притакував, а водночас підморгував значуче до мене одним оком.

Коли ми верталися вечором додому, вся наша куритибська громада, повідомлена про випадок, вийшла зустрічати нас, як таких, що вертаються з другого світу.

З тої пори я не зважився би у великодню неділю всісти до самоходу.

——o——

вають із нами звязки, вони бачать, що наукову працю ми залишаємо...

Все це приносить необчислені шкоди не лише нашому Науковому Товариству, але й цілому народові. Бо як сказано, недержавний народ може тільки науковою й культурною працею здобути собі належну пошану і значіння серед культурних державних народів.

Виділ Наукового Товариства й Українська Парляментарна Репрезентація доклали всіх зусиль, щоб у польського уряду виєднати належну підвишку дотеперішніх допомог, та всі їх заходи були безуспішні. І на будуче ми не можемо сподіватися ніякої зміни в цьому напрямі, і на далі Наукове Товариство мусить задоволятися державною допомогою в такій висоті в якій воно мало її саме — перед 40 роками...

Отак непереможні обставини завертають розвиток нашої науки майже на пів століття, і хоч Наукове Товариство має значний гурток заслужених давніх і замітних молодих дослідників, воно не має достатніх матеріяльних засобів, щоб свою наукову діяльність поставити на висоті сучасної науки й культури, хоч на це треба тепер не більше як 100.000 зол. річно.

Такі неприязні обставини для розвитку нашої науки є тимбільш болючі для нашого Народу, що після розгрому Української Академії Наук у Києві, та переміни її на строго большевицьку установу, Наукове Товариство є на українських землях єдиною установою, яка може плекати й розвивати вільну науку — вільну від усякої примусової тенденції, і передусім науки українознавства, які в Совітській Україні тепер безоглядно заборонені.

Безсумнівно, належний розвиток нашої науки є необхідною конечністю для нашого народу, й коли держава, до якої належимо, з цього погляду не заспокоює наших конечних потреб, то наш народ мусить сам про це подбати, мусить здобути на це потрібні засоби.

Чи можливе це? Так, ми глибоко переконані, що це лежить у межах фінансової спроможности нашого народу!

Як із попереднього нашого приблизного обчислення виходить, на заспокоєння наших наукових потреб необхідно здобути кругло 150.000 зл.

Це, на перший погляд, надто великий видаток, але коли річно розчислити цю суму на 6 міліонів українців, що живуть у межах польської держави, то виходить 2½ гроша річно на кожну людину!

Не забуваймо, що згаданих 6 міліонів нашого народу прокурює й пропиває річно кругло 150 міліонів злотих, значить — рівно тисяча разів більше, як потрібно на всі наші наукові потреби!

Розуміється, це не так воно легко від кожної одиниці нашого народу дістати 2½ гроша річно на цілі нашої науки. Таксамо важко вияснити всім нашим споживачам алькоголю й нікотини, щоб вони перестали вживати ці для здоровля шкідливі й для життя цілком непотрібні отруї, а одну тисячну частину з того, що видають на згадані трійла, пожертвували на наукові потреби, конечні й необхідні для існування цілого нашого народу. Але такі обчислення доказують нам ясно, що згаданих 150 тисяч зл., потрібних для розбудови й належного розвитку нашого наукового життя, це для цілого нашого народу, що живе по цей бік ризького кордону, не надто велика кількість гроша, яку можна напевно здобути, та тільки треба... розуміти вагу цієї преважної справи.

Це вже завдання провідників та чолових діячів усіх наших наукових, освітньо-культурних та господарських товариств і установ. Маємо повну надію, що згадані наші діячі не занедбають цієї багато важної справи та, що ввесь наш народ зрозуміє й піддержить, як-слід їх змагання так, що незабаром ми діждемося світлого розквіту нашої науки на добро й на славу України.

П. КАРМАНСЬКИЙ.

ЯК ВІН ВОСКРЕС...

ЯК ВІН ВОСКРЕС І ЙШОВ ДО ЕМАУС,
ЗДАВАЛОСЯ, ЩО СОНЦЕ В СОБІ МАВ.
В ЙОГО ДУШІ ДРІМАВ ГЛИБОКИЙ СТАВ:
ВІН ЧУВ, ВМЕР ДЛЯ ВСІХ ЗЕМНИХ СПОКУС.

ЗЕМЛЯ, ВАГІТНА ПОДИХОМ ВЕСНИ,
УСЕ ЗАЛИЛА ПОВІДДЮ КВІТКІВ,
І З ОЛИВКОВИХ ЗАПАШНИХ САДКІВ
РОЗМРІЯНІ СПІВАЛИ ЦВІРКУНИ.

УСЕ ЙОМУ СТЕЛИТЬСЯ ДО НІГ,
ОСАННОЮ ВІТАЮЧИ ЙОГО;
УСЕ ВІДЧУЛО ПОДИХ ВІЧНОГО,
І ЦІЛИЙ СВІТ В ЙОГО ОБІЙМИ БІГ.

ІШОВ ПРОМІННИЙ, СОНЯШНИЙ, ЩАСЛИВ:
ГЛУХИЙ НА БІЛЬ НЕЗГОЄНИХ ЩЕ РАН.
І ЦІЛИЙ СВІТ СПІВАВ ЙОМУ ПЕАН —
ЛИШЕ В ЛЮДЕЙ ОБЛИЧЧЯ СТИД ПАЛИВ.

Д-Р. ОЛЕКСАНДЕР НАДРАГА.

Воскресна Утреня в Волоській Церкві.

Хоч старий Бернардин, а пять хвилин пізніше і ратуш вибили щойно четверту, я вже не сплю. Надворі сіріє і лише поволі виринають перед вікнами моєї спальні з ранньої мряки барок фасади Домініканів і могутня Корняктівські вежа. А тут уже і „мої“ збудилися, а нетерпелива Оленка питається тата, котра година і чи вже не запізно на Утреню?

Збираємося скоро і виходимо на вулицю. Стара домініканськo-вірменська закутина спить іще і лише гомін наших кроків відбивається глухо об стіни старезних камяниць. В міру як зближаємося до Руської, бачимо, що з усіх сторін спішать люди у напрямку Волоської Церкви. Церква вже повна і до Плащениці в Трьохсвятительській каплиці протиснутися годі. Виходять Отці і правлять Нагробне. Вже співають „Благообразний Йосиф“ і невдовзі з могутньою піснею „Воскрес Ісус от гроба“ випливає ціла церква на вулицю. На Руській непроглядне море голов. Це не лише парохіяни Успенської Церкви: бачу наших людей з найдальших передмість великого Львова. Все прийшло туди — молоді, старі, еліта нашої інтелігенції і маса простолюддя. Бо та Воскресна Утреня нагадує масі вірних таку саму Утреню в їх рідних селах, звідки їх доля кинула на міський твердий брук. Але вони до нього звикають скоро та послідовно і уперто здобувають кожну його плиту. Опорою для них є безперечно та Церква, на яку дивляться цілі віки і яка не дала пропасти нашому народові, хоч як страшні ворожі хвилі били в нього і в його найбільші святощі.

Процесія розвивається: попереду мережівні хоругви, опісля несуть Плащеницю, далі під бальдахимом несе парох Найсвятіші Дари, а за ними поступає маса вірних. Вже і сонце зійшло, а пурпурне його проміння заливає старий Львів. Корнякт горить у тому промінні, а з його вершків розливається на всі сторони могутній голос Кирила. З Валів і Високого Замку несе вітрець пахощі першої весняної зелені. У всіх сльози радощів на очах. Похід зупиняється, море голов клониться до землі, а парох благословить Дарами місто і всю Україну.

Старий Львів збудила воскресна пісня і Кирило. Слухають їх вартівники королівського і міського арсеналу, башти на Валах і останки оборонних бернардинських мурів, окуті залізом лицарі з королівської камяниці, поважні патриції з чорної, шольцівської та інших міщанських інсуль і хотіли би побачити обхід Добожні Боїми із своєї каплиці. Збудилися жид. купці зпід синаґоги Золотої Ройзи і вірменські зпід старинної своєї катедри. Оповідають собі, що „руські“ купці, які нині святкують, роблять велику конкуренцію їх нащадкам і майже щодня отвирають нові крамниці. Прислухується тим купецьким жалям лев венецького консуляту, щоб про це поквапно звідомити свого голову з Piazza di S. Marco Метрополії. Тішаться святом і всі ставропігійські братчики від XVI. віку почавши і спудеї ставропігійської бурси хотіли би дістати щось із пребагатого свяченого, розложеного вже далеко в ставропігійському подвірі та стріляти хоч кілька разів з ключа разом з нинішніми своїми товаришами. З радости подзвонюють важкими кайданами гайдамаки у підземеллях львівського арсеналу. У міських музеях від воскресної пісні і гомону Кирила задзвеніли козацькі шаблюки та посунулися в бік козацькі самопали.

А воскресна пісня і великодний дзвін передирається крізь старі вузькі вулички довкола львівського ринку, обивається об старинні фризи, ниші і портали порослих мохом камяниць і розливається по новім Львові, звідки пливе далеко на всі окраїни галицької волости.

Поволі посувається вперед процесія. З достоїнством тримає рубець Плащениці Президент Левицький; не стало йому вже того року довголітнього його Товариша Федака. Але інший вступив на його місце, а потім прийдуть молодші ті, що нині ідуть за Плащеницею, ще молодші, що тепер з дитячою радістю дзвонять невпинно маленькими ручними дзвіночками. І так будуть змінятися ті, щоноситимуть Плащеницю, доки та Церква буде стояти, доки дід Кирило буде сповіщати Галицькій Землі Христове Воскресення!

Обхід скінчився. Священники виходять перед замкнені церковні двері. Чути голос стихір:

„Да воскреснет Бог і расточаться врази его, і да біжать от лица его ненавидящії Его...

„Яко да ізчезает дим, да ізчезнут, яко тает воск от лица огня...

„Тако да погибнуть грішници от лица Божія, а праведници да возвеселятся...

„Сей день, егоже сотвори Господь, возрадуемся і возвеселімся в онь...“

І серед могутнього, співаного тисячами голосів „Христос Воскрес“ входять священники зі своєю паствою до церкви і правлять далі цю найкращу з усіх Утреню.

А на ній цього року уперше разом зі своїм народом моляться наші Святі й Угодники, наші королі та князі, наші гетьмани та наші львівські патриції, котрим Парох зарезервував достойне місце у вітражах цієї твердині львівської України.

———o———

ІВАН КЕДРИН.

Чи можлива у нас консолідація?

ПОЛІТИЧНА АТОМІЗАЦІЯ ТА МОНОПАРТІЙНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ.

Пригадаймо собі образ галицько-українського політичного розпорошення, про яке широко була мова у цьогорічному Різдвяному числі „Діла". До першої групи зарахуймо зорганізовані легальні політичні партії: 1) УНДО, 2) УСРП, 3) УСДП, 4) УНО, 5) ФНЄ. Здавалось би, що це достаточно широкий вахляр ідеольогічних напрямків, серед яких є і демократія і лібералізм і соціялізм і клерикалізм і протидемократичний націоналізм. Але це тільки один відтинок. До другого належать 2 нелегальні, підпольні табори: ОУН та КПЗУ. Однак націоналістичний табор, крім названого ОУН і ФНЄ знає у краю ще незорганізовані течії, які безумовно мають свій голос у громадянському житті: це т. зв. „105%-ві" і „95%-ві". Також т. зв. католицький табор (якого не слід утотожнювати з загалом вірних Греко-кат. Церкви, віруючих і навіть практикуючих) крім згаданої УНО і формально надрядного Ген. Інституту Католицької Акції, фактично ділиться на групи й котерії.

Назовні репрезентує українство лише одна партія — УНДО — і ця зовнішня монопартійність із внутрішнім розпорошенням є одною з найбільш характеристичних рис нинішньої нашої дійсности. Нема ніякого сумніву, що сила кожної репрезентаційної партії не лежить в її репрезентаційному монополю, тільки у суцільности зорганізованого громадянства. Тому й найбільшою слабістю УНДО є український партійно-політичний розгардіяш. Бо всі названі партії і групи взаємно воюють — всі проти всіх. Нема ніякого сумніву, що всі українські політичні партії і групи нині слабші, ніж колинебудь.

На відтинку не-партійних організацій ситуація за останні місяці не покращала. Приклад — тіловиховні організації: 5 взаємно ворогуючих груп. Зате — незалежно від цього хаосу (чи може саме у звязку з ним) прийшли події, через які ще яскравіше висунулась

потреба консолідації.

Ці події — це польська консолідація. На внутрішньо-польському грунті є вона ще у стадії формування (ОЗН), зате вона вже фактично завершена на протиукраїнському фронті, під протиукраїнськими гаслами. Останній тернопільський зїзд старшин резерви, деякі льокальні номінації, ба навіть яскравий зворот ОЗН на право, в сторону ендеції, каже доходити до висновку, що початкова протиукраїнська мобілізація польських громадянських організацій (між ними й ефемеридних та навіть фіктивних) прийме багато поважніші форми та найповажніший зміст. Коли ендецькі проповіди протиукраїнського „культуркампфу" находять собі місце й у субвенціонованих часописах, то цього явища не можна собі легковажити.

Консолідація, як засіб оборони, є потрібна для двох цілей: 1) маніфестації назовні, 2) заощаджування енергії внутрі.

Ясна річ — хто думає політичними категоріями, той не може уявляти собі національної консолідації, як „згоди в семействі", що полягалаб на ідеольогічній однозгідности. Боротьба не тільки допускальна, але потрібна, конечна. Однак лише така боротьба, яка йде на грунті ідей, звязаних з актуальними проблемами.

Коли шукаємо анальогій нинішньої нашої дійсности в українському минулому, то находимо їх у двох періодах: київської Центральної Ради та віденської Диктатури. У першому випадку мали ми революційний хаос, з такими явищами як анархія й отаманія, у другому — сліпий послух, з бюрократією і колодкою на устах. Але в обох випадках мали ми ті самі елементи, що й нині у нас істнують: 1) брак вичуття і зрозуміння фактичної нашої ситуації, дійсної величезної небезпеки, і 2) ведення заїлої боротьби за фантоми, за неістотні, неактуальні, навіть не доктринальні речі, а за міражі, за пусті гасла без реальної вартости і змісту. Чи безконечні дискусії у Центральній Раді, драматичні спори у віденській Всеукраїнській Раді та гомеричні бої, які зі своїми опонентами ведуть деякі органи галицької преси, репрезентанти ріжних ідеольогічних таборів не мають багато спільних елементів?! Чи всі вони не плавають в облаках і чи корінь лиха не є в їхній неохоті зступити на землю? Хмари пливуть поруч себе і проти себе: як їх вітер жене. На землі автоматично накидається проблема координації своїх діл, проблема співпраці.

ПРО СПІВПРАЦЮ В ТЕОРІЇ І ПРАКТИЦІ.

Співпраця партійно-політична можлива або 1) при помочі механічного обєднання репрезентацією ріжних груп в одному надрядному чи міжпартійному тілі (Верховна чи Міжпартійна Рада), або 2) внаслідку компромісу партійно-ідеольогічних програм. Механічна злука ніколи не буває тривка, у практиці недоцільна. Ефект такої консолідації лише моральний і то на коротку мету. Реальна вартість такого порозуміння тільки тоді, коли воно зроблене спеціяльно для якоїсь конкретної справи: виборів, спільної маніфестації, спільної акції в краю, спільної делегації і т. п.

Зате ідеольогічної консолідації, вирівнання ідеольогічних ріжниць поодиноких партій, подекуди хоче ОЗН. І хоч він спірається об авторитет найвищих чинників у державі та розпоряджає величезним пропагандивним апаратом, — то проте навіть йому ця справа йде наче по груді. Щож казати про таку спробу у нас, де панує цупке привязання до партійних назв і форм, до

ВОЛОДИМИР БІРЧАК.

МІНІЯТУРИ.

СМЕТАНОВА БЕЗ СМЕТАНИ.

Часто пригадується мені така подія з молодих літ:

Моя мама виїхала з дому, а тут гості. Це було на селі, гостей треба погостити, їх приняла моя старенька бабуся, низенька, вже трохи згорблена і забудькувата, як на старі літа. Зварила обід, при кінці подала сметанову леґуміну, кругленьку, гарно випечену, що аж око манила. До „сметанової" додала конфітури — смажені вишні, такі, що нам, дітям, аж слинка текла. Ми сиділи при кінці стола і боялися, що гості всю леґуміну зїдять і нам нічого не лишуть.

Як дуже смакувала нам оця сметанова! Так само смакувала вона і гостям.

Одна гостя випитувала мою бабусю, як вона пече „сметанову" з конфітурами: кілько сметани треба дати, як довго пекти, ну, і все решта, що дуже займає жінок.

Колиж гості відїхали, моя бабуся стояла бліда, згрижена. В руці тримала величезне горня — повне сметани.

— Ця вся сметана мала ввійти до сметанової леґуміни та я стара, забудькувата, спекла сметанову — без краплинки сметани. Богу дякувати, що гості не спізнали!

Мені дітвакові було дивно, якто гості і ми всі не пізнали, що сметанова леґуміна була без сметани. Нині розумію. Гості були на попівстві, де за добру сметану не тяжко, моя бабуся була відома, як добра господиня, отже коли вона сказала, що леґуміна сметанова — всі вірили.

Так само вірять і розреклямованим поетам, що в їх творах є поезія.

В ЦЕРКВІ СВ. СОФІЇ.

Турок подав нам великі капці, ми їх натягнули і ввійшли в храм св. Софії. Яка краса! Каміння, дорогоцінний, ріжноманітний, ріжнобарвний мармур, звезений з усіх кінців колишньої великої грецької імперії — з Греції, з Малої Азії, з Єгипту. Яка майстерня мозаїка! Яка гармонійна цілість! Які спогади, спомини. Наші князі бували колись в цьому храмі. Княгиня Ольга була тут колись, віддихала повітрям, яким тепер віддихаємо, бачила мармури, що я їх тепер бачу. Послів Володимира Великого приймали тут величаво грецькі імператори. А пізніше — чи не заходили сюди і наші козаки, посли козацького війська? І наші бранці — чи і вони не були тут при тяжких роботах? І вся наша історія перемайнула через мою думку.

І прийдешність. До кого колись буде належати цей храм, коли Україна стане кріпкою ногою над Чорним Морем?

Я сидів на одному з простертих килимів, якими вистелена ціла долівка, пяний красою і мріяв. Біля мене сиділи українські пластуни Закарпаття, так само задумані, задивлені у велич і красу довкола. Ми всі мовчали.

Якесь товариство панів і пань увійшло в храм. Ішли з гамором, панове вимахували своїми палицями, пані приставали і барвили свої лиця.

— Ще раз запевняю тебе, що Марія має меблі форніровані.

— Алеж ще раз тобі кажу, що це неправда, я їх оглядала!

— Алеж і я їх оглядав...

Один з молодих пластунів зірвав скорим рухом капці з ніг і з криком: — Варвари! — хотів їх кинути в голови тих, що вибили його з настрою. Ми стримали його, щоб не трапилося ще більшого бешкету.

І ми знов потонули в задумі, раді що так близько Бога.

СТРІЛИ.

Нічого не маєш, — то й вільний ти від податку і ще маєш право всіх, які щобудь мають, лаяти, на всіх нарікати.

Але збудуєш дім, поставиш крамницю, засноєш установу і твій розум, твоя дбайливість, твоя пильність не спочинуть, а створять нове добре діло — вже платиш податок від свого розуму, своєї дбайливости, своєї пильности — кожний має право тебе лаяти.

Нічого не робиш, а тільки їш, пєш, живеш для себе — ніхто тебе не чіпає, ніхто не нарікає, а ще ти маєш право інших лаяти, іншим докірати.

Але маєш хист, пильність, витревалість, прилюдно виступаєш у царині політики, науки, письменства, видаєш часопис, чи напишеш книжку — ти вже наче вільний звір у пущі, де кожний дурень, кожний неук і лінюх, має право на тебе полювати. І чим більш у тебе зробленої праці і чим вона ліпша — тим більше стріл спрямованих у твої груди.

ІВАНЕ БЕЗХРЕБЕТНИЙ!

За рукав потягнув ти мене в кут, лаяв ворогів і погрожуєш, що розібєш їх, щоб по них не було ні сліду, як по снігу на весну. По їх оселях щоб лишився тільки на камені камінь, щоб діти їх безплідні як стята сосна. В куті — тихцем — мені присягаєшся.

Іване Безхребетний!

Та бачу: ворог підійшов, усміхнувся до тебе, подав тобі руку, О, який ти тепер щасливий! Ворог обіцяв тобі кинути кусок мяса із своєї трапези, мяса здертого із наших хребтів непокірних, сердець кривавих наших — і ти вже співаєш йому пісні, ласкавим, добрим називаєш.

Іване Безхребетний!

Та прийде день, що настане воля, тоді ти одним із перших затрубиш у воєнну сурму, борців збиратимеш до бою. І станутЬ за тобою, не знаючи тебе. Та вдарять громи волі, настане туча, на суху землю впаде густий дощ і — змочить всю твою одежу, крохмалену гаслами боєвими. І всі побачать, що ти — без хребта. І вже не тобі ввійти у рай, ні вождем, ні прихвостнем походу, — Іване Безхребетний!

—o—

молодої чи старої традиції партійних організацій! Кожна така спроба мусілаб у нас закінчитись повною невдачею. Маленький приклад такої невдачі дав „Фронт Національної Єдности", який відразу станув на ніби понадпартійний і всеобхоплюючий педестал (у Редакції „У. Вістей" засів недавний активний гетьманець поруч недавнього активного комуніста) та який проте на ділі став лише ще одною політичною партією.

„Комасація" політичних партій у нас і неможлива і навіть непотрібна: велика скількість партій — хоч не приносить хісна — то й не шкодить нам остільки, що не грозить тим, чим нпр. може грозити державі й державній нації, яка мусить мати на увазі такі актуальні проблеми, як державний устрій, швидкі постанови у переломові історичні моменти і т. д. Слаба потіха, що ми тих клопотів не маємо, — але у данному випадку — таки потіха...

Зате істнують у нас величезні можливости **консолідації на громадянському ґрунті. Іншими словами, — треба відмежувати підхід до громадських установ від підходу до політичних організацій.** Політика має намічувати шляхи політ. думці, засовувати місце українців у кожночасній ситуації, визначувати тактику супроти уряду, боронити істнуючого стану речей, боротися за законні можливости дальшого розвитку, старатися за вплив українського чинника на державне життя і на хід міжнародніх подій у переломових хвилинах, організувати й активізувати політично рідні маси. Зате зорганізоване громадське життя є призначене для добування конкретних цінностей у ріжних ділянках, створених та ведених виключно українськими руками. Для цього служать установи, товариства, організації. Вони є власністю всього громадянства. „Просвіта", „Рідна Школа", Наукове Т-во ім. Шевченка, вся кооперація, суспільні Т-ва, харитативні, станові, професійні. Працювати у них мають не тільки **право** всі, без ріжниці віроісповідних та ідеольоґічних світоглядів, але й **обовязок, усі українські патріоти** — від націоналістів до соціялістів, від практикуючих католиків до безвіроісповідних. І хто перешкоджає цьому, хто кого відштовхує, той зменшує скількість робочих рук і є шкідником національної справи.

ТОЛЄРАНЦІЯ І НЕПРИМИРНІСТЬ.

Донедавна дійсно істнувала широка громадянська консолідація, себто співпраця людей ріжних партій і груп у тих самих установах і організаціях. Рахуючись з тим, що низовий актив є партійно здиференційований, провідні політичні партійні діячі робили компроміси при виборах до управ деяких наших культурних чи господарських централь. Ця практика вірвалася, від часу, коли зактивізувались дві течії, які станули на безкомпромісовому ґрунті: націоналістична течія і католицька. Одні станули на становищі, що їм не дозволяють на співпрацю з людьми інших вірувань політичні доктрини, другі — віроісповідні. З того часу почалась боротьба за опановування установ.

Жалюгідна боротьба. Добра сторінка явища, що виринули групи й одиниці з громадською амбіцією — щезає зовсім у тіни сторінки препоганої: групи, які виступають у громадському житті під прапором принципіялізму й нетерпимости та розбивають загальні збори установ і перевертають виділи — ані не мають програми праці, ані кадру людей, не кажучи вже про рутину, яка приходить з практикою. Ведеться боротьба за **ідеольоґічну однородність** наших установ і організацій, себто за річ, яка є **невикональна** й **нездійсненна**. Вся та боротьба це одно велике, у своїх наслідках трагічне непорозуміння: найбільш високопарні фрази про „переродини нації", „регенеруючі сили", які йдуть „на зміну загибаючого світа" і т. д. і т. д., — йдуть впарі з величезною наівністю, з повним незнанням суспільної структури української нації та з подиву гідним легковаженням **історії всіх недержавних націй.**

Взагалі тих непорозумінь безліч. Одні, **задивлені в гасла італійської організації молоді** „Баліля" чи німецької „Гітлерюгенд" забувають, що є „маленька" ріжниця між структурою і ситуацією Італії, Німеччини та — українців у Польщі. Інші знову, деякі світські діячі, виступаючи як єдино авторитетні виразники католицького світогляду та його реалізатори у громадській діяльности — цілком відкидають анальоґії, які якраз повинні бути повчальні. Наприклад, знаємо, що у Бельґії тамошні католики, повинуючись наказам Ватикану, масово два тижні тому голосували не за націоналістом-католиком Деґрелем, лише соціялістом Ван Зеляндом. Те саме у Франції: офіціяльні католицькі сфери, ті, які шанують та повинуються мудрим і далекосяжним політичним напрямним Апостольської Столиці, підтримують не католиків-роялістів Додета й Мораса з „Аксіон Франсез" і не націоналістичний „Вогнений Хрест" Де ля Рока, лише поміркований міщанський центр, зорганізований головно у радикально-соціялістичній партії, не жахаючись навіть формальної приналежности тієї партії до „людового фронту"! Ясно: Ватикан ставить завжди на ті чинники, які дають найбільше ґарантії ладу, рівноваги, спокою

Ми, українці, не тільки можемо, але повинні й мусимо ставити на **націоналістичну** течію у широкому світі (це зовсім окрема тема), але у нашому внутрішньому українському житті мусимо триматися засади не непримирности, доктринерства, ексклюзивізму й фанатичної ненависти до всіх зпоза свого гурту, лише засади **толеранції, зрозуміння і вирозуміння.**

ВИСНОВКИ.

Консолідація без згідливости — неможлива. Толеранція, лібералізм супроти своїх політичних противників, вирозуміння для земляків іншого світогляду — це необхідна та **єдина** передумова консолідації.

З цього висновок такий, що в **нинішніх** умовинах, у нинішній нашій українській атмосфері, перевести гасло консолідації дуже-дуже **важко. Воно тим важче, що ця українська** непримирність, еґотизм, аподектичність, гін до верховодництва та **боротьба за** фікцію „ідеольоґічної однородности" нації, — що воно йде у супроводі найбільш жалюгідних **метод.** З нагоди „палатної революції" в одній львівській орґанізації, перемиський „Український Бескид" казав про „повне перевиховання нації та початок суспільно-морального руху", забуваючи, що та „палатна революція" велася методами, що ґлузували з усякого поняття християнської моралі. Інший галицький тижневик, який вважає, що його ґрупа творить аванґарду реформаторів гнилої української психіки та будівничих нової, молодої, дужої національної моралі, — з легкої руки обкидає клеветами всіх, хто йому немилий, орудуючи свідомими брехнями. А які речі діються на терені самих установ і організацій — жах бере всіх, хто моралі й етики не звик трактувати, як шкури, що її можна намочити й припасувати до кожного копита.

А проте **народні маси хотять консолідації.** Українська національна рація вимагає консолідації. І хто їй противиться, хто їй шкодить — мусить зревідувати свої погляди і методи. Або перейде до історії, як винуватець нового періоду „Великої Руїни".

ОСТАП ЛУЦЬКИЙ.

Талейран — Купер.

Маю пошану для політиків, які знають, чого хочуть, а вперто здійснюючи свої великі наміри, проявляють майстерне знання політичної техніки та не виходять поза межі холодної перевірки всіх умовин і виглядів у кожнім своїм почині. Однак не можу ввійти у психіку та зрозуміти тих — хай і ґеніяльних — політичних техніків, коли їх політика виходить поза межі добра й зла та вироджується в холодний аморальний ніґілізм.

З таким підходом став я розчитуватись у великій і скажім відразу знаменитій студії теперішнього анґлійського міністра війни Купера про Талейрана, потомка старого французько-шляхоцького роду, католицького, але самовільно жонатого єпископа, прихильника французької революції, потім міністра закордонних справ Наполеона, а врешті співтворця реставрації Бурбонів, — знаменитого знавця людей і річей епохи рококо, безпристрастного, проворного і великого майстра цинізму в дипльоматії, — політика, що впродовж своєї високої сорокалітньої карієри умів з Наполеоном і проти Наполеона держати в своїх руках долю Франції, як тримав її колись перед ним, також католицький єпископ, великий Рішеліє.

Еміль Людвіґ, якого моноґрафії про Наполеона не можна навіть ставити обіч глибокої студії Купера про Талейрана, не без правди твердить, що Наполеона забив його власний демон (сам Наполеон також до цього признався на вигнанні, стверджуючи: „я сам був своїм найбільшим ворогом, я сам викував собі свою долю, я сам винен, що впав"), але поза цим Людвіґ признає: „зпоміж людей повалив Наполеона Талейран". Наприкінці свого життя сам Наполеон так це оцінив: „Талейрана треба було залишити; як довго можна було заробити при мені, він віддавав мені дуже добрі прислуги; його треба було тільки цупко держати; залишивши його при собі, я ще й нині сидів би на престолі".

Політична лінія Талейрайна в закордонній політиці була приязна для Анґлії, тому читач анґлійської студії про Талейрана, написаної ще й активним офіційним політиком британської імперії, коли не мусить то бодай може заздалегідь припускати, що буде це студія без усякої злоби, якнайбільше спокійна і навіть прихильна Талейранові. Сподіваючись цього, я читав її з великим зацікавленням. Люблю приглянутись психічно чужій мені людині в найліпшім для неї дзеркалі. На марґінесі такої прихильної оцінки Талейрана я бажав при цьому перевірити мій давній скептичний погляд про малого, але нашого Миколу Василька...

Студія Купера про Талейрана справді дуже прихильна для всіх загадок його характеру. Зрада Наполеона — це тільки чесність Талейрана з самим собою. Навіть грошева допомога від царя — щоправда тінь на характері Талейрана, але нарешті...

Та не в цьому покищо річ.

У цій студії і модель і різьбар, Талейран і Купер, політики безумовно великого формату. При їх взаїмній зустрічі, як на симпозіоні авґурів, можна підслухати чимало цікавих і цінних думок. Тим цінніших, що це не доктринери, тільки великі практики, що бачили й передумали немало при кермі Францією та британською імперією.

Дещо з цих загальних спостережень і думок, розкинених на картках студії Купера про Талейрана, зібрав я читаючи цю книжку та передаю їх під Великдень на розвагу українським політикам, себто навіть принагідним читачам „Діла", — бо хтож у нас не політик.

До цих думок не додаю ні одного свого слова, тимпаче — що вони ясні та зрештою в нічім не суперечні звичайному здоровому розумові.

Наприклад:

1) „Історики будуть даремне витрачувати час, вишукуючи постаті, яким могли би признати почесть чи догану за викликання французької революції чи кермування нею. Вона не має безпосередніх спричинників, провідників, ані вождів. Зерно засіяли письменники, які у відважнім і освіченім столітті бажали звалити пересуди, а підважили засади релігії та суспільного життя; те зерно засіяли й некомпетентні міністри, що скріпили клопоти скарбу і невдоволення народу". (Талейран, 1793).

2) Наполеон до Талейрана: „Ви сестрінок архиєпископа, що є за Людвиком XVIII. (не сказав „за графом Ліль", як тоді мовилося в Парижі); я також маю вуйка — архидіякона на Корсиці: він виховав мене, а як знаєте, архидіякон на Корсиці, це те саме, що єпископ у Франції". Купер завважує до цього: „Дуже людські ці щирі зусилля молодого завойовника доказати, що й він не хто-будь. По кількох літах уже скаже: „Ми аристократія", а ще кілька літ пізніше: „мій бідний дядько Людвик XVI..."

3) Державний переворот мусить бути немилосердний. Люди, що бурять державну систему, не можуть лякатися ломити закон". (Купер).

4) Покидаючи міністерство закордонних справ, Талейран ось як представив свому наслідникові урядовців міністерства: „Інтеліґентні, докладні, точні, але завдяки моїм зусиллям тільки деякі і то молодші, запопадливо працюють; панує тут найбільший спокій; поспіх і неспокій чужі нам".

5) „Міністр поліції Фуше поступав з якобінами як професійний отруйник щурів; якусь кількість нищив, але подостатком залишав їх, щоби першими задовольнити клієнтів, а для живих зробити себе далі необхідним".

6) „Політичний промах гірший у наслідках, ніж злочин. Наслідок злочину — страх громадян, а промаху — їх огірчення на владу" (Купер).

7) „Перемога — це час проби для політика" (Купер).

8) „Переможений і упокорений ворог не може стати вірним союзником" (К-р). „Розбита й упокорена Прусія ніколи не буде тривкою підвалиною нової Европи" (Талейран).

9) „Брак місця на леґальну опозицію, це один з найбільших промахів автократичного режиму... Коли отверта опозиція, це протест і бунт, тайна опозиція стає зрадою. Можуть зайти умовини, в яких така зрада є обовязком патріота" (Купер).

10) „В автократичнім режимі навіть державники підхлібно рахуються з автократом, як при демократії навіть великі політики є у дечім демаґоґи" (Купер).

11) „Хто забагато терпів, ніколи не вибачить", — Наполеон не рахувався з цим у своїй австрійській політиці і тому перерахувався. (Купер).

12) „Талейран розумів, що консервативна Австрія була потрібна, щоби при французькій революції вдержати структуру Европи, а лібералізуюча, протидиктаторська Анґлія необхідна, щоби вдержати духову рівновагу континенту й запобігти, щоб у відповіді на удар революції не посунувся задалеко удар реакції". „Запамятайте собі, — сказав раз Талейран до пані Ремізa, — коли анґлійський режім пропаде, цивілізація світа захитається у своїх основах!"

13) „В нормальних часах відповідальний за державу політик може мати сумніви вагатися, однак у критичнім менті мусить мати твердо і ясно устійнений погляд, щоби (як цього треба) накинути свою думку іншим" (Купер).

14) „Фільозофія шовінізму не знає програмової... Боєвий шовініст завсіди перший закидає своїм землякам зраду" (Купер).

15) „Одно з найтяжчих завдань політика — відійти у відповіднім менті" (Купер).

16) „Примусовий відхід з арени публичного життя — це іспит достойности політика. Рідко цей іспит проходить з добрим успіхом" (Купер).

17) „Страх — це найчастіше джерело знущання" (Купер).

18) „Ніодин нарід так високо не цінить добрих манір, як французи" (Купер).

19) „Ніякий політик не виконає добре свого завдання, коли воно йому не любе, навіть будучи найліпшим патріотом" (Купер).

20) „По упадку Наполеона настала посуха на видатніших політиків. Доктринери були тим, чим окреслює їх це слово, і нічим більше, — політиків не стало" (Купер).

21) „Крайні елементи, незалежно з якого табору, є завсіди зародком зла в політичнім організмі, вони не є ніколи творчі, тільки проявляють руйнуючу силу, коли організм хорує; — вони неперебірчиві в методах, ненависть засліплює їх" (Купер).

22) „Найбільшою небезпекою переломових часів є фанатизм людей, які не мають досвіду" (Талейран).

23) „По катастрофі корабля треба керманичів, що мають виратувати жертви катастрофи" (Талейран).

24) Перед смертю старий Талейран виголосив в „Академії наук, моралі й політики". про-

мову на честь покійного свого наступника на фотелі міністра закордонних справ, так накреслюючи ідеальний тип міністра закордонних справ:

„Завсіди має вести його своєрідний інстинкт і берегти перед невдачею в дискусії; він мусить видаватися щирим і не дати збагнути себе: свою здержливість мусить закривати свобідними й невимушеними манірами; мусить проявляти смак і талант навіть у виборі своїх забав; дипльоматія не є мистецтвом підступу й дволичности, — ніде довіря не є таке важне, як у політиці; довіря ніколи не управнює до підступу".

*

Двацять чотири сентенції — хіба досить на одну великодню писанку. Ти сподівався, дорогий друже читачу, більшої сензації. Не вадить, бувають і прості речі — не пусті. Тільки не треба приймати також їх мудрости на осліп. В політиці треба все роздумати, але й нічого не легковажити. Тимпаче досвіду великих політиків.

МАРІЙКА ПІДГІРЯНКА.

ДНІ ВОСКРЕСНІ.

ЗАЦВІЛИ ВИШНІ ПИШНІ І ЯБЛІНКИ, ЯК ВІНКИ ПО СЕЛАХ...
ПОПЛИЛИ ТОНИ-ПЕРЕДЗВОНИ І ГАГІЛКА, ПЕРЕПІЛКА ВЕСЕЛА.
НА СВІТЛЯНІЙ, ЗЛОТОТКАНІЙ ЦВІТОМ ВБРАНІЙ ЛІРІ ВІСТЬ ЛИНЕ:
ЗВІНЧАЄ БУДНІ ТРУДНІ, ЗВЕЛИЧИТЬ БУДНІ СІРІ ВЕЛИКДЕНЬ.
ЦЕРКОВЦІ ТИХІ, ДРІМУЧІ, ЛАДАНОМ, МИРОМ ПАХУЧІ ЖДУТЬ В ОБІЙМИ
СЕРЦЯ У ВІРІ ЩИРІ, ЖЕРТВЕННІ РУКИ РОБУЧІ ХАЙ БОГ ПРИЙМЕ...
ДІТВОРИ ХОРИ РОЯМИ, ДІВОЧІ ОЧІ ЗОРЯМИ, ГОЛУБИНІ.
ТАМ ПРИ ЦЕРКОВЦЯХ ДРІМУЧИХ У ХОРОВОДАХ ПЛИВУЧИХ ПО УКРАЇНІ.
МАЮТЬ ЯБЛІНКИ, ЯК ВІНКИ І ВИШНІ ПИШНІ ПЕЛЮСТКАМИ,
СЯЮТЬ ЦІ ХВИЛІ МИЛІ, МИНУЛІ, ДНЕШНІ, ПРИЙДЕШНІ ЛИСКАВКАМИ.
НЕ ЛАСТІВКИ ЦЕ ЩЕБЕЧУТЬ, КРИЛЬЦЯМИ В СИНЯВИ ПЛЕЩУТЬ ПІДНЕБЕСНІ —
ЦЕ В СЕРЦЯХ ГРАЮТЬ МАЙБУТНІ, В СОНЦІ ОБНОВИ МОГУТНІ ДНІ ВОСКРЕСНІ.

Д-Р СТЕПАН БАРАН.

Зельман і Мендель.

Два жидівські імена будуть згадувати в часі Великодня: Зельмана і Менделя. Два імена двох ріжних епох нашої історичної трагедії.

Перше, Зельмана, згадується в українських народніх піснях, співаних на церковних майданах і цвинтарях при великодніх забавах молоді (відоме: „Іде, іде Зельман"). Належить воно історичній особі, дрогобицькому жидові Зельманові Вольфовичеві, синові дрогобицького кушніра Вольфа, що був в р. р. 1740—1753 фактором дрогобицької старостини Тарновської і начальником жидівського кагалу в Дрогобичі. Син його Зельман Вольфович арендував у двох останніх десятках літ історичної Польщі перед її упадком і розподілом старостинські доходи: пропінацію, млини, солярні, фільварки та села дрогобицького староства і всл̄авився своїми зловживаннями, проти яких виступали навіть тодішні його одновірці, які домагалися увязнити його й покарати. Був арештований та зумів якось викрутитися, продовжуючи дальше свої нелюдські здирства. Караюча рука досягнула Зельмана щойно по упадку Польщі. Австрійська влада, що прийшла в Галичину в 1772 р., увязнила злочинця і з її приказу стято Зельмана Вольфовича публично на дрогобицькому ринку в 1775 р.

Це факт і дати історичні, загалові мало відомі. Зате Зельман став живою особою у народніх переказах і перейшов у народні пісні, звязані з великодніми звичаями, що розійшлися широко майже по всій украінській землі, де колись панувала Польща, як своєрідна ілюстрація тодішніх соціяльно-економічних відносин. Зельман став типом, персоніфікацією, особою легендарною чи напівлегендарною, але типом, яких стрічалося чимало аж ген по Дніпро у половині 18-го віку, типом, що як інструмент тодішнього шляхетського режіму був одною з безпосередніх причин більших і менших некрівавих селянських заворушень і бунтів.

Сказано, що Зельман є типом, що колись користав з протекції пануючої верстви та помагав їй використовувати соціяльно й економічно наші народні низи безсердньо. Були тоді також випадки, що земельна польська шляхта винарендовувала жидам теж і церкви, щоб тягнути матеріяльні зиски. Однак масового характеру не мала згадана аренда. Чи якраз Зельман Вольфович належав до таких арендарів, історично не дасться ствердити. Можливо, що сам факт його жорстокости дав притоку народній словесности зробити з нього і великоднього героя, на приїзд якого жде громада вірних під церквою, щоб отворив їй двері і звідси радісне „Іде, іде Зельман".

Роля жидів, подібних дещо до типу Зельмана, увійшла рівнож і в наше письменство, згадати б про „Гайдамаків" Шевченка і „Панські Жарти" Франка, в обох випадках на основі оповідань — отже традиції — діда чи батька. В „Гайдамаках" зясовується положення нашого села на Правобережній Придніпрянщині з часів Коліївщини, у „Панських Жартах" положення нашого галицького села останніх літ панщини. Час, місце, сюжети й акція в обох поемах інші. У Шевченка попри соціяльний пробивається і мотив політичний з національною закраскою, сцени нераз різкі та повні драматизму, у Франка спокійна епіка насвітлює соціяльне тло у звязку часто з релігійними обходами і святами та з одним з найкращих типів нашого сільського духовника, якого увіковічнила наша поезія. І у Шевченка і у Франка у згаданих їх творах призначено для жида помітну ролю — але ролю неґативну, дарма, що Франка ніяк не можна вважати антисемітом: пригадуємо „На дні", „Бориславські оповідання", поему „Сурка" і т. д.

Засадничо ця неґативна роля не змінилася і досі на усіх етноґрафічних українських землях без огляду на теперішні державні кордони Позитивно до наших нових визвольних змагань ставилися жиди, що мешкають серед нас, тільки в особах деяких своїх одиниць чи гуртків, остаючись у своїй масі за Збручем завжди ворожо, в Галичині невтрально. Для розвою української культури не вносять в Галичині нічого, залишаючись у сто відсотках поза нашим національним орґанізмом; зате на Сов. Україні чимало жидів зукраїнізувалось настільки, що виступають під українськими псевдонімами, або й своїми назвищами, як українські письменники чи музики (Кулик, Лейтес, Мейтус і ін.).

На західно-українських землях особа Зельмана вийшла чи виходить зовсім з обігу. Як історичний рефлекс, залишається тільки у народній словесности. І у Польщі і в Румунії та Чехословаччині живемо своїм життям без якоїнебудь симбіози з жидами, хоч тут насичення жидами дає приблизно десять відсотків загалу населення, коли на Українській Радянщині є воно вдвоє менше. Поза Совітами є на українських землях ще доволі сильна наша економічна залежність від жидів, що послідовно корчиться і меншає у міру зросту нашої національної свідомости й організації.

Зате у своїй величі віджив Зельман на тих наших землях, що мають сьогодні накинену назву: Українська Соціялістична Радянська Республика. Персоніфікує його нині як жива особа Мендель Хатаєвич, не арендатор якоїсь там старостихи з XVIII. ст., але ставленник і намісник червоної Москви та фактичний диктатор УССР. Від Зельмана до Менделя минуло вже 162 роки, а які близькі і рідні собі — не лише по крові — Зельман Вольфович і Мендель Хатаєвич. Тільки цей другий куди-куди могутніший та нема влади, щоб його схопила і зробила те, що зробила Австрія зі Зельманом на дрогобицькому ринку 1775 р. Зельман не бурив церков, не заміняв їх на магазини, не вів протирелігійної агітки, не винищував фізично духовенства, вдовольняючись тільки за народнім переказом заплатою за відчинення церков в урочисті свята, не перепиняючи впрочім релігійних обходів і не торкаючися віри і релігії.

Поневолений панщиною наш сільський люд радів колись з приїзду Зельмана, бо тоді могла відбутися без перепон великодня утреня і при звуках дзвонів поплисти у повітряні простори радісна пісня „Христос воскресе!" Не так під Менделем Хатаєвичем! Не грають там великодні дзвони, не святять пасок, не співають гагілок на церковному майдані, ніхто там не радується публично Христовим Воскресенням і обновленням життя природи. Багато, багато з тих, що раділи колись Великоднем, вигинуло від куль большевицької чрезвичайки, ще більше зі зорганізованого нею голоду, а живі караються на Соловках або у сибірській тайзі чи і у Великоднє свято на невільничій голодній роботі у колгоспах. Де було колись достатно і весело, царює сьогодні нужда і розпука. Патронує їм Мендель Хатаєвич, якого імя згадується нині в українському селі за Збручем як імя викладника незнаного в історії поневолення і нечуваного визиску тільки з ненавистю і проклоном.

Не є тенденцією цих рядків насторожувати українське громадянство проти жидів узагалі. Чи тільки жиди затяжіли на українській історичній долі? Чи українська політична думка не мала і не має інших проблем? Чи Сталіни й Антонови й Постишеви — це жиди? Чи ославлений д-р Загурський, австрійський воєнний суддя і виконавець власних засудів — жид?!

Все йде, все минає. Минеться очевидно і сучасний режім, репрезентований на наших землях Менделем Хатаєвичем і його мандатарями. Від Зельмана до Менделя перейшли ми на всіх наших землях велике національне відродження, знайшли своє „Я", що допомогло нам створити хоч на короткий час власну державу. Воно і не дозволить нам загинути і в майбутности та усуне з нашого шляху усяких жидівських і нежидівських Менделів. Як колишній Зельман Вольфович, так і сьогоднішній Мендель Хатаєвич стануть тільки кошмарними спогадами з часів нашої мартирольоґії, як прийде час і хвилина заспівати нам свою Воскресну Пісню!

З Воскресенням Христовим
бажає ВШан. Відборцям і Прихильникам гасла „Свій до Свого"
Веселих Свят.

ЛІТЕРАТУРНА СТОРІНКА.

Нагорода ім. В. Стефаника за найкращу повість 1937 р.

Матимемо цього року нову літературну нагороду. Нагорода не менша за інші дотеперішні, а тим приємніша, що приходить до нас від заморських земляків і то не від „верхівки" інтелігенції, що цікавиться письменством, а від звичайних громадян, що тяжкою працею заробляють на хліб на чужині, може і роками не маючи нагоди прочитати гарну нову книжку, що прийшла до них із „старого краю".

Спільними силами українських національних і релігійних установ м. Торонта, Онтаріо, в Канаді, влаштовано 6. березня ц. р. жалібну академію присвячену памяті В. Стефаника. Чистий дохід із цієї Академії в сумі 75 долярів призначено на літературну премію ім. В. Стефаника за найкращу українську повість видруковану впродовж 1937 р., з тим, щоб цієї премії не змішували із щорічною премією „Т-ва письменників і журналістів" у Львові.

В інших народів істнують віддавна такі нагороди для вшанування памяти великих письменників. Французи мають відому літературну нагороду Теофраста Ренодо, творця ґазети, та нагороду ім. Бальзака, німці нагороду ім. Ґете і Кляйста. Окреме жюрі признаючи ці нагороди рідко коли мусить триматися волі фундатора, який домагається, щоб нагороджений твір відповідав духові творів „патрона" цієї премії Важко булоб наслідувати ґеніяльних письменників і саме такі книжки, що хотілиб підійти якнайближче під якийсь „тон" Бальзака, Ґете або Кляйста може найменше заслуговувалиб на нагороду.

Ніхто теж у нас не схоче наслідувати Стефаника, хоч як багато є вже його несвідомих наслідувачів. Автор, що заслужив би на нагороду його імени, повинен бути наскрізь оригінальний і може навіть не брати сюжету з народнього життя. Головна річ — талант і цінний твір.

Зваживши нашу невеличку літературну продукцію не можна при поодиноких нагородах брати на увагу книжки тільки з одною тематикою або якогось одного напрямку. У таких випадках вибір обмежується часто до двох книжок; часто нема навіть і тих двох і гроші призначені на літературний фонд ждуть даремне на кандидатів.

Гадаємо, що гарний почин, який дали наші американські земляки в Торонті — не скінчиться тільки на фонді призначенім на один рік і від одного міста, а що на цей фонд поплинуть жертви від інших, які розуміють його вагу.

Пушкін додатком до Шевченка.

В нагоди роковин Пушкіна державне совітське літературне видавництво зробило фотоскопічну відбитку дуже рідкої книжечки, яка вийшла у 1859 р. у Ляйпціґу. Є це „Новые стихотворенія Пушкина и Шавченки". На 46 сторінках находимо 6 поезій Пушкіна, здебільша менше вартісних, зате є тут „Кавказ", „Холодний Яр", „Як умру", „Розрита могила", „За думою дума", „І мертвим і живим".

Анонімовий видавець дає при першій Шевченковій поемі „Кавказ" таку замітку: „Оці поезії в малоросійській мові прислали нам із заміткою, що поезії Шевченка — вислів загальних, накипілих сліз, не він плаче над Україною, вона сама плаче його голосом". Шевченко (якого прізвище під кожною поемою одназово хибно написане Шавченко!), виходить із цієї збірки як великий поет поруч досить невиразного Пушкіна. Зате у всіх поезіях Шевченка безліч друкарських помилок: „За горами гори, хмарой повыты", „кість ми", „боріться — поборете"; „нічасвнии" (нешасні). У „Заповіті": „На Краіні милій"; „І лани і гори", „прийто є", „угодає", „лепто у довици" (лепта удовиці).

Це видання на гарному папері в оксамітній оправі, що випадково дійшло до Львова замість іншої замовленої книжки.

Хроніка.

СМЕРТЬ ГОЛЯНДСЬКОГО ПИСЬМЕННИКА.

Цього місяця помер великий голяндський письменник Альберт Фервей. Він урод. у 1865 р. і в 1880 р. був одним із тих, що боролися в голяндській літературі за нові течії, поширені в европейській. Студіював фільософію, їздив по Італії та Еспанії. Перші твори, що вибороли йому імя була збірка поезій „Земля" та драма „Йоган фан Ольденбарнефельдт". Якийсь час редаґував новозаснований літ. журнал, обороняючи методу натуралізму. Новим настроєм надихані його книжки від 1904., головно нариси „Тихі турніри" і „Голосні турніри", потім „З низьких країн над озером". У Німеччині писали про нього багато з приводу книжки, що вийшла у перекладі „Европейські нариси" (В-во Інзель) у 1919 р.

„ФАВСТ" І ДОСТОЄВСЬКИЙ.

А. Л. Бем у книжці виданій у Празі „Фавст у творчости Достоєвського" вказує на великий вплив твору Ґете на уяву автора „Братів Карамазових", головно постатей Мефіста та Ґретхен.

ПЄСИ КІЛЬКОХ АВТОРІВ.

Державний французький театр „Франц. Комедія" замовив пєсу, яку напише спільно чотири авторів: Жіль Ромен, Жіроду, Ашар і Пассер; оба перші вже ниніславні письменники. На міжнародній виставі у Парижі виставлять пєсу, яка матиме аж сімох батьків: Трістана Бернара, Моріса Ростана, Іва Ноель, Лісієн Бенара, Шарля Мере, Марселя Ашара і Марселя Еме. Буде це рекорд дружньої літературної роботи. Відомо, що французи віддавна люблять складати пєси „до спілки": так робив Скрібе з Леґуве, Флерс із Кавветом і Круассе.

ЛАВРЕАТКА АНҐЛІЙСЬКОЇ „ФЕМІНА".

За рік 1937 дістала велику повістеву нагороду в Льондоні париська письменниця Ельвіра Пеліссіє. Ця нагорода істнує від 1904 р. і звалася раніше „премією Нортклифа"; вона призначена для французьких письменниць. Кандидатки пропонує теж жюрі париської премії „Феміна" хоч у Льондоні визначує нагороду жюрі складене з анґлійських письменниць. Е. Пеліссіє дістала нагороду за повість Jeux de Vilains. Авторка, що походить з околиць Віші, від довгих літ живе в Парижі. В інтервю з приводу своєї нагороди каже вона, що пише віддавна, багато і скоро, дає скінченим і нескінченим довго вилежуватись у шуфлядах. Коли після якогось часу вони її не задовольняють, вона палить їх. Вона переконана песимістка, бо вважає, що оптимізм спричиняє забагато розчарувань. Супроти життя нормальною поставою повинна бути оборона та недовіра. Вона не вірить у місію письменника, але вірить у те, що твір може мати добрий вплив на читачів, коли сюжет на це дозволяє. Її попередню повість „Темрява" 6 літ тому одні дуже вихвалювали, другі дуже критикували за те, що вона змалювала одну родину селян кретинів. „Але кретини істнують. Чому? Життя є повне таємниць" — відповідає пані Пеліссіє.

ЗАБОРОНЕНІ КНИЖКИ В АНҐЛІЇ.

Під таким заголовком вийшла анґл. книжка Алека Креґа, який на 200 сторінках з'ясовує всі анґлійські закони щодо сороміцьких видань, додаючи до них свої критичні завваги. Досі в Анґлії обовязує закон з 1857 р. т. зв. льорда Кемпбелла, що потверджував уже попередні закони з метою знищити „книжки писані з єдиною метою нарушити моральність молодих і такого характеру, що моглиб вразити почування сорому кожної нормальної людини". Сам закон не дає дефініції, що таке „непристойність" вказуючи тільки на мету „зіпсуття" молоді.

ТИПОВО АНҐЛІЙСЬКА КНИЖКА.

Один із спеціялістів конституційних законів Анґлії д-р Перкінс видав цілу книжку п. з. „Коронація наших володарів", щоб заощадити клопоту всім тим, які якнебудь причасні до цієї коронації, а не знають точно, що, як і коли слід робити. Автор є духовником у церкві Вестмінстерського Абатства і брав участь у ріжних таких церемоніях.

З РЕЛІҐІЙНИХ ПРОБЛЄМ У ЛІТЕРАТУРІ.

Професор історії релігії у „Коледж де Франс" Альфред Льоізі, колишній священик, один із представників т. зв. католицького модернізму видав книжку про Тирелля, анґлійського „модерніста" та Бремона відомого католицького критика, члена Академії, автора великого твору „Історія релігійного почування в Анґлії".

ПОВІСТЬ БЕЗ „Е".

Американський письменник Райт писав 10 літ повість, де ніразу нема букви „е". Буква „е" найчастіше приходить в анґлійській мові і він хотів доказати штуки, що її омине. Зате досі не найшов на свою книжку видавця. Був у XVII-му віці один французький письменник, який у всіх своїх творах не вжив ніразу слова „бо". Зате всі ці твори не є без „але".

КІЛЬКО КНИЖОК ВИХОДИТЬ У ПОЛЬЩІ?

Головний Статистичний Уряд у Варшаві видав статистику друків за 1935 р. Разом появилось у Польщі за рік 7460 книжок у накладі 20,645.700 примірників. На 34 міліони населення припадає 2 і пів книжки на рік на одного мешканця. Наклад кожної книжки є дуже низький. Пересічно одної книжки не друкують більш як у 2.700 примірників, тоді як в інших краях наклад 10, навіть 50 і 1000 тисяч добре читаних книжок є звичайним явищем. Наукова книжка розходиться у 610 примірниках, себто йде тільки до бібліотек і спеціялістів, покриваючи ледви кошти паперу і друку при високій ціні. Повісти та оповідання друкуються в 2500 примірниках, шкільні підручники в 7.000 примірниках, популярно наукові видання, що повинні би розходитися в десятках тисяч не перевищають пересічно 5.000 примірників.

ДРІБНІ ВІСТКИ

— Міська рада Парижа призначила 25.000 франків на щорічну літературну нагороду одному авторові — поетові, повістяреві, критикові, історикові або фільософові.

— Головою французького товариства письменників вибрали за цей рік жінку п-ню Камілю Марбо.

— З нагоди 40-ліття смерти Йоганнеса Брамса вийшов повістевий життєпис у нім. мові Софії Шарльоти фон Сель (авторки „Королеви Люїзи" та „Пані радникова Ґете"), що знала особисто композитора.

— Вийшла книжка споминів анґлійця Петера Стаклея п. з. „Російська весна", що описує недавню його подорож по цілому Совітському Союзі; автор подорожував з почуваннями найбільшої симпатії для всіх комуністичних реформ, але багато разів зазначує, що хотів якнайскоріше вже виїхати з меж Совітів і аж у поїзді в дорозі до Гельсінґфорсу відчув деяку полекшу.

— Італійська Академія в Мессині вибрала на місце покійного драматурга Люїджі Піранделля нового члена — мадярського повістяра Керменді, що щойно кілька років тому виступив із своїми творами.

— Професори Коледж де Франс у Парижі вибрали на катедри французької літератури опорожнену після Абеля Лефранка — відомого поета Поля Валері, члена Французької Академії. Валері не написав ніодного більшого твору з історії літератури крім кількох критичних нарисів розсіяних у його томах „Ріжнородностей".

— Ґергарт Гавптман написав нову пєсу „Заручини писаря Кароля". Виставлять її у віденському Бурґтеатрі у приявї автора, який поїде з Рапалльо.

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ.

С. ГОРДИНСЬКИЙ.

Справжнє обличчя українського мистецтва Совітської України.

I.

Українське мистецтво в совітській Україні пережило і переживає випадки і події не менш драматичні, як література. Та коли літературні справи нам усеж розмірно добре відомі, то про дійсний стан українського мистецтва мало хто, поза самими мистцями, знає. Тимчасом це також одна із передових ділянок української культури, де виявляється сильно її самобутність та оригінальне національне обличчя, яке навіть під покришкою московсько-комуністичних доктрин виявилось яскраво та потужно.

Саме це українське, без ніяких прикметників, обличчя українського мистецтва викликало проти себе шалену боротьбу й нагінку, з намаганням затерти та знівелювати всі ті риси, де проявлялись звязки з минулою традицією, визнаною за „поміщицько-гетьмансько-буржуазну“, взаміну за ближче неозначений соціялістичний реалізм, який у сучасній Росії та її кольоніях зовсім неприховано повертає до оповідно-реалістичного зображення життя в стилі колишніх передвижників та — господарського реалізму, стилю, як відомо, наскрізь міщанського.

Та, щоб добре зрозуміти всі події, нам необхідно повернутись дещо в минуле; це дасть нам краще пізнати органічність явищ.

Мистці, згруповані довкола Київської Академії Мистецтв, де були такі яскраво виявлені індивідуальности, як Нарбут і Бойчук, відразу з народженням Української Держави, поклали гостро справу українського національного мистецтва на Україні: Нарбут передовсім із стилем „козацького бароко“, а Бойчук ще дальше — з візантійськими первнями українського мистецтва. Та коли з одного боку смерть Нарбута, а з другого його, так сказатиб, героїчно-панський (панський — у значінні владарний) стиль не дали змоги ним створеній школі запустити коріння „соціялістичній“ дійсности, то школа Бойчука відразу знайшла пригожий для себе грунт. На це склалось декілька причин: українські її підвалини, актуальність формальних шукань, немаловажних тоді в добі всіляких „ізмів“, і технічна доцільність та потрібність упрощеного монументального стилю для розпису великих площин. Була, правда, ще й інша течія в мистецтві, оперта безпосередньо на здобутках зах.-европейського мистецтва, але навіть тут найвидатніший представник того стилю, Петрицький, не міг не знайти стичних і напрямних ліній з попередніми, так, що можна сміло говорити про одноцілий характер українського мистецтва.

II.

В добу т. зв. українізаційного курсу школа українських монументалістів, найяскравіше стилістично виявлений напрямок, завоювала собі чільне місце. Сучасна критика підсовітської України кладе це в вину передовсім Скрипникові, що завідував мистецьким фронтом, та з другого боку, багатьом тогочасним теоретикам. Попало досить і самому Бойчукові, так, що він знайшов був кращі умовини праці свого часу не на Україні, а в Росії.

Та що саме закидували Скрипникові? Стоячи зовсім на комуністичних позиціях і приймаючи теорію мистецтва „національного формою, інтернаціонального своїм пролетарським змістом“, він усеж говорив про „українське мистецтво взагалі“ Він був за „український вияв“ в образотворчому мистецтві, а одночасно, покликуючись на цитати з Леніна про використання пролетаріятом здобутків минулого, недвозначно обороняв Бойчука, порівнюючи його з відомим мексиканським монументалістом Ріверою. Але найбільш не могли подарувати Скрипникові того, що він виступив проти спроваджування другорядних російських мистців на Україну, вважаючи, що той „український вияв“, нехай і пролетарського мистецтва, можуть і повинні дати тільки українські мистці. Звідсіля було вже недалеко до „шовінізму“. Характеристичне, що ці погляди Скрипника звязують нині з національними виступами в Київському Худ. Інституті. Один такий виступ, проклямацію поширювану в тому інституті, варто подати в цілости:

„Коли ти дійсно українець, — запамятай ці слова і передай своїм товаришам.

„Наш художній інститут намагається стати Українською Національною Академією, якої проміння мусить світити на всю Україну. Щож уявляє з себе це джерело української національної культури, якими силами воно володіє, які ідеї в ньому панують та чим живе та дише воно? Інститут складається зі студентства та професури. В складі студентства маємо понад 70 прц. українців, переважно селянства. З професурою становище катастрофальне: з 80-ти осіб персоналу не назбирається 10 українців. Решта або росіяни, або жиди...

„Малярський факультет. Тут начебто скупчились українські імена. Але підійдіть ближче до цих „українців“ і ви зразу відчуваєте московський душок. За винятком 4—5 професорів, останні для виду говорять українською мовою, але дітей вчать „інтеліґентною“ і мають „постійні“ номера для всякої заплави, яку лиха година заносить на українські хліба. Алеж годі. Побавились і досить. Ми не дозволимо далі експериментувати та покривати партійним авторитетом русифікаторську роботу професури. Необхідно випровадити всіх русаків до двору, для жидів найдуться школи нац. меншостей. Нам, українцям, дайте нарешті будувати український вуз (вищі українські заведення) і українське мистецтво. Це наше перше товариське застереження. Мусите самі рішати, але не забувайте, що не така це справа, щоб можна було обмежитись одним застереженням“.

Цікаво, що цей характеристичний документ боротьби за українське мистецтво зовсім добре сходиться з памфлетами Хвильового про потребу відмежувати українську літературу від російської.

Та сам Скрипник не був по суті мистецтвознавцем, тож головні удари сучасної совітської критики падуть на таких теоретиків, як Хмурий чи Врона. Перший (що свого часу у в-ві „Рух“ випустив монографії Новаківського і Груша) базував свою теорію сучасного мистецтва на „з одного боку — лінії набуття техніки живописної культури, з другого — по лінії відтворення загубленого в кольоніяльній неволі національного мистецького стилю“. З цього погляду він уважав за потрібне навязати із „славною колись бароковою культурою, що наприкінці 17. сторіччя піднеслася була до европейського рівня“. Затє Врона „головний теоретик АРМУ, вважав, що „стихія українського села взагалі є тепер найяскравіший і найоригінальніший вияв національної української стихії в мистецтві“. Водночас робив великий натиск на необхідність засвоїти собі найновіші дозрілі мистецькі осяги сучасности „навіть „архіформальні і архібуржуазні“, уважаючи „що „першим величезним поступом і надбанням післяреволюційного нашого малярства було прилучення українського малярства і цілого мистецтва до формальних надбань Европи“

Нині ми не знаємо, взагалі, що сталося з Хмурим, Вроною, Ернстом та десятками інших теоретиків чи мистців, і взагалі де вони. Істнує цілий ряд імен, що „хотіли створити українське мистецтво з музеїв“, що проповідували чистий формалізм, або хотіли навязати мистецтво до „львівських стилізаторів“, натяк мабуть на участь (до 1933 р.) деяких галицьких мистців на графічних та 4. і 5. Всеукраїнській Виставі.

III

Такий був стан українського мистецтва до більш-менш 1933 року і такі струми нуртували крізь нього. Характеристичне тут, що українські мистці не мали при цьому своєї трибуни; нам відоме, що кілька разів були почини створити мистецький орган, але все виринали підозріння і всі спроби зривано згори. Щойно з 34-им роком, коли на Україні добре осадився Постишев, почали появлятись „Образотворче мистецтво“, розкішними виданнями по 300 стор. та „Малярство і скульптура“, оба видання під наглядом А. Хвилі, единої може справді відданої росіянам людини, яка українського мистецтва ні взагалі культури неспроможна сприйняти органічно. Так, що не диво, що оба видання по суті яскраво є протиукраїнськими у всіх відношеннях.

Але не треба виробляти собі погляду на основі тих заяв, що їх мусять там поміщати українські мистці з приводу вбивства Кірова, Зінов'євського процесу, тощо. Важне бачити суть речі, ті українські елементи, що наскрізь надихали їх творчість і які будуть істнувати так довго, доки житиме хоч один український мистець. Що нпр. з того, що молодий мистець і теоретик Е. Холостенко виступає гостро проти бойчукізму, коли його фрески носять всі ознаки суто українського стилю, не зважаючи на те, що малює комсомольців? Що з того, коли навіть по заявах про власні помилки він неспроможний творити інакше? Дійшло в останніх роках до того, що Бойчук вирікся „бойчукізму“, який ніби створив не він, а митрополит Шептицький, і порізав на виставі власну картину, що дало привід до радости, мовляв „Бойчук з ножем у руках кидається проти бойчукізму“.

Та найбільше може заболіло критику те, що недавно ряд ґобелінів з „вождами“ виконано не то в гетьманському, не то народному стилі. З недавньої, вже цьогорічної, заяви згаданого Хвилі у катальозі „Вистави етюдів України й Молдавії“ довідуємося, що Бойчука, Падалку, Седляра та інших „бойчукістів“ остаточно розгромлено, а рештки треба добити. Рівночасно читаємо заяви найчільніших мистців України, як Петрицького, що дякує Хвилі за творчі поправки і змогу „самокритичної дискусії“ (?). З цього бачимо наглядно, як помалу ліквідується індивідуальности.

Але тут не кінець.

Щоб щось протиставити тому національному напрямкові, що в мистецтві виступає підсвідомо та непереможно, в останніх часах почався новий „курс“ — вибивання клина клином. А саме відкрито „народне мистецтво“. Вишивки і гапти стали дуже в моді, майже кожна книжка прикрашена квітками, навіть на архітектурних проектах в ультрамодерному стилі бачимо мотиви з гаптів! Звідкіля цей зворот? Справа в тому, що народне мистецтво — безособове, збірне, колективне, творча індивідуальність не має тут великого голосу, ну, і можна його справляти досхочу, тоді, як важко переробити картину чи різьбу відомого майстра, яку лише він єдиний може зробити. Звідсі натиск на етнографію, фолькльор, мовляв — це заперечення традиції, яку творили попи та поміщики.

Все це нині витворило неймовірний хаос. Ніхто не знає, як остаточно творити, бо дійшло до таких парадоксів, що чільних мистців кличуть рівнятись під другорядних, тільки тому, що в них тематика представлена зрозуміло своєю оповідністю якоїсь події для низового глядача. Репродукції по мистецьких журналах показують, що це по суті ілюстрації виконані фарбами, які ми знаємо хочби з передвоєнної „Ниви“. Істнують усі слушні причини припускати, що самобутнє українське мистецтво засуджене на таке саме знищення, як і кожна інша ділянка української культури. Відмінність і, в деяких напрямках вищевартість, і культурність нового українського мистецтва у відношенні до російського, про що ми могли наочно переконатися хочби з вистави у Варшаві 1933 р. показує, що це винищування йде свідомо, з історичною послідовністю та метою.

НА МУЗИЧНІ ТЕМИ.

АНТІН РУДНИЦЬКИЙ.

Фестіваль української музики.

В останніх роках нераз згадували, при ріжних нагодах про те, що наша музична культура, передовсім музична творчість, у часах новочасних незвичайно розвинулась. Можна би навіть суперечатись на тему, чи останне 25-річчя не дало, більших осягів у цій ділянці, як ціле XIX. століття. На Завбручанській Україні, і в нас маємо вже чимало по европейськи освічених композиторів; а те, що між ними помічаємо ріжні напрямки, стилі і нахили, то це повинно би вийти нашій музичній культурі тільки на користь: ріжнородність мистецьких шукань форм, та ідей завсіди пожвавлює загальний розвиток мистецтва.

Ці здобутки з останнього 25-річчя у нас ще мало відомі. Навіть постійні відвідувачі наших усіх концертів, ніколи не мали змоги познайомитись з **повною картиною** нашої сучасної музичної творчости.

Знаємо з неї передовсім частину більш приступну і легко зрозумілу. Нові твори чуємо у нас здебільша при виступах солістів і хорів, з нагоди ювилеїв, роковин чи академій, -- отже в рамцях не чисто музичних імпрез. Зате рідко коли чуємо наші т. зв. „модерні" твори; солісти поміщають їх рідко у своїх програмах, виходячи із власного зрозумілого становища, що виконуваними творами треба добути якнайбільший успіх у публики. Твори складніші, важко зрозумілі, (ще й коли вони у всьому відбігають від усього, що відоме і усвячене традицією) не можуть рахувати на такий успіх, як твори відомі та традиційні.

Ясно, що і складність і простота це характеристичні індівідуальні риси твору, композитора чи стилю, з якими мусимо годитися; вони можуть бути однаково добре прикметою і хибою. — Як цікаво було би познайомитись з нашими „новаторськими" творами, так і не менше цікаво було би почути в орґанізованій формі твори наших „поміркованих" композиторів, яких або зовсім не знаємо, або знаємо мало. Щоб мати повну картину наших музичних осягів, треба би взяти на увагу **всі напрямки, всі стилі** нашої сучасної музики, відкинувши при їх виборі особистий смак та своє замилування та ставувши на плятформі ширшій і загальнішій: підсумків нашої музичної дійсности.

Але виконати твір поважний, нелегкий, на це все треба відповідних рямок, відповідної атмосфери і для твору, і для виконавців і для публики. Твори треба слухачам відповідно запрезентувати, відповідно насвітлити і пояснити, щоб улекшити їх зрозуміння.

У звязку з цим кидаю **гасло: зорганізуймо фестіваль української сучасної музики!** Такий фестіваль — в інших краях давно відомий, хоча і не в такій формі, яку він повинен мати в нас.

У нас це було би водночас загальне національно-культурне свято, яке, побіч свого значіння виховного і ініціятивного, сталоб передовсім товчком для нової, свіжої творчости.

Такий фестіваль давав би огляд **цілої нашої сучасної творчости в низці імпрез та концертів,** присвячених або **окремим формам творчости** або **окремим стилям чи композиторам.** Орґанізаційний комітет мусів би устійнити і форму, в якій той фестіваль мав би відбутися, чи це мав би бути нпр. „тиждень української музики" чи місяць, і кілько місця чи концертів, треба би присвятити музиці камерній, вокальній і орхестровій, хто ті твори мав би виконати і хто пояснити.

Вибрати твори композиторів у краю не булоб важко. Нема сумніву, що для такого музичного свята — нашого першого взагалі! — і нечисленна жмінка українських композиторів, яка проживає на чужині, прислала би свої твори. Зрештою дещо з них, як знаємо, навіть находиться в Галичині, в приватних руках. Найважче було би показати працю українських композиторів зпоза Збруча. Щоб звідтіля дістати якісь твори — про те не можна й мріяти, бо від кількох літ перервались всякі звязки з тим світом. Отже требаб задовольнитися матеріялами, які є на місці. Зваживши розмах творчости українських завбручанських композиторів і скількість їх продукції — те, що маємо у Львові нечисленне і ненайновіше. Не маємо нпр. ніяких творів з останніх 5-ти літ. Але і з того, що тут є — досі виконано тільки частину; є чимало цікавого, вартісного, досі не тільки невиконане, але й невідоме навіть музикам.

Уявляю собі, що побіч концертів з творів фортепіянових і вокальних (де крім відомих вже творів, які слід би показати в якомусь систематичному підході і порядку, найшлосяб і чимало зовсім ще невиконуваних), побіч концертів камерної музики (маємо до диспозиції з 8 або й більше квартетів, декілька сонат, варіяційних і ін. творів для віольончелі або скрипки з фортепіяном, небуденну у зіставленні інструментів сонату для скрипки і віольончелі сольо, декілька фортепіянових тріо — врешті камерні твори з ріжнородною обсадою інструментів) — побіч таких концертів центральними у фестівалю нашої сучасної музики повинні би бути **концерти симфонічної музики.** Підраховуючи згруба, є приблизно 20 симфонічних творів у нашій сучасній літературі, до яких матеріяли до виконання є або моглиб бути.

Коли не рахувати всяких принагідних оказій, де атмосфера для поважних творів і для їх сприймання зовсім неспринятлива і творів виконаних на польських концертах, то всього **один** із 20 виконували у нас на справжньому себто „чистому" концерті!

Отже концерти симфонічної музики (не місце тут застановлятися, скільки їх мало би бути) повинні би бути вершком і осередком того фестівалю української сучасної музики — якщо побіч них не можна би зорганізувати і вистави якоїсь української справжньої опери! Якби така найшлась вже поміж сучасною творчістю, то тим краще; колиж ні, тоді можна би виставити щось із нашої музичної спадщини.

Розуміється само собою, що на виконавців у цьому фестівалю треба би притягнути всіх наших найкращих виконавців. Може при тій нагоді можна би почути когось із наших солістів, які перебувають поза межами нашого краю і про яких успіхи покищо тільки довідуємось із часописів.

В роздумуваннях над можливостями такого фестівалю можна зайти за далеко, у країну фантастичних плянів і мрій...

Перша річ реальна і необхідна — це фонди. Зібрати їх це вже річ не така неможлива, як моглоб декому здаватися. Хоч які важкі умови нашої дійсности, нема сумніву, що фестіваль української музики стрінеться: 1) з величезним зацікавленням широкої публики, яке виявиться у формі великої, чи, в деяких випадках, і масової участи, 2) з матеріяльною допомогою наших центральних, економічних і промислових установ та поодиноких людей. Щодо „віри в публику" то відомий уже нам усім факт: що ніодна наша музична чи поважна імпреза не зазнає матеріяльної невдачі, коли вона має деякий посмак атракційности і новини. Факт, хоча й досить сумний, коли йде про мистецькі покази, але факт, з яким треба рахуватись. У данім випадку він на руку, бо саме такий фестіваль української музики відповідав би цим „вимогам", а при цьому мав би загально національне культурне значіння. Надія на матеріяльну допомогу від установ та поодиноких громадян мабуть також небезпідставна, тимпаче, що є й деякі прецеденси (нпр. щорічна літературна нагорода) і що фестіваль не був би цілком дефіцитовою імпрезою. Більшість витрачених коштів напевно повернулась би з розпродажі білетів.

Хто зна, чи успішна орґанізація і переведення такого **першого** великого музичного українського свята, не стало би починном таких постійних свят, влаштовуваних нпр. що пять чи десять літ. І напевно якийсь з черги такий фестіваль української музики, започаткований у Львові, зможе колись відбутись вже — у Києві.

ТЕАТР І КІНО.

О. БОДНАРОВИЧ.

Що приніс останній драматичний конкурс?

Здається, без найменшого риску можна би твердити, що з усіх книжок, які сьогодні появились би у нас друком, найбільше успіху мали би драматичні твори. Ще недавно ви могли роками носитись з рукописом повісти, день-у-день оббивати пороги видавництв і важко було знайти видавця. Самчукова „Волинь" — кажуть — довго у всяких шуфлядах „лічила дні і ночі". Тепер з повістями трохи покращало. Хоч завжди у нас можна було знайти охочого видати театральну песу, всякі спроби аматорів від двацяти років ні трохи не злагіднили кризи у нашій драматичній літературі. Хоч усякі аматорські мають, коли брати під увагу кількість, усяку дрібноту, але від літ, як не було так і нема в нас відповідного репертуару.

Не врятував справи і не залатав діри Драматичний Конкурс Кооперативи „Український Театр" з 1926-го року. Рада Т-ва Письменників і Журналістів ім. Ів. Франка проголошуючи конкурс на драматичний твір у 1936-ому році, теж не робила собі великих надій, бо практика нераз виказала, що такі конкурси рідко вдаються, і ще рідше можна ними розбудити чи пожвавити літературну творчість у такій чи іншій ділянці. Може більшу вартість мають літературні нагороди, тобто нагороди за твори, що вже появилися друком.

Та всеж проголошуючи свій конкурс Рада Т. П. і Ж. сподівалася, що може таким чином удасться здобути два-три твори, якими можна буде підсилити репертуар наших театрів. Конкурс — як це вже відомо з окремого комунікату — закінчений тільки на половину; тобто жюрі вибрало три твори, які по відповідній перерібці можна булоб призначити до вистави в одному з наших театрів.

Для кращої информації у тій справі треба тут пригадати умови конкурсу. Вони були такі:

1. Тема твору (трагедія, драма, комедія, фарса) з українського життя, довільної верстви суспільности і довільних часів.

2. Сценічність твору і його технічне пристосування до наших теперішніх театральних обставин.

3. Твір розміром має бути обчислений на виставу в часі 2—3 годин.

4. Твір має бути досі недрукований і ніде не виставлюваний.

Призначене Радою ТОПІЖ-у жюрі мало вибрати найліпші твори, які Т-во мало виставити одни за одним у Львові. Щойно після вистави найкращий з літературного і сценічного боку твір має дістати нагороду (300 зол.). Два інші вирізнені твори мали бути гонорованi за право конкурсової вистави по 100 зол.

На конкурс надіслано 13 творів. Коли брати під увагу рід, то в них є (подаємо так, як їх означили самі автори): 2 драми, 3 комедії (одна з них романтична комедія, а одна „веселогра"), 2 песи (віддавна завівся у нас звичай називати драматичні твори отим словом, не означуючи їх ближче), 1 драматичний етюд, 1 „картина" з життя, 2 драматичні картини, 1 фактомонтаж і 1 опера (лібретто).

Отими 13-ти песами охоплено великий шмат часу, бо маємо 1-ну з предавньої давнини, 1-ну з X-го віку, 1 з XVII-го, 2 з XVIIIго, 4 з війни (2 з всесвітньої, 2 з української), 4 з сучасного життя.

З уваги на те, що конкурс ще остаточно не закінчений, не можна писати ще навіть про ті вибрані твори, тому попри подані інформації можна сказати кілька загальних уваг. Вже при загальних увагах на тему нашої літератури нераз була мова про те, що наші письменники так мало черпають матеріялу з бурхливих часів визвольної війни, а як дехто навіть і візьме сюжет з того часу, то виходить воно якось слабо і навіть в малій мірі не віддзеркалює патосу тих великих і повних надій днів. Те саме і тут: песи з тих часів з малими виїмками бліді і безкровні свідчать тільки про те, що тієї, найновішої доби нашої історії наші автори не бачать у мистецьких образах. Це останнє може вже ніколи і не вдасться сучасникам, а використати цю цікаву добу в літературі зможуть колись тільки ті, що підходитимуть до неї як до історії.

З чотирьох пес з сучасного життя — три написані на сюжет з нашого національно-громадського життя, а тільки в одній автор торкнувся загально-людської проблеми хоч і в нашому середовищі. Та на жаль у тих сучасних песах не віддзеркалюється сучасне життя, їх автори здебільша зовсім відвернені від дійсности, ще й виказують повний брак обсерваційного хисту.

Та найважніше: з надісланих творів тільки дуже невеличкий відсоток свідчить про знайомість автора з драматичною технікою. Маємо те саме явище, що в інших ділянках нашої літератури: автори не хочуть памятати, що попри талант треба ще засвоїти собі техніку даного літературного жанру, тобто простими словами: вивчити письменницьке ремесло так само, як роблять люди інших професій. Хто не знає, як виглядає драматичний твір та в чому його суть, — ніколи не стане драматургом, як ніколи не стане малярем той, хто не навчиться рисунку і способу, як накладати фарбу.

—o—

Клєрк Ґейбл — у приватному житті.

Мало хто знає, що цей любимець кінової публики усіх країв дістає більше листів від своїх звеличників, ніж деякі найславніші зірки. Одначе він рідко їх читає, ба навіть не має свого секретаря, який полагоджував би відповіди, як це напр. робить Грета Гарбо.

Праця займає йому ввесь день. Ранком, заки прийде до студії, їздить собі яку годину верхом та дякує Богу, що він не жінка, а то мусів би цю годину призначити на фризієрів, всілякі ондуляції та манікір.

Сам він незвичайно пильний та дбайливий. До праці приходить приготований та познайомлений із ролею.

По знимках іде на сніданок, відтак дозволяє обертати собою повних три години: це приходить кравець, який примірює йому гардеробу, приписану кіновиробництвом, бо Клеркові не вільно показатися у двох фільмах у тому самому вбранні. По обіді їде він до фотографа, який для реклями виконує за дві години цілу сотню світлин, що мають вистачити для реклямового бюра не довше, як на місяць.

Відтак відбуває годинну конференцію з режисером, щоб познайомитися з працею в ателіє на другий день. По розмові треба піти до хати, щоб прочитати сценарій. Відколи Клерк Ґейбл розвівся з жінкою, мешкає самотно в готелі, посвячує ввесь вільний час думкам про найближчі свої виступи. Сам він уникає людей — принаймні у себе в хаті. Не так, щоправда, як Ґері Купер, який боїться людей. Клерк Ґейбл навпаки: любить товариство, любить побалакати, а вже найбільше про політику, на якій розуміється стільки, що курка на перці.

Клерк не признає нічного життя: йому чужі ресторани та кабарети. Ніхто не звязував його ніколи з ніяким любовним скандалом. Єдиною його розвагою є його власне авто, старий підтоптаний Форд, яким їде далеко за місто, щоб втекти від гамору та репортерів.

Коли його запитав недавно один журналіст, чи бува не вибирається він у подорож до Европи, відповів, що боїться. Раз тому, що взагалі боїться виїздити кудинебудь поза Голівуд, бо знов може стрінути його те, що в Полудневій Америці. Люди бігли за ним, як за злочинцем, якого ловить поліція, а жінки громадно окружали його та відривали ґудзики від убрання на памятку.

Плани Клерка Ґейбла на майбутнє прості: працювати, доки стає сил та доки є успіх, бо ненадійно може надійти час, коли його особа перестане бути цікава на срібному полотні. Призбиравши собі дрібку гроша, може тоді одружитись, заложити домашнє огнище та дітям, а то й внукам показувати свої світлини в журналах із цілого світа, які Клерк Ґейбл залюбки збирає.

У НІМЕЦЬКОМУ КІНОВИРОБНИЦТВІ.

— Недавно в Помпеї та Пaестум закінчили знимки до фільми Еміля Яннінгса „Володар". Славного німецького актора приняв на окремій авдієнції шеф італійського уряду Мусоліні, який перевів із ним переговори у справі італійсько-німецької співпраці на фільмовому терені.

— Люї Тренкер, відомий володар альпейських шпилів, викінчив свою фільму „Кондотієри". При останніх знимках в ателіє були приявні представники італійського дипльоматичного корпусу та багато запрошених гостей.

— У фільмі „Велика очайдушність" загра головну ролю Павля Весселі. У ролі молодої артистки Тереси Брандль прибуває вона до віденської академії, де переживає своє перше кохання із своїм професором. Ролю професора грає Рудольф Ферстер.

— Ліліяна Гарвей та Віллі Фрітч грають разом у фільмі „Сім полечників", під орудою Павла Мартіна. Музику зложив Петро Кройдер.

— Режисер Гергард Лямпрехт почав знимки до фільми, основаної на повісти Фльобера п. з. „Пані Боварі", в якій заголовну ролю грає Поля Негрі.

Комедію „Коли жінки мовчать" накручує Райнгольд Шінцель із такими акторами, як Ганс Кнотек, Йоган Гестерс і Гільда фон Штольц.

—o—

ПАРАДА ПОЛЬСЬКИХ КОМІКІВ.

Під таким гаслом рекламують уже другу з черги фільму зі Щепком і Тоньком, яку продукує виробництво „Фенікс". Сценарій написав Віктор Будзинський, режисер „Веселої Львівської Хвилі".

Кінові новинки.

Нагорода Фільмової Академії. Кожного року „Академія Мистецтва та фільмових наук признає нагороди. Увесь Голівуд та фільмовий світ нетерпляче дожидає дня проголошення нагород. Тогорічну „Велику Нагороду" дістало виробництво Варнер Брос за креацію Бетті Дейвіс у фільмі „Спокусниця". Цього року Варнер Брос дістало чотири нагороди на всі сім: Павло Мюні дістав першу нагороду перед Ґейрі Купером та Вальтером Юстоном за найкраще відтворення чоловічої ролі і за незвичайну креацію у фільмі „Пастер". (На виставі у Венеції признали йому чашу за цю саму креацію).

Найліпшу гру другорядної ролі відмітили у Ґейль Сендерґірд (фільма „Антін Адверз").

Шерідан Джібней дістав першу нагороду за найкращий сценарій — „Пастера".

Першого асистента режисера Михайла Куртіза, Джека Салівена визнали найліпшим асистентом у звязку з продукцією „Шаржі легкої бригади".

Воллес Бірі, один із найпопулярніших характеристичних акторів, накручує велику морську фільму, щось як „Бавнті" п. з. „Корабель невільників". Участь беруть Варнер Бакстер та донька Віль Роджерса, який недавно помер.

Найпопулярнішим актором по фільмі „Дама камеліова" став без сумніву Роберт Тейльор. Цей присмирник жіночих сердець починає цими днями реалізувати нову фільму п. з. „Це моя справа" поруч із Віктором Мек Леґленом та Варварою Стенвік для виробництва „Твентієт Сенчері Фокс". Для цього кіновиробництва **Сімона Сімон** накручує другу фільму п. з. „Сьоме небо", яку як німу фільму грали колись Джейніт Ґейнор та Чарльз Фаррель.

Відомий жидівський гуморист Лео Фукс, якого знаємо із виступів по наших літнисьокових місцевостях, дістав одну із головніших роль у фільмі американської продукції п. з. „Хочу бути матірю" у жидівській мові, якої премієра відбулася вже кілька днів тому.

Павло Мюні виступить у фільмі „Р. К. О." п. з. „Жінка яку кохаю".

Бен Гур, одна із найкращих фільм т. зв. німого сезону, появиться як звуковик. Головні ролі дістали: Клерк Ґейбл та Роберт Тейльор.

По довгій мовчанці приступив славний чеський комік Вляста Буріян до праці, накручуючи для празької „Уфи" комедію п. з. „Троє вець у шклянці".

На міжнародній виставі у Парижі висвітлюватимуть велику патріотичну фільму французької продукції п. з. „Марсельєза".

ЖІНОЧА СТОРІНКА.

Христос Воскрес! Смертю — смерть переміг! Всі християнські народи світа, у всіх кінцях земного глобу святкують це свято з однаковою радістю. Сама природа святкує разом з людьми це велике чудо і відновлюється, відроджується, немов наслідуючи велику подію.

У Великий Тиждень пригадуємо собі за чергою ті події, які попереджували це велике свято. Страждання духовні і тілесні, муки на хресті і нарешті смерть. Ці спогади підготовляють нас до відчуття того Великого Дня, а нам жінкам пригадують ще, яке місце в цих подіях мала жінка. Пригадують нам не тільки Ту Святу Страдницю Мати, що в ті дні йшла незломно за своїм Сином, але й колишню велику грішницю Марію з Магдали та її товаришок, що лишились вірні до кінця, а може навіть більш витривалі, ніж самі учні Христові, жінок, що не боялись ні грізних вояків, ні розлюченої юрби, які не боялись і темної ночі йдучи до гробу Господнього, зате мали найвищу нагороду, бо перші довідались про Велику Перемогу світла над темрявою, перші могли понести світові радісну вістку про неї. Непереможна віра підтримувала їх у ті хвилини — світила їм серед темної ночі.

Чи нам жінкам XX-го століття треба шукати іншого шляху? Чи на нас не лежить те саме завдання серед сучасної, світової плутанини зберігати віру в перемогу Правди? А нам українкам, чи не треба наслідувати прикладу тих святих жінок, що в ті дні лишались непохитними у своїй вірі і підтримували тою вірою і всіх слабіших довкола себе? У Великий Тиждень нашого народу бережім нашу віру у перемогу Світла над Темрявою, у воскресення нашої Ідеї, щоб і ми мали за ту віру таку нагороду, як Марія з Магдали та її товаришки і могли перші возвістити світові, що Христос Воскрес і життя дарував і нашому безталанному народові!

—o—

ІРИНА ДОМБЧЕВСЬКА.

СВЯТА КОЛИСЬ.

Давні, добрі часи! Як далеко вони поза нами. Згадуємо їх радо при щорічних святах, бо з ними вони якось тісніше звязані.

Ці великодні свята, які ми переживаємо тепер зовсім неподібні до тих, які були давно. Маю на думці свята переважно на селі.

Хоча живемо в великому місті, але якщо ми виховувалися на святочній традиції в інтелігентському домі на селі — ніколи не забудемо про ці зовсім інакші Великодні наших бабусь і мамів на селі. Бо там святкувала навіть з нами вся природа. Та всі передсвяточні приготування мали якийсь своєрідний чар.

Починалися вони, ще довго до Великодня. У місті купували всякі ласощі, які під руками досвідних господинь перемінювались у прегарні страви. Смак цих пасок, бабів, тортів, коржів і коржиків нагадується нам ще нині. Молодий кабанець ждав смерти, щоб дати своїм хлібодавцям смашні свіжі вироби, а поросятко навіть не перечувало, що має бути свяченою прикрасою. Курки, якби знали, що треба яечок до печива — несли їх цілі гори. Білесенька мука висихала в пекарні. В камяних горшках складалося масло. Овес посіяний у скриночках зеленів, — бо мав теж прибрати великодній стіл.

Діти раділи, придивляючися всім приготуванням, а як уже мама покликала нас до помочі збирати грозинки, лускати горіхи, мігдали, краяти смажену помаранчеву шкірку, якої частину ми зїдали — то вже був це вершок втіхи.

На сам Великий тиждень все йшло в рух. Служниці звивалися. В хаті все блестіло від порядку.

Через відчинені вікна сонце кидало промінням, а чистенькими, білими завісками колихав весняний вітрець.

В кухні праця горіла. Шили паперові форми, щоб баби вийшли високі, у масничці вбивали кілька кіп жовтків, усі ходили на пальцях, двері зачиняли тихенько — навіть діти притихли, щоб не загнівати бабусі.

А як вдалися ці баби, легенькі як пух і стояли вже в капелюшках з білої шклиці, то було нащо подивитися!

Після метушні Великого тижня прийшла Великодня неділя.

Дяк поважно заходив у хату, за ними панотець. Посвятили. Свічки моргають ясним полумям, немов разить їх великодне сонце.

Дзвони дзвонять: — Христос воскрес! — співає ціла рідня.

Було колись і минулося.

Згадуємо минуле, а святкуємо по теперішньому. Для традиції зладимо дітям, що хто може, але це вже якби далека тінь минулого.

Шеста година зранку в міській церкві. Великодня неділя. Молодий пан-отець читає тиху Службу Божу. На дворі серед камяниць похмуро. У великій церкві теж похмуро.

Шепчуть молитви ті найбідніші, що в маленьких клуночках принесли посвятити своє бідне добро.

І бідна мама хоче нині погодувати своїх дітей свяченим.

Деж тут весною розспіватися природі? Де роздзвонитись дзвонам сільської церковці? Де великодній стіл, а при ньому зібрана вся рідня?

Тільки дзвоники трамваїв, гук самоходових сирен, оклики хлопців, що продають ґазету, велика міська юрба бере вас добродійно у свої обійми. Це тому, щоб вам не причувалися звуки, які прогомоніли давно.

А всеж у душі щось співає: Христос воскрес! Бо відродилося нове життя.

Великодний стіл.

Ставити чи не ставити окремий стіл „великодній"? — це питання задає собі перед святами не одна господиня. Є багато „за" і багато „проти", які треба добре обміркувати, заки питання остаточно вирішити.

Давніше ніхто собі навіть не завдавав таких питань. Великодній стіл належав до змісту цілого свята, без нього ніхто собі свят не уявляв і єдиною турботою господині було тільки, як той стіл так прикрасити і прибрати, що на нього поставити, щоб гості які нас відвідають, головно наші діти мали з того приємність і потіху. Тепер не те. Не тільки тому, що часи бідніщі, що нема змоги стільки виварювати і випікати, як за тих „ліпших" часів, але й тому, що то „немодно", як гадає молодша господиня. Пишемо „молодша", бо старші господині притримуються ще давніх традицій і менше журяться тим, що модне, а що ні.

Отже „за" окремим великодним столом промовляє традиція, спогади минулого, святочний настрій, який цей стіл надає цілому помешканню, радість дітей і деяка зручність, що не треба при кожній нагоді бігати до комори, витягати все звідти, або туди відносити наші присмаки.

Не треба замикати кожної хвилини креденсу, не треба уставляти на окремому столі приборів для тих, що їх хочемо погостити, бо ті прибори стоять собі в куточку на великодньому столі і кожний сам себе обслуговує, а служба тільки брудну посудину збирає і заміняє її новою.

Не треба також і служниці кожної хвилини мати під рукою і можна її пустити трохи перейтись, чи до церкви, отже маємо забезпечений її добрий настрій, а це для святочного настрою цілого дому теж важне. Нам самим той великодній стіл нагадає багато милого і приємного, а неоднїй може і щось більше: весняний настрій, бо весна все приносить приємні хвилювання і несподіванки.

„Проти" великоднього стола модерна господиня має такі застереження: на великодній стіл багато потрібно, а тепер часи не такі, щоб собі можна було дозволити на всякі витребеньки. Друге негігієнічно тримати цілий день, а то й кілька днів на столі всякі страви, вони порошаться, обвітрюються, скоріше псуються. Далі діти звичайно не знають міри і трудно за ними устежити, щоб вони не переїлись, коли мають їжу під рукою, а головно перед очима стільки смачних річей. Теперішня служба теж не така, щоб на неї можна було не замикаючи лишати стільки дорогих страв і ще багато інших ріжних „проти", як брак більшого обрусу, накриття, а головне малий простір теперішніх кімнат, — такий стіл завсіди потрібує більше місця.

Якже остаточно це питання вирішити? Треба мабуть шукати отої „золотої середини", яка в теперішньому житті відограє скрізь таку важну ролю. Не можемо нашим найдорожчим малим пустунам відмовити великодніх радощів, тої поезії, яка прикрашувала наше дитинство і стільки ніжних спогадів по собі лишила. Признаймось також, що й наші чоловіки люблять оту традицію і хоч на око хмуряться на передсвяточний непорядок та зайві видатки, але коли ви нишком за ними стежите — то помітите приємний блиск в очах і лагідний усміх на вид святочно прибраної кімнати і їх улюблених ласощів на святочному столі, бож поправді цеж великі діти оті наші „голови родин" і „тирани дому". А може навіть вам у якусь хвилину і не посоромиться чоловік признатись, що той великодній настрій, який повстав завдяки отому святочному прибраному столові та іншим дрібницям, пригадав багато приємного, на лагіднiший тон настроїв змучену щоденними турботами і метушнею душу.

Отож ставмо „великодній" стіл, тільки зробім його меншим, не наставляймо на нього всього, що наварили, не висилюймо своєї кишені на те, щоб приголомшити своїх „приятельок" ріжними вигадками. Невеличкий стіл накриймо гарно випраним „білосніжним" обрусом, а на нього даймо невисоку, але таксамо добірно прикрашену, як колись „бабу" у білій короні, пасочку, кілька писанок серед зеленого вівса, який висіяли і виплекали наші пестії, один-два гарно полукровані і прикрашені торти, а головно багато цвітів. Тут може бути і гіякинт, тульпан, веснянка чи який інший цвіт у вазонку, і низькі флякони з весняними цвітами, ніжні фіялочки у дрібних флякониках і хрещатий барвінок розкиданий по обрусі між окремими полумисками та „кльошами". Ті цвіти у цілій кімнаті і кожному кутику дадуть найбільше святочного настрою, закриють вони і недостачу вибагливих страв на нашому столі.

Не виганяймо добровільно з нашого життя поезії, що прикрасить чутливій людині неодну прикру хвилину життя, не позбавляймо тої поезії дитячої душі, яка ще матиме досить буднів у свому житті, змягчіть нею затверділу може буденними турботами душу товариша вашого життя, а тоді в вашій хаті, вашою заслугою панутиме правдиве свято мира.

Практичні поради.

ПРИКРАСА НА ВЕЛИКОДНІЙ СТІЛ.

Хочемо зробити малу несподіванку нашим найменшим, а також урізноманітнити наш цьогорічний великодній стіл малою дрібничкою. Зробімо собі козака і дівчину в народньому строї... з яєць.

Варимо яйця на твердо, але чисті, біленькі. Тонким пензельком або навіть пером малюємо на яйці личко. Уста і щоки забарвимо червоною краскою так, щоб вийшли гарні рум'янці, козакові домалюємо ще й гарні вуса. Ставимо яйце у деревляну гуцульську чарочку на яйця, вирізуємо з листівки, чи з старого зшитка за взори, вузенький взірчик і обмотуємо ним по краю чарочки так, щоб навкруги яйця вийшов комірчик, а на переді приліпимо ще й вузеньку стрічечку. На голову козакові дамо чорну або сиву смушеву шапку (можна угачкувати з вовни, або зробити з паперу), а зі шапки намалюємо ще й „оселедця". Дівчині надіваємо на розмальоване раніше тушем або фарбою волосся вінок з дрібних паперових цвітів та листя, ззаду приліпимо кілька ріжнокольорових стрічечок, а на шию дамо кілька разочків дрібних коралців.

Такий дарунок можемо зробити і для дітей в родині, куди запрошені ми в гості. Діти за ту великодню забавку будуть вдячні, а на нашому столі привабить вона неодно око.

СИРНА ПАСКА.

Ця придніпрянська Великодня ласоминка останніми часами знаходить все більше і більше прихильників у Галичині і пані все допитуються про спосіб, як її робити. Подаємо тут на бажання читачок перепис на таку паску.

Фунт свіжого, масного сира перетерти через сито, додати до того 20 дека свіжого масла і 5 на твердо зварених жовтків перетертих через сито. Все добре вимішати, потім додати шклянку і чверть густої сметанки і знову добре втерти, додаючи потрохи цукру до смаку (пів шклянки) дрібно січені мігдали і родзинки, трохи цикати і помаранчевої дрібно краяної шкірки. Новий вазонок виложити змоченою, тоненькою шматинкою, виложити в нього масу, трохи загнітити. Вазонок поставити так, щоб рідина, яка видушиться з сира могла поволі стікати. Найлучше тримати таку паску на леді, або в дуже холодному місці, — тоді буде як помадка.

ЕКОНОМІЧНИЙ ОГЛЯД.

ВОЛОДИМИР НЕСТОРОВИЧ.

Туга за „піонірством“.

У польському таборі щораз сильніше проявляється туга за піонірством. Нічого дивного. Цей нація, що видала знаменитих кольоніяльних піонірів, в роді Маврикія Беньовського, що відкрив Мадагаскар і став там „королем“, Стефана Шольца-Рогозінського, що з гуртком товаришів хотів у диких камерунських пущах здобути базу для самостійної Польщі після невдатного січневого повстання, дальше — Арцішевського, Стшелецького, Верещинського (з його мріями про Нову Польщу на Новій Гвінеї) та ще інших.

Але сучасне „піонірство“, про яке щораз сильніше говорять серед поляків — від закурічених шовіністів до науковців включно, — **не має нічого спільного ані з Параною в Бразилії, ані з Анголею в Африці**, про що мріють публіцисти на сторінках „Моржа“ і його додатку „Піонер Кольоніяльни“. Не мають навіть нічого спільного з рідною і близькою Гдинею, де — як бідкався недавно один поважний щоденник — „тисячі інтересів лежать облогом, чекаючи рук і капіталів“, або з далекоморським риболовством, на яке Польща не може спромогтись, і яке — як писав той сам щоденник — „приносить стільки доходів усяким данцям і французам“...

Ні! Сучасне польське піонірство спрямоване на схід, на наші етнографічні землі, де в уяві фанатиків „меншає польський стан посідання“, де польщина — нібито — „є у відступі і її треба рятувати“...

Кожна „забріханість“ має свою мету. Большевицька забріханість, про яку так влучно і дотепно пише Отмар на сторінках „Газети Польскої“, є необхідна для того, щоб режім сталінських чекістів находив послух у масах. А забріханість польських ендеків є їм потрібна на те, щоб ті, які прислухуються їх шовіністичним тереверням, вірили, що саме вони, а не хто інший, зберігають васлід „польського духа“, що саме вони, а не хто інший, є еманацією політичного і господарського патріотизму. Звідтіля ця невпинна нагінка на українців, жидів і інші національні меншини з арсеналом аргументів, що **суперечать фактам, статистичним цифрам і здоровому розумові.**

Та сумно, коли неповажні речі появляються в журналах, яких завданням не є підсичувати інстинкти юрби, до того в журналах економічних, призначених для обективної анальізи господарських явищ. Маємо на думці двотижневик „Господарка Народова“. В найновішому подвійному його числі (7—8) поміщена стаття п. н. „Піонірн“, де автор (бр.) нарікає на „занік духа піонерскеґо“ серед поляків і на доказ на першому місці кладе лиху поставу польського елементу „на теренах Польщі, мішаних під національним і мовним оглядом“.

„Ситуація польщини в південно-східних воєвідствах — пише автор — представляється **з кожним роком гірше**. Не завиваючи правди в бавовну, треба признати, що польщина (в національному змислі) є там у відступі, а **покинені станиці обіймають українці**. Їх енергія підприємчивість, завзяття, витревалість, методичність, пляновість ділання, тощо, набирають поруч польської пасивности, резиґнації, лінивства і т. і., особливо яскравих кольорів“...

Висока оцінка польським журналом **духових прикмет українців і їх метод у праці** може нам бути приємна, дарма, що вона для оправдання тез автора має в дечому посмак незаслужених компліментів. Та не в цьому річ, а в тому, що автор (мабуть сильний консумент ендецької преси) добачує відступ польського елементу на українській етнографічній території саме в часі, коли навпаки — йде на неї наступ польського елементу зі заходу, коли **пляново розгортається торговельно-промислова кольонізаційна акція**, коли вже в багатьох сх.-галицьких містах появились крамниці познанських купців і варстати познанських ремісників.

Коли можна признати чимало слушности іншим твердженням автора, особливо коли він характеризує відношення польської інтеліґенції до потреб села, то в тому, що дотичить польського „піонірства“ на нашому сході автор **рішуче добувається „в відчинені двері“. Кольонізаторська акція з польського боку йде не**впинно, послуговуючися змобілізованим до того селянським, купецьким, ремісничим і промисловим елементом. Тільки що темпо тієї акції не вдоволяє засліплених речників кольонізації, яких страшить рівночасний органічний зріст українців, їх господарських в першу чергу надбань. Піонірство, культуртреґерство, госп. цивілізування, тощо, — це старі гасла, що ожили з повною силою у деяких польских колах. І з цього повинні собі перш за все здати справу ми, українці, та повинні старатись, щоб висока оцінка наших прикмет, господарських осягів, „пляновости“ і господарського патріотизму була не **компліментом**, якого нам не щадить тепер сусідська преса і яким ми себе самі часто дуримо, але щоб ми справді виказали той гарт, що його вимагає тепер наша дійсність. Коли наше громадянство дозріє до повного розуміння господарських завдань сучасности, тоді і „туга за піонірством“ у поляків — коли йде про господарські станиці — дістане інший зміст, інший напрям. Покищо здобувають познанці клієнта-українця обслугою в українській мові, двомовними афішами і летючками та їдуть до нас, як колись ішла польська шляхта на „дикі поля“ України, збагачуючись відтак на її чорноземі.

—o—

Господарська кріза і біольогія.

Визначний невролоґ д-р Ангель Радовічі видав у румунській мові замітну книжку п. н. „Як мозок володіє“. Він переводить у ній паралелю поміж законами, яким підлягає людське тіло, і біольогічними законами, які володіють у соціальній і господарській ділянці. Сучасну крізу представляє автор як крізу мізку та звідсіля виводить недостачу гармонії і солідарности в ділянні людських сил, уживання засобів, які спиняють вільну циркуляцію крови. Так само як людський організм є свійогою державою різних органів і всі клітини працюють кожна за себе, але всеж для того самого ідеалу, для добра цілости, так і захитаному рівновагу — твердить Радовічі — може врятувати тільки конфедерація народів, основана на науковому пізнанню правди.

З нашої кооперації.

ЗБУТОВІ ОПЕРАЦІЇ ЦЕНТРОСОЮЗУ.

Збут хліборобських продуктів через Центросоюз на краєвих і закордонних ринках далі розвивається.

Коли на протязі першого кварталу в минулім році збуто 4391 скринь яєць за 360.922 зол., то в першім кварталі 1937 року вже збуто 4777 скринь за 409.226 зол.

Безріг виекспортовано в першім кварталі н. р. 902 за 82.033 зол., а перероблено у власній масарні 765 шт. (81.061 кг.) набутих передовсім через кооперативи (582 шт.) за 82.443 зол. Крім цього перероблено в масарні 112 телят і **21** штук рогатої худоби.

Збут **рослинної продукції** (передовсім збіжжя) дійшов уже в першому кварталі н. р. до 13.265 тон, за які одержано 3.215.005 зол.

ОБЕЗПЕЧЕНЕ ЖИТТЯ КООПЕРАТОРІВ У „КАРПАТІЇ“.

В першім кварталі н. р. вплинуло до „Карпатії“ 19 нових внесків на загальну квоту 55.150 зол. обезпеченого капіталу. Ці внески надійшли: від молочарської кооперації (5), від кредитової (8), РСУК (1), з Центросоюзу та від Союзів (6), Рогатина (4), Самбора (2), Сокаля (3), Стрия (6), Тернополя (2), Черткова (3), а Бучача, Золочева, Калуша, Рави Руської, Сянока, Скалата і з Лемківщини по одному. З внесків, які вплинули в цім кварталі і в останніх днях мин. року, зреалізовано 55 обезпечень на загальну квоту 68.150 зол.

Обезпечені кооператори, не занедбуйте точної висилки премій!

КОНКУРС ГОСП. КООП. ЧАСОПИСУ НА СТАТТІ ПРО ДОМАШНІЙ ПРОМИСЛ.

Редакція „Господарського Кооперативного Часопису“ розписала недавно конкурс на статтю з темою: **„Домашній промисл у моїй околиці“**. Окрім нагород, які будуть призначені по закінченні конкурсу у висоті 25, 20, 15 зол. кожна стаття друкована в ГКЧ буде премійована квотою 5—20 зол.

В 15. і 16. чч. ГКЧ поміщені вже дві конкурсові статті на загальну тему, а саме: **Про гончарство у Шпиколосах** золочівського повіту **та кошикарство** в Рудеччині. Редакція сподіється дорогою цього конкурсу зібрати докладні і цінні матеріяли про домашній промисл на західно-українських землях.

—o—

Новини економічної літератури.

Видання Н. Т.: До книжок, виданих Народною Торговлею, прибула ще одна праця дир. Н. Т. дра О. Бариляка: **„Народна Торговля як учителька працівників торговлі“**. Ця цінна книжка подає хронольогічно від оснування Н. Т., то є від року 1883 до сьогодні піонірську працю цієї установи над теоретичним і практичним вишколюванням кандидатів торговельного знання. Особливо інтересне, скілько то літ треба було у нас боротися із згірдливим відношенням наших інтеліґентних верств, а рівночасно з пересудом селянських мас до праці в торговлі.

Як попередніх літ — видала Н. Т. у біжучому році **„Цінник насіння польових, городових і квіткових рослин на 1937 р.“** З багатьома ілюстраціями і практичними поученнями культури поодиноких рослин. Тисячами розійшовся цей цінник поміж українське населення і тим цей наш цінник становить значний вклад до піднесення рільничо-городничої культури українського населення. Цінник прикрашений мистецькою обгорткою.

СТОРІНКА МОДЕРНОЇ ТЕХНІКИ.

Д-Р. АНДРІЙ ЛАСТОВЕЦЬКИЙ.

Поворот панцирників.

Після версайського миру видавалося, що великі держави зречуться на довгий час будови великих, опанцирених воєнних кораблів. Мабуть роля їх у світовій війні виявилась не так то дуже й важною, хоч не вільно забувати, що саме лінійні кораблі дозволили Антанті користуватись морем підчас цілої світової війни, а німців змусили вживати тільки підводних човнів після їхньої тяжкої невдачі біля Фалькляндських островів.

Проте 12. грудня м. р. відбулось у Сен Назер цікаве свято. А саме в приявї французького міністра морських справ корабельні варстати Пенгоет спустили на воду новий лінійний корабель містоти 26.500 тон. Кілька хвилин раніше почали будову нового панцирника містоти 35 тисяч тон у корабельних варстатах Льорі, що сусідують з варстатами Пентгоета. А 4 дні вчасніше кільські варстати спустили на воду в приявї Гітлера лінійний корабель „Гнайзенав" містоти 26.500 тон. До тої самої кляси кораблів належить теж „Шарнгорст", спущений на воду в жовтні м. р. у Вільгемсгафені.

Як бачимо з цих трьох випадків, то воєнна маринарка завертає назад до будови опанцирених кораблів. Цей поворот може видаватись лаїкам чимсь надзвичайним. Чейже від часу великої війни летунство осягнуло такий високий ступінь технічного розвитку, що панує загальне переконання, згідно з яким воєнні кораблі не мають що робити на поверхні води, коли над ними літають ворожі літаки. Одначе цей незвичайний поворот до панцирників має такі причини, що вони моглиб радше вплинути на те, щоб їх не вживати. А саме заказ, виданий Антантою німцям, мати лінійні кораблі, причинився до того, що німці почали будувати свої славні „кишиневі" панцирники: „Дойчлянд", „Адмірал Шер" і „Адмірал Шпе". З другого боку нові лінійні кораблі, які щойно недавно німці та французи спустили на воду, мають бути відповіддю саме на збільшену активність літаків. І дійсно повітряна загроза тільки змодифікувала будову кораблів типу французької „Дінкерк" та німецького „Шарнгорст". Інжініри мусіли збільшити їхню дефензивну спроможність перед летунськими бомбами та протилетунську офензивність.

„Дінкерк" треба розуміти, як відповідь на „Дойчлянд". Коли містота „Німеччини" є рівна 10.000 тонам, містота „Дінкерк" має 26.500 тон. Одначе містота „Дінкерк" менша від містоти, яку ухвалили на вашингтонській конференції як максимальну (35.000 тон), бо Франція сподівалась враз з Анґлією обнизити цю границю для лінійних кораблів. Колиж Італія почала будувати два нові панцирники типу Літторіо, льондонська конференція постановила держатись дальше граничної вартости 35 тисяч тон містоти для лінійних кораблів. Таким робом „Дінкерк" і „Шарнгорст" будуть останніми кокораблями своєї серії, бо всі держави стануть будувати кораблі містоти 35 тисяч тон.

А тепер пригляньмось ближче панцирникові „Дінкерк". Те, що кидається у вічі: велика ріжниця між передвоєнними і післявоєнними панцирниками. Передвоєнний панцирник був повільним кораблем, якого максимальна швидкість ніколи не була більша як 23 вузли на годину. Тільки передвоєнні боєві кружляки мали більші швидкости („Ренови" та „Репюльз" приблизно 32 вузли.). Спущені 1925. р. панцирники „Нельзон" та „Родні" робили найбільше 23,5 вузла на годину, зате боєвий кружляк „Гуд" (з 1918. р.), що ескортує сьогодні англійські горговельні кораблі на біскайських водах, осягнув 31 вузлів. І саме панцирник „Дінкерк" наблизився своєю швидкістю до „боєвих кружляків", бо його швидкість рівна 31 вузлам на годину; завдячує він її великій потужности своїх машин: 125.000 коней порушує 4 турбіни та 4 шруби.

Хоч нові панцирники незвичайно швидкі і надаються добре до нападу, вони не стратили і своїх оборонних прикмет. Нові французькі панцирники „Штрасбург" і „Дінкерк" забезпечені знаменито перед потрійною небезпекою: перед стрільнами ворожої артилерії, що бє з дуже далекої віддалі, перед торпедами ворожих підводних човнів та перед бомбами ворожих летунів. А саме від цієї небезпеки має спасти ці кораблі модерний панцир з грубушки на 275 міліметрів, якого сам тягар рівний 11 тисяч тоннам.

Головною зброєю „Дінкерк" є вісім гармат калібру 330 міліметрів, що викидують стрільна ваги 530 кільограмів на віддаль 27 км. Ці гармати згруповані по 4 у двох вежах. Вежі находяться на передній частині корабля і надають йому вигляд радше середневічного замку, ніж новітнього панцирника. (Слід згадати, що нові німецькі панцирники „Шарнгорст" і „Гнайзенав" мають по 9 гармат — у трьох вежах по три — калібру 280 міліметрів). Середня артилерія „Дінкерк" складається з 16 швидкострільних гармат калібру 130 мм, поділених на три вежі (по 4 гармати) та дві вежі (по 2 гармати). Ця артилерія має подвійне завдання: боронитись перед нападом легких кораблів та літаків тим більше, що більшість гармат може стріляти здовж позему й здовж пряму. Крім цього „Дінкерк" має окрему протилетунську артилерію: 12 автоматичних гармат калібру 100 мм та 16 гармат калібру 37 мм, що викидують 140 стрілен на минуту! Не вчислюємо тут 16 скорострілів, розсипаних по цілім панцирнику. Отже бачимо, що „Дінкерк" може розкласти у повітрі цілу „вогневу сітку"! (Про „Шарнгорст" та „Гнайзенав" знаємо покищо тільки те, що вони будуть мати 12 гармат „середньої артилерії кал. 150 мм).

Дальше на „Дінкерк" і „Штрасбург" находиться 6 рур до метання торпед проміру 500 мм, 4 гангари з літаками та 4 метавки літаків.

Американське міністерство морських справ не залишилось позаду: з початком ц. р. розпочали будову двох панцирників коштом 100 міліонів долярів. Будуть це два велитні: їхня містота не буде менша від 30 тисяч тон, скорість не менша 25 вузлів. Важка артилерія буде згрупована на кожнім кораблі в трьох вежах. Гармати мають калібер 35,5 цм.

Якщо ми хотіли би порівняти ці нові панцирники з панцирниками з перед 20 років, то ми мусілиб ствердити, що поступ в їх будові величезний. Тільки завдяки цьому поступові французи та німці могли збудувати боєву одиницю містотою 26.500 тон, якої скорість дорівнює скорості кружляка, а якої артилерія може з успіхом поборювати менші одиниці, підводні човни та літаки, а як треба, може викинути проти них ще чотири власні літаки.

З ДУНАЮ ДО РЕНУ.

Плян великих робіт, що його виконують тепер у Німеччині, передбачує водяний шлях, який получить Рен з Дунаєм при помочі Некару і Мену. Досі сканалізували вже Некар на довжині 113 км., себто від його сутечі з Реном під Мангаймом аж до міста Гайльброн. Дальший відтинок каналу тягнеться Некаром від Гайльброн до Пльохінґен на полудні. Звідсіля новий канал получить горішній біг Некару з Дунаєм біля міста Ульм. Саме тепер міродайні чинники студіюють плян скольонізування цих околиць, які є дуже врожайні, одначе рідко заселені.

На новому водному шляху збудують тринацять гребель. Вони дадуть рушійну силу довколичним промисловим осередкам. Рівночасно поглиблять і поширять канал Людвика, вибудований між 1830. і 1845. р., який лучить Мен з Дунаєм (між Вірцбургом і Регенсбургом). Про цей водяний шлях мріяли вже за часів Карла Великого: досі ще існують сліди „Фосса Кароліна".

Новий канал між Меном і Дунаєм буде коштувати 700 міліонів марок. Будова 33 гидроелектрівень 200 міліонів марок. Канал поведуть далі на північ від Регенсбурга, щоб зберігти історичний міст на Дунаю. Інжініри сподіваються, що вже в 1943. р. кораблі з Кольонії і Відня дістануться до пристані в Нірнберг.

—o—

РОЗКЛАД ЇЗДИ НА НІМЕЦЬКИХ ЛЕТОВИЩАХ.

Новий розклад їзди німецьких повітряних ліній передбачує 96 відлетів та прилетів на день, з цього 62 на франкуфуртськім летовищі, 48 на летовищі в Кольонії, 44 у Гамбурзі. Шість літаків відлітає щодня до Льондону, чотири до Парижа. Щоб дістатись літаком до Парижа, можна вибрати повітряний шлях на Кольонію, або на Франкфурт або на Ессен-Діссельдорф-Брюселю. З нових повітряних ліній слід відмітити дві: лінію Берлін—Стокгольм (980 км.), що її перелітають літаки продовж 4 годин без зупинки і яка вможливлює повітряну подорож з Парижа до столиці Швеції продовж 8½ години, та лінію Гамбург-Льондон, яка є продовженням лінії Осльо-Копенгага-Гамбург. Подорож з Осльо до Льондону буде тревати 8 годин (менше-більше стільки, скільки треває їзда залізничим поїздом зі Львова до Чорткова).

За 14 годин можна дістатися літаком з Льондону до Атен (3.000 кільометрів), вступаючи по дорозі до Мінхен і Відня, за 12½ годин можна перелетіти віддаль Берлін-Лісбона (2700 кільометрів) над Штутгартом, Женевою, Марсилією і Бургосом. Що більше: літаки „Люфт-Ганзи" перелітають у 4½ днях з Франкфурту до Сантіяго в Чілє, себто 15.300 кільометрів!

—o—

ЛЕТУНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ В АВСТРАЛІЇ.

Австралія приготовляє плян будови великого університету для керманичів літаків, причім наука буде присвячена головно пасажирській і почтовій комунікації. Завданням нової високої школи буде приготування нових сил, вишкіл молодого покоління цивільних і військових пільотів. Кошти будови університету, що повстане біля Сіднею, рівні 50 тисячам фунтів. Школа буде получена з інтернатом. На трилітній курс будуть приймати тільки молодих людей, дуже талановитих, з охотою і хистом літати та що мають знамениті фізичні кваліфікації. Підчас вступного іспиту кандидати мусять виказатись відомостями з ділянки летунської техніки. Австралія приневолена заклaсти цей особливий університет для летунів величавим розвитком цивільного летунства, абсолютним браком нових сил та мінімальним числом фахівців і кандидатів, які в майбутньому моглиб поповнити ряди вишколених летунів.

МОДЕРНА ТЕХНІКА В КИТАЮ.

Кіангав, одна з найбагатших і найгустіше заселених китайських провінцій, поспішилася і побудувала у себе перед кількома роками найтоднішу мережу комунікаційних шляхів. Як тільки закінчили будову шляхів, вони заройлись від авт, що керовані неофітами, тільки й викликували щораз частіші катастрофи.

Влада провінції не всилі спинити інвазію авт. Тому взялась недавно за інший спосіб. Постановила заохочувати мешканців провінції до повороту до давньої, гарної традиції їх батьків, коли ще коники, запряжені до віків, вистукували копитами по вибоїстих, невигідних дорогах. Сьогодні виплачують у провінції Кіангав високі премії власникам авт, коли вони зречуться своїх механічних возів, а запряжуть до повозу двох гарних коней або і стару шкапу.

—o—

Летовища на воді.

З початком квітня ц. р. віддали до вжитку англійської маринарки новий корабель „Арк Роєл", що є одним великим летовищем.

Його містота рівняється 22 тисячам тон (себто вдвоє стільки, скільки мали досі англійські авіоматки). Його довжина рівна 230 м., ширина 31 м., скорість 30 вузлів. „Арк Роєл" може взяти на свій чердак... 70 літаків, себто на 22 літаки більше, ніж дотеперішні англійські авіоматки. Це справжнє військове летовище на воді з найновішими репараційними варстатами. Залога корабля складається з 1.500 офіцирів і рядовиків.

У будові находяться два нові кораблі-летовища. Вони мають містоту ще більшу, бо 25 тисяч тон. У проєкті є ще два такі кораблі, так, що англійці зможуть незабаром перевезти на 5 кораблях аж 350 літаків.

СТОРІНКА ЕЛЄКТРОТЕХНІЧНА.

ІНЖ. РОМАН КРОХМАЛЮК.

Як награвають ґрамофонові кружки?

Останні роки виказали великий поступ у техніці награвання грамофонових кружків. Причинився до цього передовсім сильний розвиток радіотехніки. Грамофонові кружки награваємо тепер тільки електричним способом, а це в порівнанню зі старою акустичною методою дає виразніший голос. Електрична метода дозволяє регулювати силу звуків як теж їх барву. Щойно коли перейдемо по черзі всі етапи виробництва грамофонового кружка, побачимо, як високо стоїть модерна техніка виробу грамофонових кружків. Голосові знимки для грамофонових кружків робимо подібно, як радіові авдиції в окремій на ту ціль уладженій студії. Є це кімната виложена грубо килимами. Стіни у формі портієр можна, коли треба пересувати. Це має вплив на акустику самого студія. Авдиції відбуваються подібно як у радіо перед мікрофоном. Над мікрофоном як теж назверх студії є поміщені дві жарівки: червона і зелена. Коли засвітиться червона жарівка є це знак, що кружок почали награвати. Кілька секунд пізніше засвічується зелена жарівка, що означає початок самої авдиції. Коли авдиція скінчена, тоді зелена жарівка гасне і кружок награють до кінця.

Мікрофон є получений каблями з радіовим підсильником, що находиться в окремій кімнаті. Голосові хвилі замінюються в мікрофоні на колихання електричного струму.

Допроваджені до радіових підсильників та ними відповідно зміцнені, щойно тепер вони придатні до награвання на кружок. Підсилюванням звуків, як теж і регуляцією їх барви займається окремий технік т. зв. тонміксер. Він відбирає авдицію з контрольного голосника, регулює її, а в сумежній кімнаті рівночасно накручують кружок. Змінний струм допроваджують з підсильників до електричної мембрани або т. зв. адаптера. Тут перемінюються струми на механічні тремтіння шафірової голки, що виколоблює у восковому кружку глибші та плитші рівчаки. Цей перший грамофоновий кружок зроблений з жовтого воску. Заки його награємо, огріваємо його при помочі вуглявих жарівок у спеціяльних деревляних коморах. Скорість награння воскового кружка устійнено на підставі досвіду на 78 оборотів на мінуту. Температуру нагріття кружка устійнюємо на підставі вигляду кружка. Коли віск починає під впливом огрівання сильно блищати, то це знак, що його можна награвати. В часі, коли награється восковий кружок, відповідно виставлений екстравстор-смоктун висмоктує зпід шафірової голки порох та воскову нитку, які творяться підчас награвання кружка.

Коли скінчимо награвати, восковий кружок досліджуємо люпою, чи немає на ньому непотрібних рисок. Коли контроля викаже, що знимка чиста, тоді кружок пакують обережно до скриньки вимощеної ватою та відвозять до фабрики. (Ателіє, де награвають ґрамофонові кружки находиться переважно далеко за містом, з огляду на те, що шум міста перешкоджає такій праці). У фабриці при помочі ґальванопластики одержуємо металевий неґатив воскового кружка. В тій цілі покривають відповідним розпилячем восковий кружок ґрафітовим, зокрема при дорожчих кружках золотим порошком. Так поверхня кружка стає добрим електричним провідником. Кружок вкладаємо до ванни з електролітом. На аноду беремо кусень міди. Опісля перепускаємо електричний струм. По довшому часі (від дванадцять до вісімнадцять годин) катода, себто восковий кружок покривається грубою верствою міді. Для прискорення цього процесу відповідний прилад порушає автоматично ванну, причому допроваджує з дна ванни постійно свіже повітря. Коли скінчиться ґальванопластичний процес одержуємо мідяний неґатив кружка. Цією самою методою відтворюємо з мідяного неґативу, один позитив, а з нього ще один мідяний неґатив. Щойно цей другий неґатив використовуємо до масового виробу кружків. Перший неґатив та позитив переховується в архівах можливо у двох ріжних будинках, щоб на випадок вогню чи якоїсь іншої катастрофи у фабриці залишився один примірник. Другий неґатив ніклюємо та осаджуємо у сталеву оправу і тоді починаємо прасувати кружок.

Маса, з якої виробляють грамофонові кружки це мішанина шеляку, природної саджі (хемічно чистої саджі), дрібоньких вовняних волокон та інших додатків, що є звичайно секретом фабрики. Оці складники мелять та перемішують у відповідно сконструованих млинах. Опісля стоплюють їх у кітлах та вивальцьовують сталевими вальцями на аркуші.

Прасують кружки на металевих столах. Під столами є кальорифери, що удержують температуру столів на висоті 50° Цельзія. Кружки прасують рівночасно з обох сторін. Робітник складає комплет у такому порядку: на стіл кладе першу матрицу, далі етикету з написом, відповідно притятий аркуш маси, далі горішню етикету і другу металеву матрицу. Кружки прасують під тиском 200 атмосфер півтора мінути. Теплий кружок охолоджують після прасування у холодній воді, вигладжують береги та відсилають до паківні.

З вироблених кружків відпадає при останній контролі кругло 15% як нездатні до продажі.

Небезпеки електричного струму.

Модерна техніка опанувала всі ділянки життя сучасної людини. В кожній ділянці, чи це промисл, торговля, сільське чи домашнє господарство, надибуємо що хвилини нові винаходи, технічне приладдя, тощо.

Люди привикають дуже скоро до могутнього поступу техніки. Вони послуговуються радо найновішими її винаходами та не знають часто навіть у найзагальніших рисах способу їх ділання. Оцей брак основних відомостей із поодиноких ділянок техніки, а ще більше незнання, як уживати цей чи інший прилад, спричинює людині непотрібні матеріяльні втрати. У багатьох випадках невідповідне або неуважне обслуговування технічних приладів загрожує людині небезпекою життя.

Сильний розвиток електро-технічних наук та широке застосування електротехнічного струму в щоденному житті, поставило електротехніків фахівців перед новою проблемою, як охороняти людину перед шкідливим діланням електричного струму. Окремі приписи безпеки узгіднені переважно міжнародніми комісіями фахівців означають точно правильні конструкції ріжнородних електричних приладів (нпр. електричних залізок, подушок, електро-медичних апаратів, радіоприймачів та інше). Окремих приписів мусять придержуватися інсталяційні фірми, що виконують інсталяції світла, мотор. в. тощо. Ширшому загалові невідомі ці приписи. Людина вважає за щось цілком зрозуміле, що електрична жарівка світить, залізко гріє чи трамвай їде. Справа ускладнюється, коли через зужиття чи фабричну помилку в матеріялі псується електрична лямпа або ціла хатна інсталяція через невідповідну направу або попросту нехотячи влучуємо в замкнене електричне коло. Переважно кінчиться на страху; одначе бувають випадки, що викликують сильне нервове потрясення, опарення, а то й смерть. Відпорність людини на електричний струм буває дуже ріжнородна. Більшість людей є сильно відпорна на вплив електричного струму. Оця відпорність збільшується значно, коли ми свідомо влучуємося в електричне коло та з увагою очікуємо електричного удару. Цим пояснюємо собі факт, що електромонтерам, які постійно пробують на собі наявність струму у проводах ніколи нічого не діється. Крім цього монтери через постійну ручну працю мають на руках грубшу, тимсамим менше вразливу шкіру.

В який спосіб влучуємося до електричного кола?

Найчастіші випадки трапляються, коли діткнемося зіпсованої електричної лямпи, залізка чи іншого електричного приладу. Тоді одержуємо т. зв. електричний удар. Струм перепливає з руки, що дотикає зіпсованого предмету через наше тіло до землі. Неодин читач подумає собі, що щоби струм перепливав, треба дотикати обох бігунів. І так воно є в цьому випадку. Людина, що стоїть на землі, постійно получена з одним бігуном електричної мережі, що постачає електричного струму. З хвилиною, коли дотикаємо попсованого залізка, залучуємо себе між два бігуни та замикаємо в цей спосіб електричне коло. Сила електричного струму залежить від опору провідника. Коли стоїмо в сухих черевиках на долівці вимощеній грубим килимом, тоді ледви що почуємо. Кажемо тоді, що суха долівка та килим ізолюють нас від електричного струму або теж ставляють струмові високий опір. Цей сам випадок може мати для нас дуже прикрі наслідки, коли стоїмо на вогкій підлозі з босими ногами та дотикаємо рівночасно постументу зіпсованої настільної лямпи. Говоримо тоді про „добре уземнення". Бачимо з цього, що добре уземнення є для людини в тім випадку значно небезпечніше.

Електропатольогія знає багато нещасливих випадків, що закінчилися для людини трагічно через те, що вона не знала небезпеки доброго уземнення.

Недавно тому трапився трагічний випадок, в якому велику ролю відіграла власне якість уземнення. Один учитель сидів на веранді та читав книжку при світлі електричної лямпи на столі. З хвилиною, коли він зійшов з лямпою в руці з веранди до городу, одержав так сильний удар, що помер на місці. Слідство виказало, що лямпа мала якусь хибу та через її металеве стійло перепливав струм. Як довго вчитель стояв босий на деревляній підлозі веранди, не відчував нічого. Однак із хвилиною, коли станув на мокрій землі (добрий провідник) одержав так сильний удар, що помер на місці.

Людина може влучитися легко до електричного кола, коли слухає радієвих авдицій через слухальці. Кожний радієвий апарат є получений через „уземнення" з землею. Вистарчить тоді слухаючи радіо діткнутися рукою лямпи з ізоляційною хибою, або в якийнебудь інший спосіб одного з бігунів втикового гнізда, щоб одержати слабший чи сильніший удар.

Неменше небезпечно є вживати світляні проводи як антену без попереднього залучення між апаратом і бігуном втикового гнізда конденсатора, знаного загально під назвою світляної антени. Дрібна хиба у слухальцях може тоді поразити людину смертельно. Неодин радіослухач спалив уже собі при цій системі безпосереднього залучування детекторовий апарат.

У багатьох випадках невідповідне переведення направи електричного приладу чи інсталяції світла на власну руку без поради фахівця спричинює пожежу. Одною із засадничих недостач є непередумана направа стопок. Ціллю стопки, як відомо, є вилучити при надмірнім припливі струму електричну інсталяцію в мешканні. Стопка охоронює в цей спосіб усі електричні прилади перед знищенням та недопускає до пожежі. Багато людей не знає цього. Вони підвивають раз перепалену стопку грубим дротом. Так забезпечена стопка не перепалюється очевидно ніколи. Зате скорше перепалиться один чи другий електричний прилад, спричинюючи остаточно пожежу.

Дрібні направки можна перевести самому. Передовсім треба вилучити прилад від мережі. При направі електричної інсталяції, коли вона є під струмом, треба звернути увагу на добру ізоляцію від землі. Не вільно рівночасно дотикати рур, ґазівок, водопроводів, частин центрального огрівання, тощо. Вони є найліпшим уземненням і тому є дуже загрозливі для людини. Велика скількість випадків кінчитьсяназагал щасливо. Легке опарення та страх — це переважно єдині наслідки електричного пораження. Тяжчі випадки трапляються по фабриках, варштатах та у сільському господарстві. Як треба поступати, щоб звільнити людину зпід ділання електричного струму?

Коли не можна на місці вилучити струму, тоді слід відірвати людину від проводів. Робиться це не дотикаючи ні проводів, ні людини, найліпше при помочі якогонебудь ізоляційного матеріялу, як сукна, сухого ручника, соломи, тощо.

Коли поражений стратить притомність, слід застосувати негайно штучне віддихання та рівночасно покликати лікаря. Коли лікаря нема під рукою, продовжати штучне віддихання до кількох годин. В електропатольогії є відомі випадки, де поражений щойно по чотирогодиннім штучнім віддиханню очуняв.

АРХЕОЛЬОҐІЯ ТА МУЗЕЙНИЦТВО.

ЯРОСЛАВ ПАСТЕРНАК

Дністер в археольоґії.

У сучасних археольоґічних дослідах звертає на себе чим раз більше увагу роля ґеоґрафічних чинників у розвитку старовинних культур. Зокрема, коли справа у значінні рік для доісторичної людини, то на це вже здавна звернули увагу, і то не лише археольоґи, а й представники інших споріднених ділянок науки. Н. пр., уже відомий творець антропоґеоґрафії Ф. Рацель (1844—1904) здавав собі ясно справу з того, що ріки надають у доісторичних часах напрям усім майже більшим мандрівкам народів, і головно їх торговельним та комунікаційним шляхам. Тимто вони зводять, зеднують тоді народи і є радше стрижнем-осередком їх земель, ніж політичною та стратеґічною границею.

Очевидячки, не всі ріки мали тоді однакове значіння. Залежало це багато від їх величини, сплавности, від доступности їх берегів та від догідних умов життя над ними, а й від приявности відповідної сировини до виробу ріжного знаряддя.

Коли говоримо про Дністер, то вже сам погляд на мапу каже додумуватись, що його роля в доісторичному та раннеісторичному житті Галичини мусіла бути дуже велика. Ще в дилювіяльних часах його далеко більші тоді води промостили собі шлях між подільською височиною й ланцюгом Карпат, і його родюча долина з незвичайно багатими родовищами кременю манила до себе всяк час доісторичних мисливих, хліборобів, купців та кольоністів. Бачимо це найкраще на археольоґічних находах.

Вже в молодшій фазі палеолітичної доби концентрувалося здовж берегів Дністра майже все населення тодішньої Східньої Галичини, користаючи з багатих родовищ кременю, доброї джерельної води та всякої звірини (мамути, носороги, дикі коні, олені), що приходила до Дністрового пійла. Ця людність із так зв. ориняцькою культурою прийшла із заходу, мабуть, із Моравії, та подалася згодом здовж Дністра і Прута далі на південні українські землі.

У молодшій камяній (неолітичній) добі, приблизно 5.000—2.000 р. до Хр., бачимо знов, як долина Дністра притягає до себе нових моравсько-шлезьких кольоністів із так зв. волютовою керамікою, які дісталися були здовж Висли у сточище Сяну, а звідтіль перейшли були через теперішню Самбірщину та Стрийщину в долину Дністра й нею дісталися аж під буковинську границю (Синьків).

В тому часі появляється у сточищі Дністра дуже рідке обсидіянове знаряддя, імпортоване до нас із Закарпаття, мабуть, через Ужоцький провал, і ця обставина ще підносить тодішню ролю Дністра в найстарших наших культурних зносинах із теперішнім Закарпаттям.

Здовж Дністра дістався з Наддніпрянщини до нас у половині III. тисячеліття до Хр. високо культурний хліборобський народ із так зв. мальованою керамікою, який заняв був Поділля й Покуття та знаним уже Дністровим шляхом шукав контакту з густо заселеною теперішньою Самбірщиною, з другого боку — добував здовж Дністра та Прута із Семигороду найстарше в нас металеве — мідяне знаряддя.

Трохи пізніше появився був на західньо-українських землях новий народ із північного заходу, що його культуру характеризує лійкуватий глиняний посуд, і як виказали найновіші досліди, він найшов був Дністровий шлях майже тою самою дорогою, що й народ із волютовою керамікою та торгував здовж нього камяними топірцями з характеристично розширеним обухом.

У пізній бронзовій та ранній залізній добі, себто від половини II. до половини I. тисячеліття до Хр., заняли були ціле Покуття та Подністровя трацькі племена, і тоді в долині Дністра витворився оживлений торговельний рух. На це вказують тепер так зв. бронзові скарби та окремі находи „угорського" типу, а також і обидва золоті Михалківські скарби, загально відомі у світовій археольоґічній літературі. Дехто вважає їх за трацький державний скарб, що його закопали в землю у звязку із наїздом скитів. Тоді ціле Подністровя від Камянця Подільського аж по Товмаччину попало під владу тих іранських кочовиків, що витворили панівну верству над місцевим населенням та просиділи над Дністром яких 500 років.

В тому часі творив Дністер важну й єдину торговельну артерію, що сполучувала скитську займанщину в нас із чорноморськими грецькими кольоніями, і передовсім — із Ольбією над лиманом Гіпаніса-Боґа. Вказують на це майстерно повикінчувані бронзові дзеркала, що їх находимо тепер у скитських могилах (Сапогів, Братишів), рідка клясична кераміка (Бурканів) та грецькі монети (Торгановичі, Жеребки, Теребовля).

Виперли тих скитів із нашого Подністровя не кельти, бо певних слідів їх пробування в нас досі ще нема, тільки воєвничі ґерманські вандали, які прийшли з півночі здовж Бугу й у скорому темпі дісталися в часі коло нар. Хр. через Рогатинщину на відвічний шлях народів у долині Дністра. Пройшовши його, вандали заняли Покуття та, не спиняючись у догідній на поселення Коломийщині, подалися здовж Пруту далі на Буковину.

Майже рівночасно, бо під сам кінець останнього століття до Хр., прийшли були горі Дністром до нас еміґранти великого народу даків і принесли із собою так зв. липицьку культуру, а з нею й перші в нас гончарські кола. З їх приходом наладнались були тісні торговельні взязки з римськими провінціями — на це вказує дуже велике число римських монет та ріжні інші імпорти на наших землях. Нанесені на мапу цілі скарби цих монет указують понад усякий сумнів на те, що головний торговельний шлях ішов тоді до нас горі Дністром, скручував здовж Нараївки на північ (Свистільники, Сернки) і через Бобреччину та Камянеччину далі на Волинь.

Із ранньої доби мандрівок народів знаємо у Подністрові покищо тільки тілопальні могили із сильними впливами так зв. черняхівської культури, яка займала тоді майже ціле Правобережжя та належала ймовірно вже до східніх словян. З цього виходило б, що й, мабуть, здовж Дністра прийшли наші предки до Східньої Галичини, випираючи з Підгіря останки дацького населення.

Тим самим дністровим шляхом прийшла до нас коло 900 р. якась частина угрів у своєму відвороті під напором печенігів із Наддніпрянщини за Карпати. Сліди їх — дві могили з багатими золотими та срібними прикрасами — найшлися щойно перед двома роками у Крилосі; вони вказують на те, що дальший шлях угрів, що втікали до теперішньої їх батьківщини, йшов від Галича через Калуш—Долину—Болехів—Лавочне на Верецький провал.

Не втратив свого значіння Дністер і у княжій добі. Зі Львова здовж Дністра та Прута йшов тоді шлях до устя Дунаю й Чорного Моря, один із трьох головних шляхів, що лучили спершу Звенигород, відтак Львів із сусідніми краями. А ще пізніше, за козацьких часів, ішов із Волощини та Молдавії через Чернівці—Снятин—Коломию—Галич до Львова так зв. „золотий" або „волоський" шлях, що лучив столицю наших західніх земель із південним сходом та, попри матеріяльні багатства, ніс із собою і значні культурні впливи, знані хоч би з історії львівської Ставропиґії та її „Волоської" церкви.

З наведених тут фактів, які їх доповнюють раз-у-раз нові спостереження, ясно виходить, що вже від старшої камяної (палеолітичної) доби долиною Дністра йшов по всі часи головний комунікаційно-торговельний галицький шлях, який лучив таким чином більшість західньо-українських земель із Наддніпрянщиною і далі — з Чорним морем.

З Дністром тісно звязаний і культурний розвиток Східньої Галичини від першого її заселення аж по дуже пізні історичні часи, і водночас — її державна доля . Нарешті з Дністром вяжуться й ріжні народні леґенди, от хоч би про князя Святослава, що, втікаючи теж здовж Дністра перед своїм братом Святополком, мав утопити в ньому свою золоту корону

—o—

ІЗ ЗАКАРПАТСЬКИХ МУЗЕЇВ.

Хоч в Ужгороді істнує вже від років український музей, що його скромні збірки ждуть іще упорядковання — маґістрат заклав у 1933 р. іще другий „Краєвий музей в Ужгорді", з метою — збирати передусім етноґрафію, церковну старовину і природу Закарпаття. За короткий час свого тривання цей музей устиг уже придбати досить цінні предмети, головно у відділі церковнім (ікони від XVII. ст.). Доісторична старовина міститься в одній малій ґабльоті, бо є це лише находи із самого Ужгороду та його найближчої околиці, н. пр., цікавий інвентар одного гробу княжої доби із міської цегольні.

Решту археольоґічних памяток віддають до Мукачева, де із закупленої в 1929. р. приватної археольоґічної збірки Теодора Легоцького зорґанізували тепер „Краєвий археольоґічний музей" під управою проф. Й. Янковича. Між новимиციннішими набутками в ньому перше місце забирає велика збірка гробової кераміки із тілопальних могил ранньої залізної доби в Кустановицях біля Мукачева, далі — повний інвентар нового вандальського гробу із Малої Копані біля Севлюша, два бронзові скарби з Підманастира, пов. Мукачів і Кідьовша, пов. Берегів (1000—800 до Хр.) та скарб залізних предметів із Брестова (з останніх століть до Хр.), де найшлося само господарське знаряддя: коси й серпи.

КАМЯНА БАБА З ЛАГОДОВА.

Недавно селянська фіра з Лагодова під Перемишлянами, привезла до Музею Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові камяну брилу дивної форми. Коли ближче розглянуто незвичайний дар, виявилося, що це буде здається, так зв. „камяна баба", дуже рідка памятка на західньо-українських землях із часів турко-татарської інвазії в пізному середньовіччі. На Наддніпрянщині, де був осередок цієї інвазії, є таких „бабів" куди більше, н. пр., в околиці самого лише Таганрогу над Озівським морем було їх іще до війни 443 штуки, і там вони краще виконані, з виразними рисами людського обличчя, та находяться вони звичайно біля могил названих кочовиків як наґробники. Найбільшу їх збірку (мабуть, 15 штук) має Музей ім. Поля в Катеринославі (Дніпропетровську), у нас лагодівська „баба" покищо на всі галицькі музеї одна.

—o—

РОЗКОПИ КНЯЖОГО ГОРОДИЩА НА ХОЛМЩИНІ.

Члени „Кабінету археольоґії" варшавського університету, під проводом проф. д-ра В. Антоневича, розкопують уже другий рік велике городище княжої доби в Сусідці біля Замостя. Передусім зробили перекрій через вали, відслонюючи цим сліди внутрішньої конструкції, відтак почали досліджувати терен серед них, ділячи його на великі квадрати. При цьому відкрили криницю з великим числом ріжних памяток на дні, одну землянку та бочку із спаленим збіжжям на дні. Найдені глиняні, жовто поливані писанки київського походження та велика оливяна печать із погруддям св. Василія кажуть, що ціле городище треба віднести до XI—XII. ст. І це годиться із літописними згадками про город Сутеск, який є, мабуть, тотожний із теперішнім городищем у Сусідці.

—o—

НОВІ СЛІДИ ҐОТІВ У ГАЛИЧИНІ Й НА ВОЛИНІ.

Справу ґотів на західньо-українських землях усе ще продискутовують, і то в такому дусі — чи в памятках ґотського типу в нас слід бачити докази пробування самих ґотів у нас — і то ґотів або ґепідів — чи це радше лише сліди впливів ґотської культури. Останніми часами справу вирішують поволі на користь самих таки ґотів, і до цього спричиняються у значній мірі нові находи ґотського типу. Тут прибули до них знову два, цінні своїм інвентарем находи — два кістякові гроби. Один із них розкопав Ол. Цинкаловський в с. Рудка біля Кремянця (див. „Життя і Знання" за травень 1937. р.), і найшов у ньому чорний збанок, інкрустований білою масою, кілька мисок, точених на гончарському колі із сивої чищеної глини, посудини із бронзової бляхи, малий шкляний кубок, та фібулу, остроги й ножик (усе срібне). Цікаве те, що недалеко лежав цілий кістяк безроги.

Другий гріб розкопав А. Будзан, студент Богословської Академії у Львові, та зберіг для її музею шість цілих глиняних посудин, між ними малий кубок типу „терра ніґра", занесений із римських провінцій, який є тепер унікатом — бодай на всю Галичину. Римським імпортом є теж бляшаний та шкляний посуд із волинського гробу, що його інвентар дістався до держ. археольоґічного музею у Варшаві.

З ПРИРОДИ І ЖИТТЯ.

Б. ГАЛІБЕЙ.

Любов у наших часах.

Дуже часто чуємо тепер голоси песимістів, що живемо в часах занепаду і декаденції любовного життя. Одначе це погляд невірний, бо як виказують сучасні знавці тієї преважної ділянки людського життя, любов наших часів йде саме доброю дорогою, — „золотою серединою". Новітня сексуольоґія (наука про полове та любовне життя) ствердила, що в порівнанні із старими, середніми та пізнішими віками, полове та любовне життя наших часів стоїть значно вище. Сталося це із двох важних причин. Одна — це привернення людської гідности жінці. Як відомо, жінка була раніше повноправною людиною лише в тих часах, коли люди жили в диким чи півдикім стані. Мужчина тоді добував для жінки і рідні поживу полюванням а жінка провадила також небезпечне життя і не ріжнилася нічим від мужчини. Лише в часі вагітности вона мусіла жити інакше і потребувала мужеської опіки. Тимто мужчина поважав її та уважав собі за рівну. Згодом, коли мужчина забезпечив жінці та родині прожиток, а жінці полишив лише домашні заняття, жінка почала спадати із ступня рівного товариша до становища його власности — невільниці. Такий стан тревав цілі старинні віки. Також у середновіччі, хоч на око звеличували і вивищували жінку романтичні лицарі та трубадури, жінки були гарними і коштовними цяцьками, а не рівновартними їм людьми. Любовне життя тих часів характеризувала розпорезаність, а з другого боку престрогий аскетизм, як реакція на розгнуздані обичаї.

У нових часах полове та любовне життя почало входити у нормальне річище, від коли жінка вибороля собі пошану своєї гідности, і від тепер любов — це справа двох повновартних людських істот.

Другою причиною того, що любовне життя нашої доби входить на правильний шлях — це змагання ушляхотнити любов, одначе не зриваючи конечні моральні закони. Починається виідеалізування змислової сторони любови, яку колись уважали за щось несамовите, неприродне. Ідеалом нинішньої любови, це — як каже фільософ Бельше — гармонійна сполука тілесних і духових елементів двох людських істот; духова любов є тут реакцією найвищих духових почувань людини, (уміщених в найвищих мізкових центрах людини) на половий зов другої істоти.

Щойно в наших часах звернули сексуольоги увагу на те, який великий вплив має пробудження полового, а вслід за цим любовного життя у житті людини і суспільности. Ось нпр. І. Бльох підкреслює факт, що враз із пробудженням полового життя будиться в людині також творчий гін; у тім часі, коли молодець стає поетом, почування краси життя і світа звязане з сексуальними моментами. Головно в часі т. зв. першої любови в молодих людей виявляється змисл для краси нпр. краєвиду, музики, поезії, малярства, тощо. Значіння сексуальних моментів у любові є таке велике, що навіть у найбільш ідеальній любові істнує сексуальний підклад, коли вона починає проявлятися у творчій формі. Як приклад можна подати неодного письменника, що втратив зовсім дар поетичної творчости, коли перестав відчувати любов.

Дуже важним чинником у нинішнім любовнім житті, це зміна поглядів сучасників про „любовні ідеали".

Нині клясична краса не грає вже головної ролі при оцінці жінки.

Нинішня жінка крім жіночого чару мусить мати ще свою індивідуальність, бо сучасних мужчин приманює більше ніж краса те, що в жінці є характеристичне.

У книжці знаної авторки Лаври Марґольм під заг. „Книжка жінок", подані як типи сучасних жінок постаті Марії Башкірцев, Анни Лефлер, Е. Дюзе, Соні Ковалевської.

Ще більшу вагу для любови має індивідуальність і характеристичне обличчя у мужчини. Більшість жінок має зрозуміння для таких мужеських прикмет як сила, інтеліґенція, енерґія волі, визначна індивідуальність, і ті прикмети скоріше можуть розбудити правдиву любов, ніж фізична краса, бо як пише Кароліна Шлехтер „жінки абсолютно не кохають в мужчині самої їх краси".

Фільософ Сведенборґ каже, що жінка шукає в мужчині правдивого духового значіння, а не краси; а Лермонтов в повісті „Герой нашого часу" пише, що „жінки нерідко кохають таких мужчин до божевілля і не заміняли б їх бридоти за красу Ендиміона".

Тимто любовне життя нинішньої доби стає гідним нинішньої високої культури, бо любов наших днів повстає між рівновартними собі істотами, виростає серед здорових моральних поглядів на неї та має правильне поняття „любовного ідеалу".

Чи істнує життя на далеких зорях?

Ось питання, що від просвітку віків займає уми вчених і звичайних людей. Одні астрономи кажуть, що у всесвіті є багато зір чи планет, що находяться у подібних умовинах, як наша земля, тому і допускають можливість істнування органічного життя ще десь у всесвіті.

Інші стоять на цілком іншому становищі і вважають лише нашу землю оселею органічного життя.

У кожному разі є фактом, що у планетній системі, до якої належить і наша земля і на інших планетах істнують можливости появи та істнування життя. Органічне життя може появитися лише на охолодженій зорі, що її огріває і насвітлює сонце, ось як нпр. наша земля. Тимто французький астроном Без уважає, що і в інших зоряних світах може бути органічне життя, бо і там істнують подібні до наших умовини.

Органічне життя, в якімнебудь вигляді (рослиннім, звіринним чи якихось їх сполуках) булоб звязане з істнуванням планетних укладів.

Тих укладів у всесвіті на підставі Ляпляса, мало би бути дуже багато. Планети малиб повставати таким робом, що від розжареної зорі, що з велитенською скорістю крутиться коло своєї оси, відриваються крайні частини, прибирають форму кулі і кружляють далі коло матірної зорі, що стає їх сонцем. Відірвана частина зчасом холоне, твердне. З тою хвилиною повстають можливости органічного життя на новостворенії планеті.

Всупереч цьому поглядові каже італійський астроном Армелліні, що планети повстають іншою дорогою, як це пояснює теорія Ляпляса. За тим другим поглядом планети мали би повставати із зорі при т. зв. „полузустрічах" двох звізд. Така зустріч двох звізд у всесвіті буває тоді, коли одна зоря перелітає у своїй дорозі так близько другої, що під її впливом на тій другій зорі повстають наслідком притягання маси першої зорі неначе хвилі — випуклости її маси, звернені до тіла, що перебігає поруч. Ті випуклости пізніше відриваються від маси зорі і згодом прибравши форму кулі, стають її планетами. Одначе такі небесні близькі зустрічі двох зір бувають дуже рідко, тому і мало може бути планетних систем, які так повстали, а вслід за цим і мають можливости істнування органічного життя у всесвіті.

Одначе прихильники істнування життя в інших областях всесвіту кажуть, що у всесвіті істнують крім планет такі тіла, на яких може істнувати життя. До них належать т зв. „невидні звізди"; є це небесні тіла так сильно охолоджені, що вже не дають власного світла.

Врешті ті астрономи кажуть, що ми замало знаємо способів, як творяться планети, чи уклади подібні до планет, щоб так легко, як Армелліні, ствердити рідкість появи планетних систем, на яких єдино можливе органічне життя. У кожнім випадку сучасна астрономія та біольоґія на основі новіших здобутків тих наук, схиляється до погляду, що органічне життя таки може істнувати десь у всесвіті і що органічне життя на нашій землі не є єдиним, самітним островом життя серед безконечного мертвого всесвіту.

Подяка.

Високоповажаним Панству Д-р Марії і Володимирові Кіндрачукам з Ланьцута за поміч у критичному для нас становищі сердечно дякуємо,

Іван Мізько з Родиною
Зомбкі к. Варшави

ГАШИШ — ДУРМАН СХОДУ.

У казках з 1001 ночі та інших казках східних народів — китайців, індусів, арабів зустрічаємо часто слово „гашиш". Гашиш уживають на Сході як наркотик, що дає приємні змислові вражіння, а при тім майже нічого не шкодить людині, навпаки як це буває нпр. при вживанні опію, кокаїни чи інших наркотиків. Гашиш це витяг з жіночих квітів індійських конопель (Каннабіс індіка). Цього наркотику вживають головно в Африці та Азії. Наркотична субстанція гашишу находиться як липка живиця на листях та жіночих квітах індійських конопель.

У наших коноплях є також цей наркотик, але його тут мало в порівнянні з індійськими.

Гашиш заживають найчастіше, змішуючи його з конфітурою чи мармелядою.

Заживши наркотик людина входить в оп'янливий стан; вона лежить непорушно знечулена на зверхні впливи (крик, дотик). Для неї зникає змисл часу і простору, а всякі вимріяні образи перелітають в свідомости затроєного з шаленою скорістю.

Предмети можуть видаватися, що вони з русі або прозорі.

Дуже авторитетні відомости про цей незвичайний стан гашишового дурману подав у лікарській пресі лікар проф. Мушинський, що хотів сам випробувати чарівне ділання гашишу. Він зажив півтора ґрама гашишового екстракту. По двох годинах він помітив, що видить все неначе у фіолетовій мряці. Потім його тіло, руки, ноги ставали отяжілі та безвладні, „якби з вати". Перед ним появлялись якісь фантастичні постаті та фіґури, що були велитенських вимірів та розпливалися в безконечність, якто часом буває у снах. По тих зявах наступив глибокий сон; коли професор прокинувся, почувався цілком свіжий, без яких небудь шкідливих наслідків.

На основі власного досвіду проф. Мушинський потверджує те, що про гашиш каже фармакольоґія. На його думку ділання наркотичне гашишу є повільне, викликує тимчасове поражения рухів, успокоєння нервів і не лишає шкідливих наслідків. Також хто довше вживає наркотику, той не тупіє умово і не хорує на такі недуги, як запертя кишок, або вихудження, як це буває нпр. при опію чи морфіні.

На Сході палять гашиш змішаний з тютюном у люльках. Також вживають гашишу, змішавши його з водою, цукром, конфітурою, мармелядою.

Гашиш, що його продають в Европі (можна дістати за рецептою лікаря в кожній аптиці) є щодо своєї наркотичної сили маловартний. Зрештою, як виказали досліди, гашиш у европейців викликує замість приємних змислових вражінь, як у мешканців Орієнту, часто неприємні вражіння, як нпр. почуття сильної психічної депресії та неприємного змислового відчування, тимто в Европі не чути про гашишових наркотиків. Зате в Азії гашиш є незвичайно популярний, бо вживає його яких 300 міліонів людей.

Мешканці Сходу до того ступня пропадають за цим чарівним дурманом, що Магомед, як добрий психольоґ, обіцяв своїм вірним, що за праведне життя на землі чекатиме в небі праведника люлька з найліпшим гашишом, яку подаватиме йому чудова одаліска.

——o——

З КРАЮ І ЗАГРАНИЦІ.

— Острів Руґія на Балтійськім морі перестав бути островом, бо німці получили його з побережжем штучним насипом, довгим на 2,5 км. Через насип переходить залізниця і автодорога.

Острів Руґія памятний тим, що на ньому жили колись славяни, про що свідчить також найдена там статуя: святиня славянського бога Святовида.

— В Італії помітно зросло число населення. Останній спис з 1936 р. виказав 42,517.561 мешканців Італії. Італія є тепер щодо числа мешканців на четвертім місці в Европі за СССР, Німеччиною та Великою Британією. Франція зійшла з четвертого на пяте місце.

— В Америці помітне загальмування іміграції. Як подає нім. ґеоґрафічна преса, у 1920 р прибуло до Півн. Америки 307 тис. приїзжих, 1930 р. — 242 тис., 1931 р. — 62 тис., 1932 р. — 36 тис., 1933 р. — 23 тис. Це означає, що Америка вважає, що має вже досить людности і резервує вільні землі для майбутнього власного приросту населення.

——o——

Д-Р ТИТ БУРАЧИНСЬКИЙ

Непопулярна справа народнього здоровля!

У наших преважких часах боротьби за вдержання вже істнуючого національного стану посідання і в часах, коли й на внутрішньому українському терені стрічаємося раз-ураз з прикрими прикладами, як цілі групи та поодинокі одиниці непотрібно взаємно поборюють себе, — з правдивою приємністю хочу поінформувати наше громадянство про зріст національного дорібку, здвиганого солідарним зусиллям українського лікарського стану. Маю на увазі велику будівлю українського шпиталю у Львові, яка поволі, але безупинно росте і наближується оце до кінця. Роблю це в тім переконанні, що це не є справа одного тільки Львова, самої тільки львівської української громади, та що взагалі справа важніша і багато ширша, ніж найвеличавіший один будинок. Бо для нас, українських лікарів-громадян, це один із відтинків боротьби за народнє здоровля: у буквальному та переносному значінні. І коли нині чуємо стільки нарікань на ріжні недуги, на які хворіє українське громадянство, та одночасно стоїмо віч-у-віч фізичного занепаду українського села у звязку з його страшною нуждою, то може не від речі буде послухати про скромну, але безупинну і невсипущу працю над фізичним і моральним оздоровлюванням нації.

Це статутовий обовязок Товариства „Народня Лічниця", яка саме кінчить 34 літ свого істнування. Воно веде цілий ряд порадень у власній домівці при вул. П. Скарги 4, а в 1930 році зважилося взяти на себе тягар будови шпиталю, що на бажання громадянства буде носити по вічні часи назву Основника і Добродія Н. Лічниці Митрополита Андрея.

Не місце тут на історію діяльности Лічниці за 34 літ. Найкращим доказом для її праці, це довіря широких верств населення міста Львова, його найближчих околиць, а навіть цілого краю. Воно не обмежується до українців, а поширюється і на інші народности. Як показує статистика за останні роки, з хворих, які зголошуються за порадою до Лічниці, пересічно 65 проц. було українців, 25 проц. поляків, а 10 проц. жидів і інших. Наглядним його цифровим виразом є зростаюча з року на рік фреквенція хворих: у 1921 р. було хворих 5576, у 1925 р. — 8315, у 1930 р. — 9200, у 1935 р. — 9919, з 24564 ординаціями, а врешті у 1936 р. зголосилося 12.968 хворих, яким дали 34.380 лікарських ординацій, перевязок, впорскувань, то-що.

Н. Лічниця має 12 відділів: 1. внутрішній, 2. дитячий, 3. хірурґічний, 4. хворіб уха й горла, 5. очний, 6. жіночий, 7. шкірний, 8. зубний, 9. Рентґена, 10. світлолікування, 11. хворіб сечових доріг і 12. аналітичний (бактеріольоґічно-хемічний). Під цю пору працює в Лічниці 18 лікарів-українців, наших найкращих фахівців.

З притиском треба підкреслити, що не вважаючи на свій чисто гуманітарний характер, Н. Лічниця не була тягарем для громадянства. Хоча після війни відпали всі державні і самоуправні підмоги, установа удержувала сама себе. Найголовнішим джерелом доходу були добровільні пожертви тих, що звертались за порадою. Датки решти громадянства творили в касових звітах незначну позицію. Очевидно, не можна поминути великого дару Митроп. Шептицького. Митрополит відступив дім з парцелею спершу для вжитку, потім на власність Т-ва: це створило тверду підвалину, на якій Т-во могло розвинути свою діяльність.

Але амбуляторійне лікування не могло вдоволити ні загалу, ні лікарів, бо воно з природи речи обмежується тільки до лекше хворих. Від ряду літ щораз більше показувалася пекучою потреба шпиталю і шпитального лікування, яке може вдоволити всіх хворих. Прикрою щоденною ілюстрацією цієї потреби є нещасна доля

М. РУДНИЦЬКИЙ.

Лист до міліонера.

Дорогий друже!

Нарешті від довгих-довгих літ — один, що відкрив в Америці те, для чого пропало там так багато наших Колюмбів: — золоті яйця! Нема гарнішої писанки на Великдень як звістка, що хочеш сипнути трохи долярів, наче потасових солей на обліг — нехай ростуть таланти, цвіте письменство, пахне молодечою зеленню!

Та чи я зможу відповісти на твій бізнесовий, такий справді американський лист так, щоб тебе не розчарувати? Коли йде про підмоги як дарунки, то список можна скласти зараз завтра у каварні у гурті приятелів. Всі наші робітники пера потребують нині грошей, як жиди Палестини — від 2 зол. денно до 200 зол. місячно. Якби ти хотів „льокувати" капітал у нафту, то лекше булоб тобі показати у нас терени, де треба вертіти, ніж ті осередки, з яких можуть вибухнути джерела надхнення.

Мушу тебе попередити заздалегідь, що перших 10.000 долярів треба буде вкинути у всякі діри для експерименту. Треба дати підмоги кільком старшим письменникам, що не можуть жити з пера як і не могли досі, — ані як автори, ані як урядовці. Треба буде теж проголосити два-три літературні конкурси що-найменше з преміями по 1000 зол. за повість, поезії та песу, бо конкурси родять конкурси, навіть якби не було кого нагороджувати. Та ти мусиш перший призначити при цьому бодай по 100 зол. для членів жюрі, щоб мали час прочитати рукописи.

Гарно булоб дати постійну що-місячну підмогу молодим письменникам, які вже звернули на себе увагу. Ти хочеш мати „клявзулі", що ці гроші не підуть надурно?.. Можнаб зробити так само, як із стипендіями в університеті: лінивим відобрати дальші підмоги, але в літературі пильність не завсіди помагає, і праця на означений речинець буває убивча.

Будова великого комфортового дому для письменників, де вони моглиб жити задурно і мати за мінімальну ціну сніданок та обід — моглаб дати добрі наслідки. Люди, що мусять жити під одним дахом і зустрічатися за одним столом: може почали би щораз частіше розмовляти про свою працю. А нічого не бракує нашим авторам так дуже, як виміни гадок про літературні справи. Добра добірна читальня з чужинними журналами заохотила би неодного знайомитись з тим, що діється в літературі на світі. Велика гарна плавальня з тушами — необхідна, — очищує та освіжує не тільки тіло зверха, але й мозок.

Власний великий літературний журнал? Чудова ідея. Норма: бодай 100 зол. за аркуш друку і 1000 долярів на задатки, щоби притягти кращі сили. Більшість „притягнених" не пришле обіцяних рукописів, але бодай на кілька місяців зможе попрацювати з чистою головою без примусу підтягатись до вимог журналів, де вони опинились випадково чи з матеріяльних причин. Найбільшим успіхом такого журналу булоб те, що в ньому знов як колись моглиб друкувати свої речі автори ріжних політичних напрямків і ріжних особистих переконань, усі, що дають щось літературі, а не одній партії, групі або свому хлібодавцеві.

Питаєшся: „Як живуть тепер наші автори у краю і чи можна їх обєднати під якимось загальним гаслом?.."

Живуть як пси, жеруться між собою, як пси, і служать як пси... нині в одній будці, завтра в іншій. Ніколи ще не було в нас так багато гарних, високих „гасел"! Чим більше разів хто зміняв у свому житті переконання, партії, хлібодавців та орієнтації, тим голосніше кричить про власну ідеольоґію. Молодше покоління має живий приклад на тих своїх провідних ударниках, що характер і світогляд залежать тільки від сили голосу та готової фразеольоґії на службі останньої месіяністичної ідеольоґії.

Писав недавно „ваш" Сінклер Люїс про те, що кожний письменник для добра свого таланту повинен мати ще другу професію. Так думають у вас у „новому світі", де пером можна скоро доробитись до авта і власної віллі. У нас друга професія мусить бути першою. Найкраще булоб допомогти всім нашим талантам, щоб повідкривали собі всякі крамниці та практичні підприємства, справді самостійні. Є тут кількох, що добре пишуть, але не мають про що писати; одні моглиб бути дуже добрими фризієрами, бо вміють орудувати ножичками, другі власниками пральні, бо вважають себе покликаними прати чужі бруди.

Заки складемо повний коштопис для обнови нашого літературного руху, гадаю, що найкраще булоб створити більший позичковий фонд під опікою „тісного" комітету. Ніщо так не деморалізує людей, як гроші, коли вони їх не мають; ніщо так не обновлює їх, як почування матеріяльної незалежности. Треба письменникам давати позички відповідно до їх потреб, з тим, щоб їх сплачували рукописами. Краще, коли письменник позичає гроші, ніж ідеї та гасла. Сподіваюсь, що ти не належиш ані до Армії Спасення ані до Ку-Клюкс-Кляну і не будеш домагатися від авторів, щоб писали в одному „дусі". Нехай кожний дає те, що може і нехай наші письменники зроблять передовсім те, що досі систематично роблять деякі наші „керманичі-ідеольоґи" у пресі починаючи від нападів на тих, з якими досі тримали. У літературі це може дати неодну сатиру і неодин памфлет, а може навіть реалістичну повість, в якій ми побачилиб нарешті героїв, про яких знаємо, що вони реально роблять і з чого живуть.

Нехай живуть українські міліонери!

——о——

тих тяжко хворих наших селян, яких завертають зпід брами львівського загального шпиталю через брак у ньому місця. Серед цих умовин кожне шпитальне ліжко буде для нас дорогоцінним набутком. При цьому не треба хіба переконувати, що це значить для хворого рідна установа, свої люди, рідна зрозуміла мова та доброзичливе відношення, з яким він не завсіди стрічається в чужому окруженні. Все це може йому дати тільки український шпиталь.

Безпосередня поміч хворим, це найважніше, одначе не одиноке завдання нашого шпиталю. Живемо сьогодні у відносинах, в яких для наших молодих лікарів університетські клініки за малими вимками недоступні. Обмежений також для них доступ до шпиталів, а нераз неприхильне відношення до українців творить тяжкі умовини для праці. Булоб може перебільшенням твердити, що це питання розвяже вповні наш шпиталь. Одначе великим для нас здобутком буде витворити змогу практичного вишколу бодай для деякої кількости наших лікарів у своїй установі під управою наших досвідчених спеціялістів.

Велику прогалину в нашій культурі спричинюють труднощі для наукової праці у ділянці медицини. Необхідним для неї варстатом є шпиталь. У неодного з наших лікарів бачили ми, як марнується великий запал і здібности до науко-

вої праці, тому, що він не має вступу до робітні, якою тут може бути тільки клініка, або шпиталь. А коли хто вже зможе дістатись до чужинної інституції, то праця його, коли не зовсім, то у великій мірі йде на рахунок чужої культури, а для нас пропадає. Цю прогалину треба нам конче заповнити, коли хочемо бути нацією в повному розумінні слова. Одиноким засобом до цього — наш шпиталь. Само собою розуміється, що такі установи, як Українське Гігієнічне Т-во, наші живці і споріднені станиці будуть мати змогу поглибити свою хосенну працю, спіраючись об український шпиталь.

Коли Н. Лічниця приступала до будови шпиталю, мала коло 150.000 зол., в яких міститься і жертва Митрополита в сумі 5.000 долярів. З нагоди ювилею Митрополита зібрано у краю та в Америці кругло 150.000 зол.; до того прийшла від львівської Архиепархії фундація 2 ліжок в сумі 10.000 долярів, з яких через девалюацію вплинуло до каси Лічниці коло 70.000 зол.; на решту зложилися пожертви і датки хворих в праці наших лікарів, які працюють безкорисно, а оплати, що їх складають хворі, призначують від ряду літ на будову. Пляни шпиталю виготовив при співпраці лікарів інж. Е. Нагірний, а будову виконав інж. О. Пежанський. Будинок шпиталю має 3 поверхи, обрахований на 100 ліжок і буде приймати всіх хворих за вимком хворих на умові і пошесні хвороби. Досі видано на будову мало що не 500.000 зол., а на докінчення та уладження треба ще яких 100.000 зол. Управі Лічниці не дістає ще доброї четвертини цієї суми.

Однак діло, ведене Н. Лічницею, це справа всенароднього значіння. Правда, ми здаємо собі справу, що це справа непопулярна: здорові люди не люблять слухати про недуги. Знаємо, що слово „шпиталь" має для сірого слухача неприємний звук і що з цього слова не можна зробити гасла для ніякої масової „ударної" акції. Але шпитальництво — це не тільки „ремонт калік". Модерне шпитальництво — це твердиня і фізичного і морального здоровля, це велика культурна станиця. І тому, хоч справа, яку ми — українські лікарі — ведемо, не є популярна популярністю голосних імпрез, то проте це справа народнього здоровля: і ми маємо право та обовязок стукати тепер до українського громадянства, щоб допомогло завершити велике діло, а українське громадянство має обовязок поспішити нам з цією допомогою

ВІДГУКИ ДНЯ.

Чудо-паска.

(Присвячую старим етнографам і молодим спортовцям).

Бути в останній клясі гімназійній — велика річ. Тоді кожне море по коліна, кожний Дністер по кістки, а кожна корова чорна — навіть удень.

Був я свого часу осьмаком і то відділу „Б", що треба відмітити, бо воно має своє значіння. Імєнно в „Б" відділі чомусь гуртувалися спортовці, що нераз і не два завісили лавровий листочок на стінах перемиської гімназії.

Надходив Великдень. Треба було подумати, куди виїхати на свята. І я рішив виїхати на Поділля, де на підставі передвоєнних інформацій — хліб сторчав на кіллі, а перший-ліпший пліт був городжений автентичними ковбасами. В тім казочнім хлібно-ковбаснім раю жила моя близька рідня в маленькім приходстві, де не було ні кола ні плота — навіть деревляного.

Перемишль-Львів-Тернопіль-Ходачків і я опинився на розлогих нивах Поділля. Потім дві годині чудової дороги: по обох сторонах пустка, а по оси болота і — я вже на місці.

Подільські приходства мають досить місця, тому не жалують собі подвіря. І в моїх свояків подвіря було як площа Сокола-Батька перед викупом решти паїв. А тому, що я був з відділу „Б", то зараз другої днини почав спортову заправу: від стайні до курника — стометрівка, більша калабаня — скок у далечінь, менша калабаня — скок з місця, дві снопові драбини — скок у гору. Не бракувало і глядачів: два-три заздрісні гімназисти-учні тернопільської гімназії, з десятеро дітей і чорноброва Ганя, дочка пана реєнтого. Вона прийшла до Імості за якоюсь кулінарною порадою і зісталася між припагідними глядачами. Відчуваючи її подив для моїх спортових подвигів я малощо не розбив собі на драбинах носа і мало не впав у більшу калабаню, що очевидно грозило мені компромітацією не тільки в очах тернопільських учнів.

Другої днини з кожної хати курився дим, а по селі плив запах печеного хліба. — Паски печуть! казала мені сестра. — А чи ти знаєш, які тут паски? Як балії! Піч нераз розвалюють, щоб паску вийняти. Штука таку паску піднести.

Незадовго мав я нагоду переконатися про те наочно.

На приходство прийшла дякова Ганя, станула коло дверей і соромливо мняла в руках запаску.

— Що скажеш, Ганю?

— Прошу Імості... Тато і мама просили панича, щоби пішов піднести паску.

Як було не піти?! Поминаючи вроджений інтерес до етнографії і цікавість на чудопаску...

Дорога — стежечкою поза хати, через потічок і садок.

У хаті пана реєнтого ждала на мій прихід: дяківська рідня, величезна паска і розвалена піч.

Я ввійшов, поздоровкався і зразу взявся до паски. Стояла на столі, пузата, румяна і чекала на пробу моїх сил. Я обняв її ніжно за стан і ледви двигнув угору.

— Підніс! — ахнула ціла дяківська хата.

— А я не казала! — промовила ентузіястка українського спорту — Ганя Подолянка.

Після того я вернувся на приходство. А що не знав дороги — відпроваджувала мене дякова Ганя. І тоді я переконався, що не все з приходства до дяківки треба тільки само йти що з дяківки на приходство.

Паска була тяжка і я що кілька кроків приставав зачерпнути воздуху і подивляти подільський краєвид...

Галактіон Чіпка.

Веселих, радісних і щасливих свят!

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

У найбільше рокове свято перемоги життя над смертю хай радість і щастя завитає в усі українські хати! Коли в цих радісних днях зійдемося, Дорогі Земляки, зі своїми думками, то хай Ваша радість буде правдива, щира, природна, що випливає з глибини серця і душі, з радісної волі до життя. Тому хай Вашу дружню атмосферу не закаламутить підступний, підлесливий та оманний ворог! Уважайте, щоб не закрався він на Ваш святочний стіл. Ворог той — це алькоголь! Він нівечить Ваше здоровля, затроює Вашу життєрадісність, деправує характер, руйнує родинне щастя, підкопує силу Нації. Тому святкуйте без алькоголю! Тільки тверезі свята можуть бути щасливі й направду радісні! Хай Ваші хати у це величне свято будуть вільні від тютюневого чаду й алькогольного похмілля! Добро нації вимагає сильних духом, характерних і здорових одиниць, а не людей слабосилих — невільників наркотиків і низьких пристрастей.

Головна Рада Українського Протиалькогольного і Протинікотинного Т-ва „Відродження".

Веселих Свят!

Дорогій Родині і всім Знайомим складають бажання Веселих Свят — **Іванна і д-р Дмитро Левицькі.**

Радісним: Христос Воскрес! вітає рідню, краянів-другів-товаришів тай у всьому світі своїх знайомих — **Мітрат Базюк.**

Всім другам нашого львівського та косівського дому радісної гагілки бажають — **Остап і Орися Луцькі.**

Всім провідникам українських кооператив та їх службовикам, які добре завідують не тільки матеріяльним капіталом, але передовсім величавим капіталом довіря обєднаних членів, веселих свят бажає — **Остап Луцький.**

Сердечні бажання всякого добра зі Святом Воскресення Христового пересилають Рідні, Друзям та Приятелям — **Евгенія, Евген та Леся Храпливі.**

Родині, друзям і знайомим бажають Веселих Свят — **Ірена і Володимир Кузьмовичі.**

Рідні та друзям Веселих Свят бажають — **М. і С. Кузики.**

Родині, Приятелям і Знайомим засилаю сердечні бажання з нагоди Свят Христового Воскресення — **Микола Заячківський.**

Антоніна і Володимир Децикевичі Віцемаршалові, Голові Мудрому та всім українським послам і сенаторам, приятелям і знайомим сердечні святочні побажання Христос Воскрес!

Щирі побажання Веселих Свят Рідні і Знайомим складають — **Д-р Степан Баран з дружиною.**

Всій Родині, Своякам, Приятелям і Знайомим бажаю щасливих і веселих свят — **Пос. д-р К. Троян.**

Дорогій Рідні, Приятелям і Знайомим Веселих Свят бажають — **Іванна і Юліян Шепаровичі.**

Усім добрим Приятелям і Рідні з Воскресінням кращої долі, волі і добра бажають — **Д-р Михайло і Олена Волошини.**

Всім рідним, знайомим і П. П. Виборцям бажає „Веселих Свят" — **пос. Завадикут.**

Дорогій Рідні, Приятелям і Знайомим у краю і за кордоном Веселих Свят! — **Д-р Іван Німчук.**

І. Кедрин — своїм приятелям і знайомим у краю та на чужині — сердечний привіт!

Галя і Роман Купчинські бажають „Веселих Свят" — Родині і Знайомим.

Безжурних Великодних Свят рідні і приятелям! — **Мих. і Марта Рудницькі.**

Дорогим Своякам і Приятелям та Високоповажаним Знайомим Веселих Свят Великодних щиро бажають **Ірина і Маркіян Кисілевські.**

Всім Своякам, Приятелям і Знайомим пересилаємо бажання Веселих Свят. — **Люба і Мирон Луцькі, Янчин.**

Родині, Приятелям і Товаришам Кооператорам Веселих Свят бажають — **Мартюки.**

Филиповичі Стефанія і Іван складають найщиріщі побажання в день Вескресення Христового своякам і знайомим.

Дорогій Рідні, Приятелям і Знайомим сердечні побажання всього добра із святом Воскресення пересилають — **Марія і Ярослав Колтунюки.**

Валерія і Др. Павло Кривуцькі складають сердечні побажання святочні рідні, приятелям і знайомим.

Всім кревнякам, товаришам і знайомим з нагоди Воскресення бажаємо всього найкращого — **Скопляки.**

Щирі бажання з Великоднем усій Рідні, Приятелям і Знайомим у краю, на Буковині й на еміґрації складають **Дора й Василь Сімовичі.**

Всім Знайомим і Приятелям побажання Веселих Свят складають — **Ольга і Володимир Залозецькі.**

Найщиріші побажання з нагоди Воскресення Христового складає — **о. Омелян Ґорчинський, Львів.**

Веселих Свят бажає всім Знайомим і своїм Пацієнтам — **Др. Нарциз Лукіянович.**

Радісним привітом „Христос Воскрес" вітаємо всіх наших Друзів і Знайомих у Краю і закордоном — **Софія і Михайло Тараньки.**

З Воскресенням Христовим сердечні бажання Веселих Свят Родині, Приятелям і Знайомим пересилають — **Ірина і Зиновій Решетиловичі.**

Дорогій Рідні, Друзям та Знайомим шлють щирі побажання Веселих Свят. — **мр. Володимир і Меляся Кривокульські.**

Дорогій Рідні, Друзям, Приятелям і Знайомим у краю і закордоном щирі бажання з нагоди Воскресення пересилають — **о. Ярослав і Рідня Чемеринських зі Львова.**

Веселих та щасливих Свят всім кревним, приятелям і знайомим бажає — **Володимира Вічковська.**

З нагоди свята Воскресення Христового побажання веселих свят кревним, своякам і знайомим шлють — **Т. і С. Миссаки.**

Ірина і Олександер Пежанські бажають Рідні, Приятелям і Знайомим „Щасливих Свят".

Своякам, друзям і всім знайомим, Веселих та щасливих Свят бажають — **Ольга і Николай Островські.**

Веселих Свят Дорогій Родині і Знайомим бажають — **Др. Михайло і Ольга Соневицькі.**

Веселих Свят всім Приятелям і Знайомим бажають — **Надія, Володимир і Любко Онишкевичі.**

Веселих Свят Христового Воскресення Дорогій Рідні та Знайомим бажають — **Др. Константин і Мирослава Кебало.**

Дорогій Родині і Всім Знайомим бажаю Веселих і Щасливих Свят „Христос Воскрес!" — **Олена Зубрицька Кулачковська.**

Христос Воскрес! Всього найкращого бажають Рідні, Друзям та Знайомим — **Миколи Бонковські.**

З нагоди свята Воскресення щирі бажання Рідні і Приятелям пересилає — **Микола Капуста, дир. Р. С. У. К.**

Марія Сокіл і Антін Рудницький пересилають святочні побажання знайомим і приятелям в краю, Варшаві і закордоном.

Рідні, приятелям та всім знайомим Гостям-лікуванцям з Черча бажаю Веселих Свят — **Л. Лепкий, Черче-Живець.**

Приятелям і знайомим бажаю Веселих Свят Христос анесте! — Львів, травень 1937. — **Микола Скрипка.**

З нагоди Христового Воскресення складають щирі побажання Веселих Свят Рідні і Знайомим — **Чередарчуки зі Львова.**

Друзям і знайомим з празником Воскресенія Христового бажають Веселих Свят — **Волошиновські**

З Воскресенням Христовим бажання всякого добра шлють родині і знайомим — **Ольга, Роман, Марія і Ірина Громницькі.**

Д-р Олександер і Надя Лаврівські бажають Рідні і Знайомим Веселих Свят.

Родичів, Приятелів і Знайомих вітаємо з Великодніми Святами — **Надія і Сергій Литвиненки.**

Рідні, Приятелям і Знайомим з Празником Воскресення Веселих Свят бажають — **Уляна, Гринь, Маруся і Зеня Терлецькі.**

Святочні побажання з Воскресенням Христовим Рідні і Знайомим складають — **О. і А. Глинянські з доньками.**

Родині, Приятелям і Знайомим святочні побажання пересилає — **Володимир Несторович.**

Веселих Свят бажають своїй Рідні, Знайомим і приятелям — **Роман, Ольга й Орися Сливки.**

Веселих Свят всім своякам, приятелям і знайомим в краю і закордоном бажають — **Роман і Ольга Голіяни.**

Христос Воскрес! Всім Друзям і Знайомим — **Харитя Кононечко.**

Моїй Родині, Товаришкам, Знайомим і Друґам Еміґрантам з Великої України бажаю веселих свят. Христос Воскрес! — Ліза Круківна.

Замісць святочних побажань складаю 5 зол. на українських політичних вязнів — М-р Кабарівський Богдан.

Усім товаришам праці, членам Театру ім. Тобілевича, щирим другам і знайомим, що мене не забувають бажаю всього найкращого з Великоднем! — Л. Кривіцька.

Найсердечніші побажання Веселих Свят пересилають членам рідні і знайомим зпоза океану. — Роман і Клявдія Олесницькі.

Рідні, приятелям і знайомим із Великоднем усього найкращого бажаю — Михайло Островерха.

Всій Рідні, Приятелям і Знайомим Веселих Свят бажає — м-р Михайло Хомяк.

Рідні, приятелям і товаришам бажають Веселих Свят Евгенія і Омелян Матли.

Веселих Свят усім Своякам і Знайомим бажає — Богдан Галайчук.

Зі святом Христового Воскресення шлемо найкращі бажання всім знайомим і приятелям. — Ліна і Микола Малицькі, Шляхтинці.

Дорогій Рідні, Своякам і Знайомим пересилаємо найщиріші бажання Веселих і Щасливих Свят. — Наталка і Іларіон Брикович.

Побажання Веселих Свят рідні і всім знайомим від Стефанії і д-ра Тараса Білинських зі Збаража.

Софія і д-р Семен Кивелюки бажають Своякам і знайомим Веселих Свят. Замісць окремих побажань складають 5 зол. на Т-во „Відродження".

Вседорогій Рідні та знайомим, Прихильникам нашим шлемо щирі побажання Веселих Свят. — Дарія і Петро Зубрицькі.

У Великодний День „Христос Воскрес" та найкращі побажання своїй рідні, приятелям та знайомим засилають — Наталка та Володимир Білинські. Варшава.

З нагоди Христового Воскресіння бажаємо Всій нашій Рідні, Кревним та Знайомим Веселих Свят — Е. і І. Смолинські, Станиславів.

Христос Воскрес! Найщиріші великодні побажання надсилають з Перемишля милим знайомим — Олена і Микола Деревянки.

Микитка Юліян, Стрий шле щирі побажання Веселих Свят Рідні, Знайомим і ВШан. от. Клюнові у Відні.

Свою Рідню, Приятелів і Знайомих витаю з нагоди свят словами Христос Воскрес! — Ольга Бачинська, Стрий.

о. Андрій і Юлія Пшепюрські зі Старяви з Христовим Воскресенням бажають веселих свят Рідні і Знайомим.

З Христовим Воскресенням щирі побажання Рідним, Приятелям і Знайомим пересилають — Софія і Омелян Гординські.

Стефанія і Юрій Нападієвичі складають найщиріші побажання з нагоди Великодня всім своякам приятелям і знайомим

Дорогим Кревним, Своякам, Знайомим, Товаришам праці, щирі побажання „Христос Воскрес" пересилає — о. Маріян Р. Цурковський, Стрий-Лани.

Своїй Рідні, Приятелям і Знайомим бажаємо Веселих Свят та всего найкращого — Мушка Літинська і д-р Андрій Бойковичі, Бережани.

Зі Святами Воскресення шлють сердечні побажання дорогій Рідні, Другам і всім Знайомим — Одарка й Дамян Горняткевичі.

Соня і Дмитро Угрини, Обертин Рідні і Знайомим засилають найкращі бажання Веселих Свят Христос Воскрес.

Братнім Корпораціям, Старо-Хатникам і Коммілітонам та Прихильникам щирі святочні побажання — Генеральна Старшина К. „Чорноморе".

Бажання Веселих і Щасливих Свят Рідні, Приятелям і Знайомим пересилають Мирон і Теофіля з Маликів Ганушевські.

Рідні і приятелям бажають веселих свят — інж. Евген і Марія Гузар, Лісковец, Чехословаччина.

Рідні і Знайомим всього кращого з Воскресенням Христовим бажають — Селезінки з Радехова.

Дорогій Родині і Приятелям, Товаришам і Знайомим бажаю Веселих Свят — інж. Степан Кульчицький, Катовиці.

Усім своякам, приятелям і знайомим пересилаємо бажання Веселих Свят. — Марія, Микола і Юрій Рибаки.

Христос воскрес кличемо до всієї дорогої Рідні, Приятелів, Знайомих. — Софія Клим Шанковські з дітьми. Ланьцут.

Всій Рідні, Приятелям і Знайомим Веселих Свят бажають — Д-р Дмитро, Міра і Леся Блавацькі.

Рідні, приятелям і знайомим Веселих Свят Христового Воскресення бажають — о. Микола і Володимира Думанські — Добростани.

Дорогій Рідні, Приятелям і Знайомим щирі побажання святочні і поздоровлення передають Ярослава, Теофіль і Богдан Горницькі, Торунь.

Найщиріші бажання Веселих Свят Дорогій Рідні, парохіянам, приятелям і знайомим — о. Іван Ліщинський з родиною, Борислав.

З нагоди Великодніх Свят бажаємо всього добра своякам і знайомим — Д-р Іван і Евгенія Сохацькі.

Дорогій Родині, всім знакомим та співтоваришам праці бажають веселих свят — Софія і Степан Щуровські — Бельсько.

Головна Управа Союзу Українок у Рівному вітає зі святами зорганізоване українське жіноцтво. Христос Воскрес!

Товариство українських наукових викладів ім. Петра Могили поздоровляє членів, кружки, філії, прелеґентів і жертводавців-добродіїв Товариства.

Редакція „Сільсько-Господарської Енциклопедії" бажає всім своїм ВП. Співробітникам — Веселих Свят!

Всі Українські Установи, Організації, Громадянство та Земляків на рідних і поза рідними землями сущих — сердечно вітає з Великодними Святами — Відділ У. Ц. К. у Львові.

Родині, Другам і Знакомим веселих Свят бажає — інж. Ірина Гаврищак, Бельсько.

Всіх Вп. своїх членів, прихильників, співробітників і відборців календаря-альманаха „Дніпро", всі краєві українські установи, еміґрантські організації в Польщі і поза Польщею — здоровить із Великодніми Святами — Українське Товариство Допомоги Еміґрантам з України у Львові. (Ринок 10).

Веселих і Щасливих Свят П. Т. нашим Відборцям і Прихильникам бажає — Фабрика свічок „Керос".

Пекарня „Золотий Колос" у Львові вул. Янівська 77. тел. 292—17. бажає своїм Відборцям і Консументам Веселих Свят.

З нагоди Христового Воскресення бажає всім своїм Відборцям Веселих Свят — Виробня картонів і друкарня „Декоро".

Усім постійним клієнтам бажає Веселих Свят — Механічна Пральня „АТА", Львів ,Зелена 31., Бляхарська 21., На Байках 15.

Веселих Свят усім своїм Клієнтам і Знайомим бажає Володимир Качмарський, Робітня взуття, Львів, Льва Сапіги 57.

Українська пекарня „АС" Львів, вул. Водна 3., бажає всім відборцям Веселих Свят.

Своїм Високоповажаним Клієнтам веселих свят бажає кравецька робітня В. Хомин, Львів, Домініканська 11., теп. 283—95.

Інж. Богачевський — Інж. Мацюрак Львів, вул. Руська 1., тел 116-48, бажають Веселих Свят своїм відборцям.

„Народня Гостинниця" у Львові пересилає своїм Впов. Гостям і Прихильникам з Воскресенням Христовим щиросердечні побажання.

Високоповажаним Клієнтам складає святочні побажання галянтерійна фірма Павлусевич і Бородайкевич, Станиславів, вул. Сапіжинська.

Веселих Свят пересилає всім гостям і просить дальше відвідувати його — Мих. Кордуба, Тернопіль, фризієр, вул. Міцкевича.

Веселих Свят пересилає своїм відборцям і просить дальше відвідувати Столярські Варстати Антін Дяків, Тернопіль, Брікнера 10.

З нагоди Великодня бажає всім своїм Гостям, знайомим і рідні Веселих і Щасливих Свят, і поручається дальшій ласкавій памяти Александер Савуляк, ресторатор у Тернополі, вул. Руська ч. 6.

В день Христового Воскресіння складаю своїм Відборцям і Прихильникам найщиріші бажання Веселих Свят. — Ю. Синишин „Фарболь", Станиславів.

Торговля споживчих товарів Костя Бородайкевича, Станиславів, вул. Голуховського 50, бажає всім своїм Відборцям і Прихильникам Веселих Свят.

Петро Фесюк, Станиславів, Голуховського 4, майстер шевський складає своїм Клієнтам найщиріші бажання Веселих та Щасливих Свят.

І. Ліськевичева бажає своїм Гостям з Ямного Веселих Свят і запрошує їх до вілі „Олена" в Ямнім у цьому сезоні.

З нагоди Христового Воскресення пересилає Всім Достойним Гостям Веселих та щасливих свят — Мек-ка Перемишль, Костюшка 7.

Щирі побажання кращого з нагоди Світлого Воскресення пересилає своїм Покупцям Іван Борис, Перемишль, Ринок 2.

І. Я. Борислав, складає щирі побажання Веселих Свят своїм знайомим у краю і за границею.

Сушків Володимир, Борислав, пересилає своїм знайомим у краю і за границею побажання Веселих Свят Христос Воскрес!

З нагоди Світлого Воскресення Христового своїм Достойним Гостям бажає Веселих свят — **Ресторан Михайла Кузишина, Перемишль, Пл. на Брамі.**

Всім нашим Покупцям бажаємо з нагоди Радісного Воскресення Христового всього кращого! — **Е. Ф. Борис, „Мануфактура", Перемишль, Францішканська 16.**

Веселих Свят Христового Воскресення — бажає своїм Відборцям і Прихильникам — фірма **А. Терпиляк** — Розсадники овочевих дерев та насінне господарство — **в Залукві к. Галича.**

Лопати Павло і Евгенія, Борислав, шлють кревним і знайомим щирі побажання Веселих свят Христос Воскрес!

„Центробазар", Гуртівня Споживчих Товарів Дрогобич — бажає Веселих Свят своїм Вп. Відборцям і дійсним Прихильникам гасла „Свій до свого"!

Бізанц Рудольф, власник ресторану, Стрий, Нар. Дім бажає своїм ВП. Гостям Веселих Свят.

Левицький Михайло, власник ресторану, **Стрий** — з нагоди Воскресення Христового бажає своїм ВП. Гостям і знайомим Веселих Свят.

Борис Пилип, Галантерійна торговля, **Стрий,** Ринок — бажає Веселих Свят своїм ВШ. Покупцям.

Купелеве Заведення Рота Йосифа в Стрию складає своїм ВП. Гостям побажання Веселих Свят.

Кравчук Володимир, першорядна робітня всілякого роду обуви, **Стрий, Львівська** — бажає своїм ВП. Клієнтам і Знайомим Веселих Свят.

„Подоляночка" А. Вознюк", Стрий, Гоша 4. — пересилає своїм ВП. Гостям щирі побажання Веселих Свят.

„Труд", коопер. кравецька робітня, **Стрий,** Смольки — бажає своїм Шан. Гостям Веселих Свят.

Сенів Михайло, першорядна римарська робітня, Стрий, Кілінського — бажає своїм ВП. Покупцям Веселих Свят.

Барабаш Іван, кравецька робітня, **Стрий,** Морачевського — складає своїм ВП. Клієнтам щирі побажання Веселих Свят.

„Конфекція" — Стрий, Ринок 32, Якимишин М. бажає своїм ВП. Клієнтам і Прихильникам Веселих Свят.

Диба Степан, фризієрське заведення, **Стрий,** Третього Мая — бажає своїм Шан. Гостям Веселих Свят.

Струмеляк Іван, кравецька робітня, **Стрий,** Потоцького — складає щирі побажання Веселих Свят своїм ВП. Гостям.

Заряд кіна „Аполльо" — Стрий, Нар. Дім пересилає своїм ВШ. Гостям щирі побажання Веселих Свят.

„Асторія", ресторан і сніданкові кімнати, Стрий, Третього Мая — шле своїм ВШ. Гостям побажання Веселих Свят.

ВІСТИ ЗІ СВІТА.

ВЕРХОВИНЦІ ПІВНІЧНОГО КАВКАЗУ БОРЮТЬСЯ ПРОТИ МОСКОВСЬКОГО ЦЕНТРАЛІЗМУ.

(ПАТ) „Орджонкідзевская Правда", що виходить у найбільшому осередку Північного Кавказу, Орджонкідзе (колишній Владикавказ) бе на тривогу, що в автономних республиках північно-кавказьких верховинських республиках скріпилась акція націоналістичних і контрреволюційних елементів, що поборюють совітську національну політику.

Контрреволюційними організаціями керували члени бюр обласних партійних комітетів. Вони дезорґанізували рільничі коллективи, розбурхували націоналістичні настрої та вели контрреволюційну пропаґанду в пресі, літературі і школі. Крім того вони поборювали російську ґрупу у партійному проводі областей, дискредитуючи російські елементи.

Напр. у даґестанській республиці націоналісти видвигнули гасло: „Як найдальше від московської соціялістичної культури, як найдальше від Москви!" Під приводом наркома освіти Астемірова вони вели боротьбу з російською мовою у шкільництві.

У Північній Осетії націоналісти й опозиціонери пропаґували свою ідеольоґію пресою та літературою, в Кабардино-Баскарії вони виселювали москалів з деяких сіл. В Чечено-Інгушетії націоналісти явно ворохобили колхозників проти совітської влади.

Щоби паралізувати акцію націоналістичних елементів „Орджонкідзенская Правда" радить втягнути місцевих робітників до промислу та ввести до партійних органів мову місцевого населення.

РЕШТКИ БАСКІЙСЬКИХ ВІЙСЬК ПОПАЛИ В ПОЛОН ПІД ДУРАНҐОМ.

Національні комунікати повідомляють, що національні війська заняли місто Дуранго. Червоні квестіонують ту вістку, але Авас потверджує її а навіть подає опис здобуття міста.

У вівторок вечером війська ґен. Молі зовсім окружили околицю Дуранґа, де баски зібрали

решткі своїх військ — 5.000 вояків і 20 повзів. В середу рано національна артилерія обстрілювала ворога, наражуючи його на дуже великі втрати; знищено кілька повзів.

Коло полудня баски намагалися вийти з міста двома шляхами: на північний схід і на північний захід, але перехрестний вогонь національної гірської артилерії та автоматичної зброї не допустили до того.

Національні сапери під ворожим вогнем відбудували висаджений у повітря міст на шляху до Верріз; ним увійшли в годині 15.30 до міста частини наварських бриґад з карлістами і фалянґістами.

Кольони, що перші увійшли до Дуранґа, пішли дальше, занимаючи 2 місцевости положені 10 км. на північ від Дуранґа та гору Папуна з Мотреллея.

Скількість полонених, що попали під Дуранґом в руки національних військ побиває — як твердить Авас — усі дотеперішні рекорди. Правдоподібно з 5.000 басків, що боронили Дуранґо, відступило небогато.

Вчора вечером національні війська перервали баскійський фронт довгий на 100 км.

Комунікат національного командування подає, що під Дуранґом баски втратили 300 убитих і дуже богато полонених.

ІРЛЯНДСЬКУ БРИҐАДУ ВІДКЛИКАЛИ З ЕСПАНІЇ.

Вожд ірляндських фашистів ґен. О'Даффі наказав ірляндській бриґаді, яка воює по боці еспанських національних військ, щоб вони вернулися до Ірляндії. Ґен. О'Даффі покликується на постанову ірляндського парляменту, який ухвалив заборону вербувати добровольців до Еспанії.

Ірляндська бриґада має коло 1.000 вояків.

НАЦІОНАЛЬНІ ВІЙСЬКА ЗАНЯЛИ МІСТО ҐУЕРНІКА.

В четвер 29. квітня заняли пополудні нац. війська святе місто басків Ґуерніка і йдуть далі вперед. Нац. війська взяли багато полонених і здобули багато воєнного матеріялу.

КООРДИНАЦІЯ ОБОРОНИ МАЛОЇ АНТАНТИ.

У чехословацькому міністерстві війни утворили новий виділ, що має координувати праці для національної оборони всіх трьох держав Малої Антанти. Шефом того бюра став полк. Піка, б. військовий атташе в Букарешті.

ЗАБОРОНА 1-ТРАВНЕВИХ СВЯТ У РУМУНІЇ.

(ПАТ) Румунська влада заборонила в цілій державі уладжувати першотравневі публичні свята, тому, що цей день припадає на великодну суботу православних свят. Позволили тільки робітничим синдикатам і соціял-демократичній партії уладжувати 1-травневі свята в зачинених салях.

МІН. НОЙРАТ ПРИЇДЕ ДО РИМУ.

(ПАТ) Із кол близьких до німецької амбасади в Римі інформують, що маршал ф. Бльомберґ, який мав приїхати до Риму 8. травня і бути на військовій ревії, відложив свій виїзд до Риму. За те мін. закорд. справ фон Нойрат приїде до Риму 3. травня ц. р.

1. ТРАВНЯ У ФРАНЦІЇ БУДЕ УРЯДОВИМ СВЯТОМ.

Першотравневе свято під владою людового фронту у Франції матиме цього року наскрізь прикмети урядового свята. На підставі міністра освіти звільнять від науки всі шкільні діти. Не буде теж в Парижі зовсім часописів. Демонстраційний страйк виконають у Парижі дуже докладно. На окрему згадку заслуговує ще й факт, що цього року перший раз святкуватимуть 1. травня також державні службовики та робітники державних підприємств.

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ
в пяті роковини смерти бл. п.
Павла Голояда
і Якова Пришляка
відбудеться в Архикатедральнім Храмі св. Юра дня 4. травня в год. 12 вполудне.
Рідня.

В дні 6. травня 1937 р. як в перші роковини смерти бл. п.
о. Евгена Громницького
ем. гімназійного катехита
відправиться в год. 8. рано
ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ
в церкві Усп. Пр. Діви Марії.
Родина.

В треті сумні роковини смерти бл. п.
Др. Дарії Лежогубської - Чубатої
відправиться дня 4. травня ц. р. (світлий второк) в год. 12 вполудне в архикат. храмі св. Юра
ЗАУПОКІЙНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ
на яке Друзів та Знайомих Покійної запрошує
Рідня.

Українська Громадо!

З тугою вижидає кожний великого свята — Воскресення Христового: щоби згадкою про Велику Перемогу душу нагріти; щоб серцем відпочати; щоби вшанувати святощі наших батьків. А це наше „село наче писанка" готовиться заздалегідь, щоб зустрінути це свято в іншому настрою, як решту днів. Життєрадісна побідна пісня „Христос Воскрес" розвіває журбу і принайменше короткий час завітає радість у кожну українську хату.

В таких хвилинах треба памятати не тільки на своє особисте вдовілля, але й на цілу нашу українську родину. Треба тямити, що кожний крок на шляху розвитку нації — це висліди великої праці, змагань і жертв, а в тих змаганнях має мати свою пайку кожна українська одиниця.

З Воскресенням Христовим нехай воскресне в нас охота жертвенности на найвартнішу ціль — на Рідну Школу. Зложім усі дар на „писанку" для неї! Хочби малі, але масові дари нехай обєднають нас довкруги тої великої ідеї, що її плекає і якій служить Рідна Школа!

Христос воскрес!

Головна Управа Рідної Школи.

Тревала ондуляція від зол. 5·—, водна зол. 2·—.

НОВИНКИ.

— Всім Передплатникам, Читачам і Прихильникам „Діла" в краю і за кордоном пересилає Редакція й Адміністрація Видавництва щирі побажання веселих свят.

— Чергове число „Діла" появиться в середу вечором з датою: четвер, 6. травня ц. р.

— Всіх ВШ. Авторів, яких статті, призначені до цього числа, не могли бути поміщені через надмір редакційного й адміністраційного матеріялу, просимо вибачити. Їхні статті ввійдуть до найближчих посвяточних чисел.

— Приймаю пацієнтів у мому заведенні Львів, вул Сикстуська 17, тел. 265-73 від 9—1 і від 3—6.30, в неділю і свята за попереднім замовленням. Пльомбування зубів. Пльомби, золоті, плятинові і емальовані корони, штучні зуби в золоті, кавчуку і нержавіючій сталі. Регуляція зубів, що криво ростуть. Полекші в сплатах. — Насс. 1—1

— **Повне видання творів Марка Черемшини.** Вже в найближчому часі появиться у Видавництві „Ізмараґд" перше повне, критичне, тритомове видання **Творів Марка Черемшини.** Це видання міститиме всю літературну творчість Черемшини. Перший том вийде вже в травні, другий в червні ,третій в липні ц. р. Ціна повного видання в передплаті назначена на 9 зол., себто по три золоті за том. По виході книжки ціна буде значно вища. Передплату висилати на адресу: Видавництво „Ізмараґд", Львів, вул. Косцюшка ч. 5, Конто ПКО 503.062. 762, 3—10

— **Купуємо шкірку помаранчеву** — склади „Народної Торговлі" у Львові і фабрика „Продукція", Павлінів 16 — тільки в чвертках і з палестинських помаранч.

— **Першу весняну** забаву уладжує Карпатсько-Лещетарський Клюб дня 15. травня ц. р. в салях Народнього Дому на ІІ. поверсі. 2—2

— **Найсолідніші футра тільки у Юліяна Глушевського,** Львів, пл. Капітульна 3. 1., тел. 254-46. Приймаю футра до переховання літом.

— **Пємо тільки лімонаду і воду содову „Здоровля",** бо це найліпший і найздоровіший виріб.

— **П. Т. Провідниці діточих садків,** що задумують цього літа працювати в діточих садках „Р. Ш." у львівськім повіті, негайно внесуть відповідно удокументовані зголошення до Повіт. Союзу Кр. „Р. Ш." у Львові (вул. Корнятків ч. 1., пов. ІІ.).

Український виріб для доброї господині.

БУДИНІ
Дригці
Олійки

— **З Живця Черче.** Як довідуємось з Черча, приготування до весняного сезону, що починається **5-го травня** вже покінчені. По численних запитах та зголошеннях до Управи можна сподіватись великого напливу лікуванців. І не дивниця: розголос про цінности живця з кожним роком зростає, а весняний сезон, з огляду на дешевість та вигідне лікування, має свою окрему приману.

— **Товариська вечірка з танцями і забавами** 3-го травня 1937 р. (Другий день Великодних Свят), від години 7 вечора, в Клюбі Українських Емігрантів у Львові, площа Бернардинська 2.

— **Усіх Старо-Хатників К! „Чорноморе"** прошу подати свої адреси. — **Інж. Богдан Окпиш, Львів, На Байках 26, м. 12.**

— **Комунікат Т-ва „Відродження".** Головна Рада Українського Протиалькогольного і Протинікотинного Т-ва „Відродження" просить усі свої філії, кружки й поодиноких збірщиків, як також філії і читальні „Просвіти" та кружки „Р. Ш." і „С. У.", що займалися переводженням збірки на місцях на цілі Т-ва „Відродження", щоб якнайскоріше звернули всі збіркові листи і виповнені і чисті, як теж зібрані гроші на адресу Т-ва: Львів, Чарнецького 26, тому, що Т-во мусить негайно виготовити звіт з переведеної збірки до даних воєвідств.

— **На карти Р. Ш., що звільняють від алькогольних напитків з нагоди Великодніх Свят,** вложили далі отсі ВП. Громадяни: зі Львова: по 5 зол.: пос. Великанович Дмитро, дир. Палій Андрій; по 2 зол.: Петрів Денис, Стевчак Іван; 1.50 зол.: Гаврищук Степан; по 1 зол.: Гриць Микетей, Войчак Володимир, д-р Лопатнюк Василь, інж. Йовик Гриць, Денисюк Осип, д-р Котецький Володимир і 1 особа 50 сот.; з провінції: по 2 зол.: Іван Лилик (Надвірна), Коваль Генрик (Студінка, коло Калуша), Стельмах Денис (Суховоля), Лопата Павло (Борислав); 1 зол.: Гева Михайло (Золочів). — Хто черговий?

— **Вечір пісень та оперових арій Андрія Поліщука** відбудеться 8. ц. м. в Малій салі Муз. Т-ва ім. Лисенка (Шашкевича 5). Початок у год. 19.30. При фортепяні п-і М. Байлова.

— **По 17 роках на волі.** Вийшов з вязниці в Тарнові український політ. вязень Бучко Андрій. Відсидів 17 літ, з цього 14 літ у вязниці св. Хреста.

— **Студентству й усьому українському громадянству до відома!** Велике Свято Чорноморської Фльоти відбудеться в неділю 23. травня 1937 р. — **Студентський Комітет.**

— **Загальні Збори Секції Книговодів СУПРУГА** відбудуться 7. травня ц. р. в год. 6. веч, в домівці СУПРУГА, вул. Коперника 26. Крім звіту з діяльности й перевибору виділу Секції буде обговорена також справа заснування професійної організації книговодів українців та проект надання книговодам професійної самоуправи у формі палат книговодів. З огляду на велику вагу справ, які на зборах будуть обговорювані, слід сподіватися, що наші працівники книговодства возьмуть у зборах численну участь.

— **Подяка.** Не маючи можливости подякувати кожному окремо, я прошу В. П. Редакцію „Діла" умістити в часописі вислови моєї глибокої і щирої подяки всім тим, як окремим особам, так і цілим орґанізаціям, що чи словом співчуття, чи якимсь чином старалися полегчити мені найбільше в мому житті горе — смерть мого дорогого дружини, Івана Мірного. — З правдивою пошаною. **Зінаїда Мірна.** 27. IV. 1937. м. Прага.

— **„Жан",** найновішу комедію мадярського автора Буса-Фекете, відограють двічі у Львові в театрі Кольосею в днях 4. і 5. травня ц. р. артисти віденського театру, м. і. Лілі Дарвас, Ганс Ярай і Йоганна Тервін Моіссі. Песа Буса-Фекете, повна гумору і темпераменту, належить до пробоїв теперішнього театрального сезону, і здобула великі признання варшавської критики. Білети можна дістати в маґазині нот Зайфарта, вул. Академічна 6.

— **Установчі Збори Т-ва „Орли" (КАУМ)** відбулися у Львові 24. квітня ц. р. На Зборах вибрано провідні органи Т-ва під проводом голови інж. А. Мельника. Ширше про цю нову організацію молоді, що має заспокоїти її потреби під релігійним та ідеольоґічним, як теж тілесним оглядом, напишемо в черговім числі.

— **Воєвода Білик захорів.** Аґенція „Всхуд" довідується, що львівський воєвода Білик наслідком перестуди остане кілька днів у мешканні. Урядування він не перериває.

— **Також у стрийських ґімназіях уневажнили матуру.** На основі звіту делеґата міністерства освіти і львівського куратора міністр освіти доручив кураторові уневажнити письменну матуру в тих ґімназіях, в яких абітурієнти користали з тем, що їх здобули нелеґально. Крім львівських ґімназій також у двох стрийських ґімназіях, а саме в державній ім. през. Мосціцького та у приватній жіночій кураторія перевела устну матуру на нелеґальний час. Нема поважного підозріння, що стрийські абітурієнти були вмішані у відому львівську „матуральну" аферу, бо... письменна матура випала у тамошніх ґімназіях слабо. Покищо невідомо, чи уневажнять письменну матуру.

— **Конфлікт у будівельнім промислі поладнаний.** Розємна комісія, що її покликав міністр суспільної опіки для поладнання конфлікту у будівельному промислі, видала 27. квітня рішення про умовини праці і винагороду у будівельному промислі. Комісія підвищила винагороду за працю будівельним робітникам тому, що зросли кошти прожитку, зокрема харчеві продукти. Устійнені умовини винагороди і праці обовязують від 1. травня ц. р. до 1. квітня 1938 р.

— **„Курер Львовскі" продали на ліцитації.** В мин. середу відбулася ліцитація видавництва „Курера Львовск-ого". останнього орґану львівських ендеків. Друкарню і бюрові уладження при вул. Мохнацького продано за 73.000 зл. „народовій" видавничій спілці. Зачувати, що польські ендеки задумують відновити видавництво свого орґану.

— **Картуська Береза — туристична станиця!** Міністерство шляхів оголосило бюлетин, в якому читаємо: „Туристичні місцевости доповнено новими 42 стаціями, з яких найважніші слід вичислити: Кути, Мостиська, Підгайці, Самбір, Сянік, Гухоля, Вілейка, Вісла, Жнін, Картуська Береза". Отже Картуська Б. перестала бути ізоляційним табором, перед яким досі всі тремтіли, а перемінилася в прогульково-туристичне місце! Ґратулюємо вам, туристи й прогульковці, що сидите в Березі!

— **Розвязали Союз німецьких католиків.** Львівський воєвода на внесок яворівського старости припинив діяльність „Союзу німецьких католиків" на терені львівського воєвідства, тому, що його діяльність „загрожує публичній безпеці і порядкові". В забороні наведено факт, що деякі члени цього союзу пропаґували ненависть до польської держави, наслідком чого були напади на льояльних членів, та що якийсь Конрад Медер знищив образи державних достойників.

— **Краєва хроніка.** На доручення слідчого судді поліція арештувала в Надвірній возьного Я. Сальваровського за намову до фальшивих зізнань у справі зловживань у повітовій дороговій управі. — В Березові Нижнім, пов. Коломия невідомий палій підпалив хату М. Геника. Шкода сягає кілька тисяч золотих. Здогадуються, що підпалив сусід, з яким М. Геник веде процес від 15 років. — Румунська гранична сторожа підстрілила коло Гринова пачкаря Миколу Дрончка, що впав ранений по польському боці; він мав при собі 8 літрів горілки. — Поліція зловила Івана Парнаса, що втік з арешту в Зборові, підчас перестрілки його ранили в ноги. — Потяг Люкс-торпеда, що їхав зі Львова до Тернополя, переїхав на смерть Михайла Антоняка із Сухоріча львівського повіту, що йшов залізничим шляхом. — В Кривчичах під Львовом Ян Маркевич із Ялівця порізав ножем доньку господаря, Казимиру Городецьку, завдавши їй 22 рани на цілому тілі. Причиною злочину була заздрість. — В каменоломі в Завадові львівського повіту обірвалася скала і засипала трьох робітників, яких у тяжкому стані відставлено до львівського шпиталю.

— **Ріжні вістки.** Під Шамоні біля Мон-Блянку впав до каналу самохід із чотирма пасажирами, між якими були дві жінки. Всі згинули. — Наслідком повені біля Онтаріо вискочив із шин експресовий потяг Шікаго-Монтреаль, причому згинули машиніст і топник. Лікар, що приїхав самоходом на поміч теж утопився.

— **Важне для Пань Дому.** Незрівняна книжка з приписами Д-ра Еткера п. н. „Добра господиня пече сама", яку можна дістати у всіх кольоніяльних крамницях і книгарнях та у заступників фірми Еткер. Ціна знижена 80 сотиків. Книжечка ця дуже цінна, зокрема в порі передсвяточній, бо дає багато приписів на печиво і т. п.

— **За кілька сотиків** можна вже приладити вдома деякі зупи нпр. цибулькову, ялкову і т. п. і то тоді, коли бракує іншої, а яку звичайно домашні не хочуть їсти. Щоб приладити добру і поживну зупу нпр. грибкову, помідорову або каляфіорову на це треба більше часу і грошей. Практична і ощадна Пані щоденно спорстає із зуп в кістках КНОРР, бо ці зупи є дуже смачні і поживні і для приладження потреба небагато часу. Одначе мусять бути ці зупи першоякісні в бронзово-жовтім опакуванню зі знаком КНОРР, до яких виробу вживаємо найперебірніших сирівців.

ДАР „НА ПИСАНКУ" РІДНІЙ ШКОЛІ.

Кожний українець, кожна українка, кожне українське товариство нехай зложить великодний дар на писанку Рідній Школі.

Приходи з театральних вистав, концертів, забав та всяких інших улаштувань у часі від Великодня до Вознесення припадають також на дар Рідній Школі.

Головна Управа Рідної Школи.

Зі судової салі.

44-ОХ УКРАЇНЦІВ ПЕРЕД СУДОМ.

Дня 28. квітня станули перед трибуналом окружного суду у Луцьку 44-ох українців (-ок) з горохівського повіту, з яких лише 7 відповідає з вільної стопи. Прокуратор притягнув усіх підсудних до відповідальности за злочин державної зради зі ст. 97. § 1. к. з. (за приналежність до збройної орґанізації). Акт обвинувачення каже, що підсудні належали до „Українського Народного Козацького Руху". Його зорганізував І. Волошин, б. полковник військ гетьмана Скоропадського та при допомозі української інтеліґенції в Горохові зорганізував згадану організацію. Акт обвинувачення каже, що це була збройна організація, яка змагала до створення української самостійної держави і прилучення до неї полуднево-східних земель Польщі.. На лаві підсудних засіла між ін. дружина Волошина Марія, яка була скарбничкою орґанізації. Підсудні не признаються до вини і підкреслюють, що метою цієї легальної орґанізації була боротьба з комунізмом. Підсудних боронять: адв. **д-р Ст. Шухевич** зі Львова, **адв. д-р Підгірський** з Ковля та адв. **д-р Вижиковський** з Луцька. Трибуналові проводить суддя Закшевський, обвинувачує прок. Васілевський.

✝ Посмертні згадки.

Марія з Волянських Копистинська, вдова по бл. п. Теофілі Копистинськім, артисті-маляреві, померла 28. 4. 1937 у Підлісках Великих в домі свого зятя о. декана Пилипця.

Похорон у Львові 1. V. 1937 в год. 14. з крипти Вірменської катедри на личаківський цвинтар. В. І. П.

Спорт.

УКРАЇНА — СЯН (ПЕРЕМИШЛЬ).

Хоч Сян молода дружина, та його змагання з Україною мають уже свою історію та спортову традицію. Перші змагання України зі Сяном відбулись у 1933 р. Тоді Сян осягнув почесний вислід, програючи всього 4:5. У відплатних змаганнях, які відбулися ще того самого року в Перемишлі, Сян переміг Україну 2:0. Та вже в 1934 р. Сян програв у Львові при майже рівнорядній грі аж 8:0. В 1935 р. грає Україна зі Сяном двічі і осягає двічі нерішений вислід 3:3, 2:2. Останні змагання відбулись мин. року підчас ювилею України і закінчились виграною останньої у скромному відношенні 1:0.

Як бачимо, вищість України в останніх роках не була така дуже сильна. Тепер Україна і Сян у своїй найкращій формі. Україна йде до бою зі своєю зіменитою лінією нападу, в якому гратиме цим разом Богурад. На помочі виступить Шумовський. Сян прийде у своїм найкращім складі з Турком у нападі.

Ці справді атракційні змагання двох чолових українських дружин відбудуться в **понеділок 3. V. ц. р. в год. 4.15 на грищі Чорних.** Чистий дохід із цих змагань призначений на викінчення спортової площі Сяну.

УКРАЇНА — РЕСОВІЯ.

Україна має знамениту нагоду відплатитись за програну перед двох тижнів у Ряшеві. Без сумніву Ресовія добра дружина і виграти з нею не легко, але коли у Ряшеві мала наша дружина проти себе крім небезпечного противника ще й своєрідну непривітну атмосферу чужого грища, нещасливу традицію програних змагань на чужих грищах та фатальне психічне наставлення цілої дружини — то у Львові матиме українська одинадцятка прегарну нагоду заграти одні з найкращих змагань сезону. Українські змагуни повинні рішуче ці змагання виграти й доказати, що не тільки слушно претендують до чолового місця в табелі, але що у вирішних хвилинах зуміють теж наставити свої мязи й нерви.

Окремо кілька гірких слів скеровуємо під адресою деякої частини української спортової публики, яка своїм поведенням приневолює спортовців паленіти зі сорому. Україна є господарем змагань і не може терпіти через несплачування людей, які спортові змагання вважають цирковим видовищем.

До цих змагань, які відбудуться на грищі Погоні, виступить Україна вже мабуть із Петровом та Краєвським.

Початок змагань в год. 4.30 попол. В год. 2.30 попол. гратиме як передмеч Погонь І. Б — Р. К. С. за мистецтво Окружної Ліги.

БІГ НАВПРОСТЕЦЬ „СОКОЛА" В ЧОРТКОВІ.

В неділю 18. м. м. відбувся біг навпростець сокільського гнізда в Чорткові. До бігу стануло 41 осіб, у тому 17 побратимів, 18 посестер і 6 учасників.

Вислід:

Побратими 3 км.: 1) Шафран Тадей у часі 9 м. 50 сек., 2) Шпікула 9 м. 52 сек., 3) Третяк Волод. 9 м. 55 с.

Учасники 1.5 км.: 1) Шульський Е. 5 м. 25 с., 2) Верещук В. 6 м. 21 сек., 3) Завадовський Р. 6 м. 36 с.

Посестри 1.5 км.: 1) Лисак Стефа 7 м. 14 сек., 2) Кузь Олена 7 м. 39 сек., 3) Цішик Льоца 8 м., 4) Федик, 5) Бачинська.

Орґанізація справна. Суддювали: п. Тихоліз В. і О. Козачок зі Сокола-Батька та п. Юрчинський з Чорткова. **Дал.**

ЗДОЛБУНІВ. **У. К. С. ГАРТ — К.С. ЦЕГЕЛЬНЯ 1:0 (0:0)**

Свої перші змагання за мистецтво Ц-кляси розіграла молода українська дружина з польським клюбом „Цегельня" у Здолбунові, в якому є 7 б. грачів Гарту. Хоч усі ворожили українській дружині високу програну, молоді змагуни Гарту не тратили надії та віри у власні сили, пильно тренували і перемогли зовсім заслужено грізного суперника. Українська дружина мала змогу виграти у вищім відношенні, але напад не використав якслід усіх підворітних ситуацій. До цих перших змагань виступила українська дружина в такому складі: Семенюк І, Якубчик, Михалюк; Семенюк II, Семенюк III, Михайлюк II; Семенюк IV, Мойсюк, Федорчук, Солтис і Якубчик II. Ворота добув із дал. стрілу Якубчик II. Суддював добре п. М. Бойчак.

3. ц. м. гратиме Гарт із У. С. К. Горинь в Рівнім. **Я.**

СПОРТОВІ НОВИНКИ.

С. К. Русь (Хуст) — С. К. Бескид (Севлюш) 3:0 (1:0). Змагання відбулись на грищі Бескиду, як товариські, бо визначений суддя не явився. Гра була дуже гарна.

Русь (Ужгород) — Мор. Славія. В неділю 2. травня відбудуться в Ужгороді мистецькі змагання двох останніх у табелі чеської Державної Ліги.

Перемога еспанців у Парижі. Репрезентація Еспанії перемогла в Парижі Рейсінг Клюб 3:0 (2:0). Дружина Еспанії складалась переважно з басків, які приїхали — так пише французька преса — безпосередньо з фронту. Баски мають теж грати у Празі.

Театри.

Український Мол. Театр „Заграва" під арт. пров. В. Блавацького.

СТАРИЙ САМБІР.

2. V. Мурашлі

3. V. Тарас Шевченко.

4. V. Премієра „Трафіка пані ґенералової".

Український Нар. Театр ім. Тобілевича

ЧОРТКІВ:

2. V. Довбуш (Чорногора в огні).

3. V. Шалапут.

4. V. Вій.

БІЛА:

3. V. пополуднівка — Довбуш.

На днях премієра: комедія на 3 дії Арнольда і Баха п. з. „Під куратолею". З Чорткова їде театр до Копичинець.

Великий Театр:

Пятниця, 30. IV. год. 7.30 веч. „Подвійна бухгальтерія" з Адольфом Димшою.

Субота, 1. V. год. 7.30 веч. „Подвійна бухгальтерія" з Адольфом Димшою.

Неділя, 2. V. год. 3.30 попол. ціни найнижчі „Мадам Сан Жен"; год. 7.30 веч. „Подвійна бухгальтерія" з Адольфом Димшою.

КІНА.

АПОЛЬО: „На стрічу волі, 1830 рік".
АТЛЯНТИК: „Легія запропащених".
ВАНДА: „Китайські моря", „Королівський двійник".
ГРАЖИНА: „Буде краще" з Тоньком і Шепсом.
ЕВРОПА: „Одна на міліон" :з Сонею Гені.
КАСІНО: „Палкі серця".
КОПЕРНИК: „Шлях до слави" з Фр. Марчом.
МАРУСЕНЬКА: „Простак".
МЕТРО: „Злочин і кара" та „Я маю темперамент".

МІРАЖ: „Черний орел".
МУЗА: „Ромео та Джульєта".
ПАЛЯС: „Клюб жінок".
ПАКС: „Антін Адверз".
РАЙ: „Ах, це не диявол!"
СВІТ: „Додик і Зузанна" комедія, „Останні дні Помпеїв".
СТИЛЕВЕ: „Не вір мужчині" і ревія.
ТОН: „Непереможний Біл" із Гейрі Купером.
УТІХА: „Герой" з Волесом Бірі і ревія.
ХИМЕРА: „Москва-Шангай" з Полею Негрі.

ФОТОПЛЯСТІКОН.
(пл. Марійська 5.)
„Балі".

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Субота, 1. травня 1937.

БІЛГОРОД (437) 19.50, 20.00, 20.20, 21.00 Концерт хору. БУДАПЕШТ (550) 12.05 Сальон. музика, 13.40 Спів, 17.30 Форт. ресітель Доганія, 18.30 Пісні в супр. цыг. музики, 21.20, 22.00 Орх. концерт. ВІДЕНЬ (507) 11.45, 12.00 Симф. концерт, 15.35 Квартет а-моль Бетовена, 20.30, 21.00 Відень грає і співає, 22.30 Година віденської музики. КОШИЦІ (259) 13.55, 18.00 Для Закарпаття. МІЛЯНО (369) 17.15 Форт. ресітель, 19.00, 20.40, 22.10 Розр. музика, 21.00 Орх. концерт, ПРАГА (470) 8.45, 9.00 Концерт хору, 14.30, 15.00 Весняне попурі, солісти, 19.35, 20.00, 21.00 Великий веселий вечір, 22.25 Танк. музика, РАДІО ПАРІ (1648) 12.00, 13.30 Орх. концерт, 13.15, 20.15 Спів, 17.30 Танкова музика, 20.30, 21.00, 22.00 Симф. концерт, РИМ (421) 17.15, 20.40 Розр. музика, 21.00, 22.00 23.00, 24.00 „Зузаннина тайна" оп. Вольф-Ферарія.

ПРИМІТКА: З нагоди німецького державного свята всі радіостації в Німеччині надають святочну заповідану програму.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота, 1. травня 1937.

6.30 Раннішня авдиція, 7.25 Програма на день, 7.30 Трохи інформацій, 7.35 Легка музика з плит. 8.00 Авдиція для шкіл, 11.30 Для шкіл: Співаймо пісоньки, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Привіт прогульки болгарських учителів і молоді середніх шкіл, 12.06 Орх. концерт, 12.40 Полудневий денник, 12.50 Як будуть зорганізовані потування цін живности на торговицях, 14.30 Театр Уяви для старших дітей: „Два брати", 15.00 Господарські вістки, 15.15 В. Тиховський грає на гавайській гітарі, гр. пл., 15.30 Львівські біжучі вістки, 15.35 Фрагменти з оперетол Івана Штравса, 15.50 Огляд жіночих видань, 16.00 Програма на завтра, 16.05 Е. Вернер: „Танок із мечем", гр. пл., 16.15 Польський робітник у визвольній боротьбі, 17.50 Огляд видань, 18.00 Актуальна гутірка, 18.10, 18.15 Спортові вістки, 18.20 Музика з гр. пл., 18.35 Львівський актуальний фейлетон, 18.50 Актуальна гутірка, 19.00 Жінка у службі батьківщини, 19.20 Орхестра, 20.05 Мости Себор — 15-літній болгарський скрипак, 20.30 Поетичні новини, 20.45 Вечірній денник, 20.55 Актуальна гутірка, 21.00 Концерт оп. орхестри, Забейда-Сумицький тенор, 22.00 Весела Сирена: „Психоаналіза" гумореска, 22.30 Танкова музика у вик. орх., у перерві в год. 22.55 Останні вістки, 23.00 Розривкова музика з гр. пл., **24.00 Промова Ексц. Митрополита Шептицького, 0.10 Воскресна Утреня з Успенської церкви; 1.45 Відчит в українській мові.**

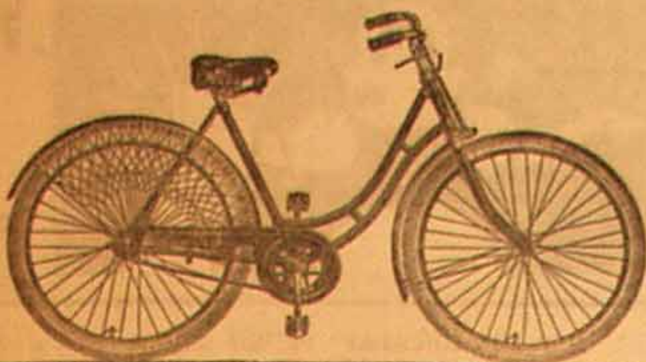

Неділя, 2. травня 1937.

7.45 Богослуження з Успенської церкви у Львові та проповідь Ексц. Митрополита Шептицького, 8.45 Програма на день, 8.50 Ранішній денник, 11.25 Отворення познанських торгів, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Муз. поранок: орх., вок. квартет; у перерві коло год. 13.00 Історія Рацлавицької Панорами, 14.00 Каминюва легенда (365-ліття львівських цехів мулярів, каменярів, броварів), 14.30 Пятидесятьліття спів. т-ва „Лютня", 15.30 Для села: Як я собі порадив у господарстві. Огляд ринків рільних продуктів, 16.00 Популярна музика з гр. пл., 16.25 Театр Уяви: Термінатгь короля вальсів, 17.00 Симф. концерт, у перерві коло год. 17.55 Актуальна гутірка, 19.00 Література продістається всюди, 19.15 Мішаний концерт: скрипка, тенор, форт. 19.45 Літер. хвилини: Пані купує капелюх, 20.00 Продовження мішаного концерту, 20.20, 20.21, 20.35 Спортові вістки, 20.40 Політ. огляд, 20.50 Вечірній денник, 21.00 Весела Сирена: Травневий огляд. 21.30 Лістові твори, форт., 22.05 Розр. концерт; у перерві в год. 22.30—22.45 Фрагмент свята шлеських повстанців. 22.55 Останні вістки, 23.00 Танкова музика з гр. пл.

Понеділок, 3. травня 1937.

8.00 Сигнал часу, 8.06 Марші, дута орх., 8.50 Ранішній денник, коло год. 10.00 Програма на день, Музика з гр. пл., 11.26 Співи про батьківщину, жін. хор, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Муз. поранок, орх., спів; у перерві „Про національність поляків" Каз. Бродзінського, 14.00 Репортаж із життя, 14.45 Вольські пісеньки, орх., хор, 15.30 Для села: Пробудити творчі сили села, Гутірка про весну, 15.55 Нар. біги Третього Травня, 16.05 Капели, спів, 17.00 Хліборобські лінеї, 17.15 Із опер Карла Курпінського: пояснення, спів, симф. орх., 18.00 Із познанських торгів, 18.10 Авдиція: Тому 46 літ, 18.40 Для війська, гр. пл., 18.50 Сімдесятьліття польського „Сокола" у Львові, 19.30 Форт. ресітель, 20.00 Хор. 20.30 Вислідм бігу Третього Травня, 20.50 Вечірній денник, 21.00 Літературний вечір присв. регіоналізмові, 21.30 Сальон. музика, 22.00 Фрагмент міжнар. ситківкових змагань: Польща-Франція, 22.15, 22.16, 22.22 Спортові вістки, 22.25 Танк. музика; у перерві в год. 22.55 Останні вістки, 23.00 Танкова музика з гр. пл.

Вівторок, 4. травня 1937.

6.30 Ранішня авд., 7.10 Програма на день, 7.15 Авдиція для новобранців, 7.25 Легка музика з гр. пл., 8.00 Авдиція для шкіл, 11.30 Для молодших дітей: Третій травень Христофа й Анни, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Двожак: Симфонія ч. 5 „Із Нового світа", гр. пл., 12.40 Вечірній денник, 12.50 Плекання волокнистих ростин, 14.30 Концерт бажань, 15.00 Господарські вістки, 15.15 „Інформаційна газетка в українській мові", 15.25 Ала Савістки, 15.35 Оперетков мельодії з гр. рі співає, гр. пл., 15.30 Львівські біжучі пл., 15.50 Скринька для дітей, 16.00 Програма на завтра, 16.05 Россіні-Респіґі: У фантастичній крамниці, з гр. пл., 16.15 Скринька ПКО, 16.30 Концерт військ. орх., муж. хор, скрипка; у перерві в год. 17.00—17.15 „Будні пп. Ковальських" говорена повість, 17.50 „Хвилиночка" монольог, 18.00 Актуальна гутірка, 18.10 Актуальний спортовий репортаж, 18.20 Сергій Прокофієв, з гр. пл., 18.35 Гротеска в літературі та мистецтві, 18.50 Актуальна гутірка, 19.00 Парадовси сусп. праці, 19.20 Твори Габр. Форе, форт., спів, 20.45 Вечірній денник, 20.55 Актуальна гутірка, 21.00 Концерт: скрипка, віол., форт., флет, альтівка, Міхаловський бас, 22.00 Сальон. музика, орх., 22.30 Поетична весна, поезії Нарушевича, Ленартовича, Тетмаєра, Стафа Вежинського, Тувіма й ін., 22.45 Під італійським небом, гр. пл., у перерві в год. 22.55 Останні вістки, 23.00 Танкова музика з гр. пл.

Середа, 5. травня 1937.

6.30 Ранішня авдиція, 7.10 Програма на день, 7.15 Ранішня авдиція, 7.35 Трохи інформацій, 7.40 Легка музика з гр. пл., 8.00 Авдиція для шкіл. 11.30 Для шкіл: Зелена жаба; Музика з гр. пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Сальон. музика, 12.40 Полудневий денник, 12.50 Шукаю дітинство, 14.30 Концерт бажань, 15.00 Господарські вістки, 15.15 Легка музика з гр. пл., 15.30 Львівські біжучі вістки, 15.35 Тенор і його пісні (Марс. Вітрак), гр. пл., 15.45 Техн. скринька, 15.55 Маскані: Приятель Фриц, Інтермецо, гр. пл., 16.00 Програма на завтра, 16.05 Діти для дітей, гр. пл., 16.10 Муз. загадки, 16.30 Акад. хор, 17.00 Київська виправа в 1920 р. відчит ген. Тад. Кутшеби, 17.15 Репортаж, 17.30 Музика з гр. пл., 17.50 Гутірка про Болгарію, 18.00 Актуальна гутірка, 18.10. 18.15 Спортові вістки. 18.20 Грецькі нар. пісні й танки, гр. пл., 18.40 Зг. скринька, 18.50 За будучність сільської дітвори, 19.00 У крамниці із забавками, оповідання, 19.20 Театр Уяви: „Гетьман Жовкієвський" авд. Бранчика, 19.50 Моцартові твори, симф. орх., 20.35 Хвилина бюра студій, 20.45 Вечірній денник, 20.55 Актуальна гутірка, 21.00 Шопенівський концерт, 21.30 Шуман: форт. квінтет, 22.00 Сальон. орх.; у перерві в год. 22.55 Останні вістки, 23.00 Танкова музика з гр. пл.

ОПОВІСТКИ.

Оголошення. Старшина Кружка „Рідної Школи" в Чорткові відкриває з днем 6-го травня 1937 р. приготовчий курс до першої кляси гімн. Зголошувати учеників та учениць у канцелярії української вселюдн. прив. школи при вулиці Шкільній Ц. — **Старшина Кружка „Рідної Школи".** 746

Лікар дентист Ірина Антонович і д-р Витовт Лівицький замісць повідомлень про своє вінчання складають 30 зол. на Політ. вязнів.

Вп. Надія і Ізидор Громницькі замісць вінка на могилу бл. п. Д-ра Прийми зложили 20 зол. на політ. вязнів. 546

До Вп. Передплатників Атлясу України й сум. країв. 1. Подаємо до відома, що **друк Атлясу закінчений. 2. Розсилку а) зшиткових** примірників починаємо по святах; б) **оправлених** примірників щойно від половини травня, тому що спеціяльний переплет Атлясу вимагає довшого часу, як звичайних книжок. Розсилати будемо в порядку картотечних чисел, тому просимо непотрібно не упоминати висилки. 3. Твір **будемо висилати тільки** тим ВП. Передплатникам, **що вирівняли всю належність** за твір, оправу, порто або й упімнення та поштові знаки. 4. Хто з Вп. Передплатників повинен вирівняти тільки незначну квоту (1—5 зол.) будемо висилати твір **за післяплатою.** Належність буде зазначена на переказі. В інтересі Вп. Передплатників просимо вирівняти хочби і дрібні залеглости, щоб не здорожувати коштів пересилки. 5. Згідно із кількакратними повідомленнями в окремих письмах, як теж і в пресі — з огляду на закінчення друку Атлясу **підвищуємо ціну Атлясу** з днем 1-го травня ц. р. **За готівку:** з 25 зол. на 35 зол. в півскір. 33 зол. в пол., 32 зол. в півпол; **на рати:** з 30 зол. на 40 зол. в півскір., 38 зол. в пол., 37 зол. в півпол. Крім того кошти пересилки 1 зол. При **готівкових** замовленнях доставимо твір за попереднім надісланням грошей, або за післяплатою. При ратальнім замовленню щойно **по вплаті довільними ратами суми 25 зол.** Решта суми платна місячними ратами найменше по 3 зол. 6. Хто **відкликає** замовлення, або хто замовив Атлас, **але не вплатив ще нічого** і до 15-го травня не вплатить нічого — **тратить права на знижкову передплатну ціну** і набути зможе Атлас по підвищеній ціні. — **Український Видавничий Інститут** Львів, Личаківська 4, тел. 266-07. 506

Свята Евангелія

Видання Івана Тиктора

Це найновіще видання Видавництва „Українська Преса“

СВЯТА ЕВАНГЕЛІЯ

Господа нашого ІСУСА ХРИСТА

Переклад на основі грецького тексту з поясненнями владив О. МИХАЙЛО КРАВЧУК апробований до ч. 5384 з 1936 р. Грек. Кат Митрополичим Ординаріятом у Львові.

Книга обіймає 458 сторін друку, 15 образків кисти Петра Холодного (батька),

оправлена в картон і коштує

10'00 зол.

Набувати у всіх українських книгарнях або просто у Видавництві:

„Українська Преса“

ЛЬВІВ, ул. КОСЦЮШКА 1 а.

Шукаєте праці? --

Певно найдете її, якщо дасьте оголошення до нашого щоденника

Подяка.

На цьому місці складаємо щиру й сердечну подяку Вп. Д-РОВІ ЯР. ХМІЛЕВСЬКОМУ за влучну діягнозу й безкорисне вилікування нашої Мами з тяжкої недуги. Панашії.

МЕШКАННЯ

ТРИ ВЕЛИКІ ПОКОЇ, кухня, новітний комфорт, без податку. Войтівська 2 ріг Личаківської при трамваю. 796 1—1

ДВА ПОКОЇ кухня, повний комфорт, до полудня, без податку Остроленцька 17, бічна Потоцького. 796 1—1

НАУКА

НОВІТНЯ СИСТЕМА крою шиття, моделювання, гардероби жіночої, дитячого білля — „Патрон Експрес“ проф. Левандського. Вписи на комплет літний, пільговий — Львів, Сикстуська 21, II. 1—1

ПАНСІОНИ

МОДЕРНО УЛАДЖЕНИЙ ПАНСІОН „ВІТА“ У ЧЕРЧІ поручає вигідні, сонячні кімнати з печами і постіллю. Першорядна, дієтична кухня і лікарська поміч на місці. Зголошення: Томашівська. Львів. св. Тереси 2 Б. Тел. 267-21. 769 2—10

ШУКАЮТЬ ПРАЦІ

АБСОЛЬВЕНТ ҐІМНАЗІЇ, рутинований диригент хору й дутої орхестри з 10-літньою практикою обійме працю. Зголошення проф. Білецький, Товмач, вул. Шашкевича. 778 2—2

Б. СТАРШИЙ ДЕСЯТНИК, фаховий пасічник, досвідний господар, шукає якогонебудь заняття за скромною винагородою. Ласкаві зголошення під „Пасічник“ Адміністр. „Діла“. 1—1

ПІДПРИЄМСТВА

ДО ЗАЛОЖЕННЯ дуже рентовного і певного підприємства промислово-фабричного шукаю спільників з грошевим вкладом і ев. співпрацею. Зголошення з заподанням висоти вкладу слати до адміністрації під „Розбудова“. 857 1-1

ФОТОҐРАФ шукає спільника на сезон. Заведення фотографічне до винайму. Угорчак Теодор, Товмач. 856 1—2

МАТРИМОНІЯЛЬНІ

ЩАСТЯ родинного в подружому життю шукає панна пристійна, посаг, студії. Зголошуватися можуть мужчини тільки на становищі (вища освіта). Не-анонімн. Перемишль, Посте-рестанте, „Надія“. 795 1—1

ШУКАЮ товариша життя. З вищим образуванням, на становищі, повище 30 літ. Листи: „Запевнена будучність“ Адміністрація „Діла“. 794 1—1

КУПНО-ПРОДАЖА

ГОДИННИКИ Омега та інші у великім виборі у фірмі **Розважевський,** Академічна 2 (Готель Жоржа). 589 7—8

СРІБЛО, золото, дешево у фірмі РОЗВАЖЕВСЬКИЙ. Власні робітні годинникарські та ювилерські. 589 7—7

ВІЛЛЯ з повним комфортом, госп. будинками, садом і полем, усього коло 2 морги на продаж у Дрогобичі. Інформ. Львів, Коперника 32. II. поверх у Степана Добрянського. 734 2—2

ПАРЦЕЛІ будівляно-літнискові на берегах Прута в місцевости „Камінь Довбуша“ дешево продається. Інформації подає інж. Рибачевський Львів, Листопада 42. Тел. 211-44. 757 2—2

21 МОРҐІВ подільської землі з будинками, інвентарем на передмістю повітового міста, стація, школи, суд на місці — 25.000 продасть „Трансакція“, Львів, Длуґоша 1. 796 1—1

ТРІЮМФ світової слави, машини до писання бюрові і валізкові продає Міхальський, Львів, Фредри 7. 618 6-6

МОТОЦИКЛІ TWN найновіші моделі на рік 1937 продає Міхальський, Львів, Фредри 7, тел. 207-43. На проспект долучити марку. 618 6—6

МОТОРОВЕР N S U Quick 98 цм. двотактовий, двобіговий, вільний від податку і права їзди, поручає Автоспорт, Львів Словацького 2. Проспект за надісланням почт. марки. 722 5-11

ПАРЦЕЛЮ комфортову продам. Плян затверджений. Павлівів 16. Господар. 817 1—1

ХЛОПЯЧІ СОРОЧКИ попелінові 2.75, підштанки кольорові 1.90, „СВІТ ДИТИНИ“, СИКСТУСЬКА 2. 776 1—1

ШОВКОВО-ПОПЕЛІНОВІ піжами жіночі і мужеські 10.80—11.80 „АСТРА“, СИКСТУСЬКА 2. 775 1—1

НАЙКРАЩОЮ льокатою гроша є купно камениці, віллі, дому, парцелі, яких великий вибір поручає „Трансакція“ Львів Длуґоша 1. 796 1—1

ВОДНИЙ МЛИН, тартак і дім під Львовом 14.000. „Трансакція“ Львів, Длуґоша 1. 796 1—1

ФОРТЕПІЯНИ, піяніна, гармонії, **радіовідбірники,** грамофони, кружки, нові і вживані „Дім Шопена“, Львів, Сикстуська 11. 745 5-

ВАННИ ЦИНКОВІ, балії, **НАСІДІВКИ** великий вибір. **ЗАЯЦЬ, Оссолінських чотирнацять.** 791 1—6

ПРОДАМ реальність, два морги городу, сад, електрика, Вулька, Піядує, Іванкевича 29 коло тору. 777 2—3

З ВІДНЯ привезла я траволарські моделі. Купфербергова, кравецька, Сикстуська 31, подвір'я. 765 3—10

ЛЯМПА з двома голосниками ніклова — 6.—, **жарівки** від 5 ват. до 25 ват. — 0.70. голосник детекторовий — 5.—. „**Централя жарівок**“. Львів, Ринок 21. 741

НАЙДУТЬ ПРАЦЮ

АПЛІКАНТА рутинованого шукає адвокат під Львовом. Зголошуватися до Адміністрації „Діла“ під „Сервонь“. 3—3

РІЖНІ

ПАРКЕТЯРСЬКИЙ МАЙСТЕР М. Варцаба, Львів-Клепарів, вул. Крехівецького ч. 19, тел. 205-29, поручається П. Т. власникам домів, як також усім П. Т. Адміністраціям. Виконує всі паркетярські роботи нові та старі, дешево, солідно і на час. 528 2—2

ПЕЧАТКИ каучукові та металеві для парохіяльних урядів, читалень, кооператив та ін. виконує найдешевше Макс Гліксман, Львів, Сикстуська 19, телефон 215-03. 800 1—15

МЕБЛІ всілякого роду, догідні умовини „МЕБЛЬОСКЛАД“, Казимирівська 25. 844 1—1

НАПРАВА вічних пер „Преціоз'а“ тепер Шайнохи 1 і Рутовського 12. 688 9-10

БОН-ТОН вимагає чистої гардероби й комірців із пральні Кульчицького. Личаківська 117. 637 11-7

РОЗПИЛЯЧІ до кольонських вод направляє фірма „ТЕНЧА“, Львів, Рейтана 2. тел. 225-27. 142 4—10

ЗА 1 ЗОЛ. переробляю капелюхи жіночі і мужеські. Коперника 26, подвіря. 754 3—3

ПРОПУКЛИНОВІ БАНДАЖІ гумові, черевні, жиркові, проти усування матиці за гарантією виконує відоме **УКР. ОРТОПЕДИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ ІВАНА УГРИНА**, Львів, вул. Вірменська ч. 15. 2946 47-100

ПЕРЕРІБКИ КОВДЕР 3.— у ДУБСА Сикстуська 6. 575 9-10

Жадайте і купуйте вироби української **коол. фабрики „КОМЕТА“ у Львові, вул. Стиви 1.** (тел. 286-80): льняні, шовкові і бавовняні ткани, полотна до вишивання, на костюми, простирала, обруси, порфири і т. п., рушники ріжних десенів, вишивані, ткані, готові обруси, бавовняні і вовняні матеріяли, верета і т. д. Фабрика купує теж і вимінює на свої вироби льняну і вовняну пряжу, а також пряду вовну білу та інших кольорів. **Розвиток українського промислу — це нові варстати праці для українських людей!** 816 1—1

ЛІКАРСЬКА ПОМІЧ

Лікар „Народної Лічниці“. Б. секундар Загального шпиталя. Спеціяліст внутрішніх недуг

Д-р Василь Кашубинський

ординує від 10—11 і 5—6 попол.
ЛЬВІВ, ГРУНВАЛЬДСЬКА 11 А.
691 Тел. 283-47. 3—3

Спеціяліст венеричних та шкірних недуг і лікарської косметики

Д-р ФІШЕР

б. довголітній лікар асистент дерматольоґ. клінік
у Берліні, Відні та Празі
перенісся і ординує тепер від 9—1 і 3—7
ЛЬВІВ, ВУЛ. КІЛІНСЬКОГО 3.
напр. Віденської каварні
Тел. 251-66. Сепаратові жадальні.

Техн. ДЕНТИСТИЧНЕ Заведення
І. БРАНЄВСЬКОГО
довголіт. керманич Заведення Д-ра Левандовського приймає
ЛЬВІВ, УЛ. АКАДЕМІЧНА 18. Тел. 237-53
(над крамницею Мусиловича).
Пацієнтів із провінції (приїзжих) полагоджую скоро. — Ціни низькі. — Догідні
701 сплати. 2—5

УПР. ДЕНТИСТ
С. Рослер
перепровадився з вул. Скарбківської 7 на ВУЛ. ГРОДЗІЦЬКИХ 4. І. пов.
818 Тел. 266-79 1—2

Вирібня Шкляних Приладів
„TERMOAREOMETR“
Томаш Червінський і С-ка
Варшава 22 — вул. Тарчинська 1.
виконує: термометри, ареометри і ляболяторійне шкло для горалень, броварів, молочарень тощо.

Жалюзії склепові всіх родів
також **МЕТАЛЕВІ МЕБЛІ**
поручає **Фабрика „FABROL“** Львів, вул. Б. Ґольдмана 3. тел. 206-29
Ціни конкуренційні. Цінники на бажання.

Без огляду на велику звижку цін вовни **фабрика килимів** 2—6
Ст. Ґалана в Глинянах
у всіх своїх крамницях продає **килими по знижених цінах.**
Тайна лежить в тому, що управа фабрики в час придбала значні засоби сирівця і тепер може виробляти прекрасні КИЛИМИ з найліпшої вовни по дешевих цінах. — ГОЛОВНІ КРАМНИЦІ ПРОДАЖІ: Львів, вул. Сикстуська 20, Люблин, вул. Сташіца 1, Варшава, Фоша 8. Катовиці, вул. Косцюшка 3. — Летючі виставки і продаж по всіх великих містах держави. СПЕЦІЯЛЬНІСТЬ: Виріб килимів для прикраси церков і цілі стилеві гарнітури для пансіонів і віль. На складі великий вибір кап ПІВҐОБЕЛІНОВИХ на ліжка, накрить на столи, портієри і лямбрекіни. Також льняні обруси та рушники у нових гарних взорах.

Єдині в краю Українські Ґрафічні Заведення
„УНІЯ“ ЛЬВІВ, МІЛКОВСЬКОГО ч. 5.
Телефон: 292.97.
КЛІШАРНЯ виконує: друкарські кліші одно і більше барвні довільної величини,
ЛІТОҐРАФІЯ виконує ріжного роду етикети, афіші, грамоти,
НИЗОДРУК (тіфдрук) виконує: одно і більше колірові образи, листівки, цінні папери, мапи, проспекти тощо найновішою технікою у довільній величині.

Скількість обезпек є мірилом культури народу.

Заключіть негайно життєву обезпеку в єдиним українським Товаристві взаїмних обезпечень на життя

„КАРПАТІЯ“

Львів, Ринок 38. Тел. 258-43.

Поширюйте ідею життєвих обезпек!

Пишіть за інформаціями!

Сензація Львова!!!

Галицький Маґазин Новин

Львів, Галицька 15

ДАЄ ЯК ПРЕМІЇ:

ЗАДУРНО КУПЕЛЕВИЙ РУЧНИК	при закупі від зол. 30·—
ЗАДУРНО ПІВ ТУЗИНА ХУСТИНОК	при закупі від зол. 40·—
ЗАДУРНО СТОЛОВИЙ ОБРУС	при закупі від зол. 50·—
ЗАДУРНО БІЛЕТИ без жадної доплати	при закупі від зол. 20·—

до КІН: Палас, Атлянтік і Апольо на місця резервові або балькон а від зол. 5·— знижкові білети до цих кін.

Повідомляємо, що дістали ми величезний транспорт найновіших вовняних матеріялів на сукні, костюми і плащі, які поручаємо по цінах ДУЖЕ НИЗЬКИХ.

УВАГА! ПОВІДОМЛЯЄМО, що ДЕШЕВА ПРОДАЖА БІЛИХ ТОВАРІВ продовжена З ДАЛЬШОЮ ЗНИЖКОЮ ЦІН.
Приймаємо чеки Централі Обороту Товарового.

Косметичний Інститут і Лябораторія
д-ра О. Тушицького
Львів, вул. св. Софії ч. 3
усування аномалій цери, бородавок, піґменту, волосся, близн, дзюбів і плям, масажі, тривале усування морщин, милнів і відмороження власною методою. Урядово затверджений 4-місячний косметичний курс з закордонною програмою.
897 1—10

Мр. Іван РЕШЕТУХА
відкрив АДВОКАТСЬКУ КАНЦЕЛЯРІЮ
В ТЕРНОПОЛІ
ПАСАЖ АДЛЄРА Ч. 4.

З днем 15. ц. м. я відкрив самостійну столярську робітню при вул. Голуховського 17, де виконую всі столярські роботи.
З крамницею і робітнею меблів при вул. Вірменській 18 нічого спільного не маю.
ІВАН ВИТРИКУШ.
Станиславів.

Ресторан „АДРІЯ“ Каварня
ГОТЕЛЬ ПОДІЛЬСЬКИЙ
ТЕРНОПІЛЬ
Поручає: снідання, обіди, вечері.
Ціни приступні.
Управа
НАРОЛЬСЬКИЙ і ВІНТЕР.

ПОХОРОННЕ ЗАВЕДЕННЯ
„CONCORDIA“
ТЕРНОПІЛЬ, ТАРНОВСЬКОГО 8,
телеф. 46.
уладжує похорони по найнижчих цінах на догідні сплати.
ЙОСИФ НОЦЮРНО.

Бровнінґ „Перун“

Точно після рисунку
ТІЛЬКИ ЗОЛ. 6.95
Автоматичний бровнінґ „ПЕРУН“ з безпечником, то сензація 1937 року!
Модель бельґійський! Тип 6 мм.! Стріляє до мети кульками, при цім автомат викидає вистрілені гільзи! Має безпечник обертовий, який забезпечує перед мимовільним стрілом! Великий гук! Ідеальна оборона перед нападом! Люксусове виконання: люфа прегарно бронірована, ручки покриті блискучим бакелітом. Вага 250 гр., довжина 10 цм., ширина 7 цм. Ціна автомату „ПЕРУН“ тільки зол. 6.95. 2 штуки — 13.50. Сотня стрілів зол. 3.65. Дозволу старостства не треба. Платиться при відборі. Адреса: Przedst. fabr. „Perfectwach“ — Warszawa I, ul. Mariańska 11, m. 1, Dz. D.
УВАГА! Вистерігайтеся дешевої але безвартісної тандити! Жадайте тільки автоматів „ПЕРУН“. 850

УКРАЇНСЬКІ ГОСПОДИНІ!
Памятайте про першорядне мило до прання і миття з
УКРАЇНСЬКОЇ ПОДІЛЬСЬКОЇ ФАБРИКИ МИЛА
„Чайка“
У ЛЬВОВІ, ВУЛ. ШЕВЧЕНКА 1.
Домагайтеся в кожній крамниці і кооперативі! Підтримуйте рідний ПРОМИСЛ! 7906

Шукаєте мешкання?
Найдете його і буде воно Вам зовсім відповідати, якщо дасьте оголошення до „Діла“.

З серії книжок
БІБЛІОТЕКИ ПРАКТИЧНОГО ЗНАННЯ
Українського Видавничого Інституту
ВЖЕ ПОЯВИЛИСЯ:

Г. Кассона
„ТВОЄ ЩАСТЯ В ТВОЇХ РУКАХ“
стор. 112. Ціна 1.40 зол., порто 30 сот.
Зміст: 1. Поки стрілити, треба змірити! 2. Прослідн корінь лиха! 3. Жваво до діла! 4. Шукай, то знайдеш! 5. Дбай, щоб тебе помітили! 6. Пробуй свого щастя! 7. Цікавися всім, що довкола тебе! 8. Кожний грай на своїй дудці! 9. Видержати! 10. Здобуй собі приятелів! 11. Уділи свого щастя ближнім! 12. Будь чесним! 13. Твоя дружина найкращий повірник.

Г. Кассона
„ЯК ВИБИТИСЯ НА ПРОВІДНЕ МІСЦЕ“
стор. 96. Ціна 1.20 зол., порто 30 сот.
Зміст: 1. Рішайся швидко! 2. В людей питай, та свій розум май! 3. Ділай і не завертай! 4. Не бійся виступати, будь бойовий! 5. Мусиш зацікавити собою прилюдну думку! 6. З невдачі черпай досвід і не подавайся! 7. Братайся з рівними собі! 8. Ставай чоло небезпеці! 9. Добери собі співробітників! 10. Думай про своїх прихильників, а не про себе самого! 11. Хвали й нагороджуй вірність і щирість! 12. Не трать з очей високої мети!

ДРУКУЄТЬСЯ:

О. Марден
„ХАРАКТЕР ЦЕ МОГУТНЯ СИЛА“
Зміст: 1. Як зробити в собі характер? 2. Хоробре серце. 3. Світоч. 4. Дотримуй слова! 5. Індивідуальність. 6. Ідеал у мистецтві та в житті. 7. Добре роби! 8. Незрушна мета. 9. Честь понад усе.

Книжки можна дістати в кожній книгарні. Книжки висилаємо тільки за попереднім надісланням належности, або за післяплатою. Замовлення слати:
Український Видавничий Інститут
Львів, Личаківська 4. тел. 266-07.
Гроші пересилати розрахунковим переказом ч. 259.
Тогож Видавництва появився:
Великий Атляс України й сум. країв.
Підготовляються до друку:
Сільсько-господарська Енциклопедія в II-ох томах. Книга здоровля в II. томах.

КІР
Львів, Уейського 6
Тел. 280-88
Станиславів, 3-го Мая 4.
ПЛЯНИ
КОШТОРИСИ
БУДОВИ.

ІНВЕНТАР ДЛЯ ДРУКАРЕНЬ
як
машини друкарські і для переплетні, черенки, реґали та інше друкарське приладдя
поручає
ҐРАФІКА
Марко Зайде
ЛЬВІВ, — СВ. МИХАЙЛА Ч. 8.
Телефон ч.: 219-03 і 220-43.
Власна вирібня вальцевої маси і пневматична відливня вальців. Єдина у Східній Галичині фабрика друкарських фарб, чорних і кольорових.

АПТИКА ПІД АНГЕЛОМ
Ґустава Красуцького
В ТЕРНОПОЛІ, ВУЛ. 3-ГО МАЯ,
ріг вул. Міцкевича, тел. 211.
ПОРУЧАЄ ВСІЛЯКІ ЛІКИ, КРАЄВІ І ЗАГРАНИЧНІ, ПЕРЕВ'ЯЗОЧНІ МАТЕРІЯЛИ І МІНЕРАЛЬНІ ВОДИ.

КНИЖЕЧКА
ВЕЧІРНЯ І ПАРАКЛИС
ДО ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ
конче потрібна кожному вірному, що хоче брати живу участь у цих Богослуженнях. Ціна 1 пр. 20 сот., 5 примірників в почт. оплатою 1.15 зол. Хто замовляє 50 примірників, дістає 25 проц. знижки. Замовляти: Адміністр. „Діла“, Львів, Ринок 10.

Єдиний український магазин поручає
„МАНУФАКТУРА“
пл. Капітульна 3. (напроти рим.-кат. катедри)
під управою О. Стефановича
вовни на сукні та жіночі костюми, сукна на вбрання мужеські з фабрик Бельських. Великий вибір, ціни низькі.

Всім П. Т. Покупцям
Веселих Свят
бажає

Маслосоюз

ТАТРА самоходи 3—8
„Zündapp“ і „Sokół“ мотоцикли
заступники на Східну Галичину
Скотт і Павловський — Львів, Академічна 5.
Оферти на домагання.

УКРАЇНСЬКА ЩАДНИЦЯ
в Перемишлі
Єдина Українська Каса Ощадности
Приймає вкладки з правом пупілярної обезпеки в золотих або в золотих в золоті і виставляє ощадностеві книжечки поіменні або на покажчика.
Дає векслеві позички на догідних умовах.
Провадить есконт векслів, перепроваджує інкаса за мінімальною провізією.
Чекове конто в П. К. О. ч. 144.755.

КОМУНІКАТ!
Секретаріят С. У. К. у Львові пригадує отсим усім заінтересованим, що ще до 10. травня ц. р. приймає зголошення на II-ий Бранжевий Курс призначений для членів, головно для тих, які задумують закладати собі підприємства. За надіслану марку на відповідь пересилається проспекти та інформації.
СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ КУПЦІВ,
Львів, — Гродзіцьких 1. І. п.

Земельний Банк Гіпотечний
АКЦІЙНА СПІЛКА **ДЕВІЗОВИЙ БАНК**

Централя:
Львів, вул. Словацького 14.
Телефон ч. 203-82, 252-92.
Конто ПКО (Варшава) 149.000
Конто ПКО (Львів) 500.170

Філія:
Станиславів, Собіского 11.
Адреса тел. Землебанк
Львів. — Жировий рахунок в Банку Польськім у Львові.

Власна камениця

Акційний капітал 5,000.000 зол.
Виконує всякі банкові чинности. — Купує і продає цінні папери, купує девізи та валюти по курсі дня на найкорисніших умовах. — Приймає й виплачує вклади в золотих і золотих у золоті.— Переводить інкасо в усіх місцевостях у краю й на чужині. — Полагоджує перекази заграницю до всіх місцевостей світа — Приймає вплати на вкладкові книжечки платні предявникові.
— У всіх краях Европи й Америки власні кореспонденти. —

П. Т. Заклад виробу бандажів
М. ФРАЙЛІХА,
Львів, вул. Городецька 35.
З приємністю повідомляю, що заложений мені бандаж пропукляновий В. Пана, вилічив мене зовсім з пропуклини, а сьогодні вже й сліду з неї нема.
З поважанням
Владислав Шимкович
П. Поліц. II. Зимна Вода.

ГЕЛІОТЕРМ Львів, Академічна 7
(Гмах Шпрехера)
Телефон 290-00.
Фабричний склад лікарських інструментів, меблів, апаратів рентгенівських і електро-медичних. — Низькі ціни!
Догідні умовини платности! Кошториси та фахова порада безплатно!
812 1—5

ПІДПРИЄМЧИВА ЛЮДИНА
мусить читати
двотижневу трибуну українських купців і промисловців.
„ТОРГОВЛЯ І ПРОМИСЛ“
появляється 4-ий рік під редакцією
Володимира Несторовича.
Кожне число містить статті з господарської теорії і практики та вичерпуючі інформації, потрібні кожному господарникові.
Пишіть негайно за оказовим числом
Львів, Ґродзіцьких ч. 1.
Передплата 50 сот. місячно або 1.50 зол. чвертьрічно.

Єдине українське похоронне заведення
ХАРІС
ЛЬВІВ, КОРНЯКТІВ 3 (В Народнім Домі)
тел. 214-64
полагоджує найскоріше, найкраще і дешево всякі урядові чинности, виконує ексгумації і перевозить в найдальші сторони з усіх цвинтарів, шпиталів і санаторій.
ОСТОРОГА ПЕРЕД ЧУЖИМИ АГЕНТАМИ.
В нещасті йдіть до ХАРІСУ, а відпадуть Вам усі клопоти.
793

МЕЛЛЄР І РОЗЕНБЕРҐ
ТОРГОВЛЯ ШКІР
ЛЬВІВ, ЖОВКІВСЬКА Ч. 14
бажає своїм відборцям Веселих Свят і поручається надалі

РОБІТНЯ РІЗБАРСЬКО-ПОЗОЛОТНИЧА
Павла Качмарчука
ТЕРНОПІЛЬ, МІЦКЕВИЧА Ч. 51.
Виконує всякі роботи церковні: іконостаси, вівтарі, кивоти і проповідальниці; віднову старих робіт, оправу образів — солідно і по умірकованих цінах.

„МАТАВОР“
МЕХАНІЧНА ФАБРИКА ПАПЕРОВИХ МІШЕЧКІВ
ЛЬВІВ, ЖОВКІВСЬКА 48, тел. 293-71.
Постачає Кооперативам і Народній Торговлі.
831

ТІЛЬКИ — РИНОК Ч. 33
НАЙБІЛЬШИЙ вибір мужеських і жіночих новостей. **НАЙЛІПШІ** товари. **НАЙНИЖЧІ** ціни у відомім фабричнім складі **СУКНА І ВОВНЯНИХ ТОВАРІВ** фірми:
І. ВАЛЛЯХ і СИН
Львів, Ринок ч. 33. Тел. 247-16.
ХРИСТІЯНСЬКА ФІРМА. — Рік ос. 1841. Жадних філій не маємо.

Самоходове підприємство перевозове
Брати Дмитерки і С-ка
ЛЬВІВ, РИНОК 43. Тел. 272-48.
Виконує всякі перевози
дешево, скоро і солідно.
Спеціяльне авто до перевозу меблів з кваліфікованою обслугою. Повна гарантія найкращої доставки.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10.